אחרונות
מס' 1233 כד אלול תשמ"ז 18.9.87
מדריך למתג"ים
צה"ל: „אין עלייה במספר מקרי ההתאבדויות בצה"ל" •
ענת טל שיר על ריכוך הלם הגיוס, נוסח '87
תצלום השער, חייל בבסיס קליטה ומיון – מיכל רותם

חדש ממעדנות
בורקיטס
טרי וחם – מהתנור לשולחן
כשיש לכם בבית מגשים של בורקיטס
תרד, תפו"א וגבינה – אתם מסודרים.
פתאום פשוט כל כך להכין
ארוחה שהכל אוהבים –
גם ילדים וגם מבוגרים.
כשאורחים „קופצים" לביקור – יש לכם תמיד
ארוחה טעימה המוכנה בתוך דקות.
מפזרים את השומשום שבשקית על הבורקיטס,
מכניסים אותם לתנור או לטוסטר אובן,
וריח מעורר תיאבון של בורקיטס טריים
מתחיל להתפשט בבית.
בורקיטס
מוצר חדש של מעדנות.
בורקס קטנים וטריים הנשמרים בהקפאה
עד לרגע השימוש.
בתיאבון
בורקיטס תפוחי אדמה
בורקיטס גבינה
בורקיטס תרד
מעדנות
נוסח הבלקן
יצרנית פיצה מקפיצה
ושאר מוצרי מאפה מוקפאים
לאכול ולהנות

הקשיבו להבדל. הקול נשמע אחרת!
SONY
XO-D4
APM-D
APM
DYNAPOWER
דרוש אחריות מקורית ישפאר-סוני
SONY XO מערכות יוקרה
איכות דיגיטלית
XO-D1 350W כולל פטיפון ■ XO-D4 450W ■ XO-D5 510W
XO-950W 500W כולל פטיפון ■ LBT-7 600W + שלט רחוק
כניסה מיוחדת לקומפקט דיסק
SONY
אולם תצוגה ומכירה מרכז שרות ארצי:
רח' אחד העם 9, מגדל שלום ת"א. טל: 03-652431.
ISFAR
ישפאר - עוצמת סוני בישראל
העולם מתקדם מסוני לסוני.

חגיגת מוסיקה ב- CASIO
חברת מ.ש.א.82 מציעה תחת קורת גג
את מיטב האורגנים בעולם
Technics CASIO BONTEMPI
PT - 1
▼ אורגן 2½ אוקטבות
עם לווי תופים והקלטה עצמית.
PT — 82 "המורה
אורגן ללימוד עצמי באמצעות קסטת
מתאים לכל כיס
1 — SK האורגן
▲ 2.5 אוקטבות פוליפוני
▲ 8 צלילים קבועים אין סוף צלילים
▲ סינטיסייזר
▲ 3 ערוצי הקלטה
חדש בישראל
גיטרה חשמלית
של CASIO
עם ליווי תופים ומגבר פנימי
B 747
■ 7 אוקטבות סטריאופוניות
■ 22 כלים + שילוב כלים.
■ 12 מקצבים PCM +
■ הקלטה + 10 אפקטים שונים.
■ הספק 40 וואט RMS.
K 616 — 1199 ש"ח
K 626 — 1390 ש"ח
B 727 — 1692 ש"ח
K 737 — 2150 ש"ח
BONTEMPI
MT-205 הלהיט של 1987/88
מחיר מפתיע: 880 ש"ח
▼ אורגן סטריאופוני דיגיטאלי — PCM
▼ פוליפוני מלא (גם במצב של אקורד אוטומטי)
▼ הקלטה עצמית. הקלטה פוליפונית מלאה — בלעדי לקסיו
▼ סיומת תופים
פתיחת תופים.
בלעדי לקסיו
ב־99 ש"ח
תוכלו לרכוש מקלות תיפוף אלקטרונים (SS-1).
ההופכים את האורגן גם למערכת תופים. (התיפוף מתבצע על השולחן וגם על האורגן — לראות בכדי להאמין !!!)
HT 3000/HT 700 אורגן סינטיסייזר משוכלל
MIDI
PCM
▼ סינטיסייזר דיגיטאלי
▼ אפשרות תיכנות צליל לאקורדים וצליל שונה למנגינה
▼ תיכנות מקצבים, באסים ואקורדים
▼ אפשרויות MIDI רחבות
▼ 10 זכרונות של תיכנות מקצבים
▼ דיגיטאלי PCM
▼ הקלטה עצמית
▼ 3 רמות של סטריאו קורוס
▼ טרנספוזיציה
▼ 6 אוקטבות, 3 נקודות ספליט
▼ כרטיס RAM להרחבה חיצונית של מאגר הזכרון
▼ אפשרות חיבור דיסקט
HT 700 — 1036 ש"ח (קלידים רגילים)
HT 3000 — 1485 ש"ח (קלידים מיני)
הכלי לנגנים מקצועים וגם לחובבים
MT-88 האורגן המהפכני עם קלטת מחשב ללימוד עצמי (ללא מורה) לכל הגילאים!
מחיר: 653 ש"ח
▼ 4 אוקטבות
▼ פוליפוני מלא
▼ מגוון כלים ומקצבים
▼ לימוד הדרגתי מהקל לכבד
▼ לימוד בשתי ידים
▼ מבחר עשיר של קסטות בכל הסגנונות והמקצבים.
▼ הקלטה עצמית
E - 8
המחיר: 2673 ש"ח
▼ 7 אוקטבות PCM אוקטבות באס
▼ הקלטה עצמית ביד שמאל
▼ קורוס
היתרון הגדול - הצליל
טכניקס נשיונאל
החברה המובילה בעולם בתחום מערכות הצליל. אורגנים דו־קומתיים וסינתרים חשמלים.
והמחיר ...מתאים לכל כיס!
Technics
המחירים במזומן או עד 12 תשלומים באמצעות כרטיסי אשראי (המחירים כוללים מע"מ).
מ.ש.א 82 יבואן בלעדי של אורגני טכניקס נשיונאל בונטמפי ו- CASIO. רח' גאולה 16 ת"א 03-662211
ניתן להשיג את האורגנים בשקמים הבאים:
ת"א — אבן גבירול ● עפולה ● חיפה ● נתניה ● גבעתיים ובכל-בו שלום - ת"א
חגיגת מוצרים במחירים מדהימים!!!
שעוני PF
הלהיט היפאני
מחיר: 60 ש"ח
FX 82 B
CASIO
מחשב מדעי לביה"ס
49 פונקציות, מדעים לוגריתמים, סוגרים.
מחיר: 29 ש"ח
פטיפון דיסק לייזר CASIO AX-100
★ הפעלה באמצעות שלט אלחוטי
★ 16 תוכניות, תצוגה על המסך
★ הרצה מהירה ואיטית ועוד...
מחיר: 790 ש"ח
TS 263 פנס כיס קומפקטי חרום
צריכת זרם קטנה קל לנשיאה,
מחיר: 18 ש"ח
M.S.A
רדיו בייתי 128 A
מחיר: 42 ש"ח
שעוני QQ
מנגנון סיטין יפאני אלגנטי
מחיר: 36 ש"ח
AC 830 PU (M.S.A)
מחשב מנהלים
מחיר: 27 ש"ח
C 668 טייפ נייד/שולחני M.S.A
★ עם הקלטה, מגבר עצמי צליל מעולה והספק גבוה,
★ עצירה אוטומטית של הקלטת
מחיר: 83 ש"ח
מסחטת פרי הדר TS-209
מחיר: 48 ש"ח
מייבש שיער טורבו
W 1600 עם שינוי טמפרטורת החום
אפשרות אויר קר עם עיצוב חדשני
מחיר: 48 ש"ח
CRC 3002 רדיו טייפ
AM/FM 2 גלים
מחיר: 105 ש"ח
CR 326
טייפ רדיו דבל קסט
מחיר: 299 ש"ח
טרנזיסטור M.S.A 99-B
★ AM עיצוב חדיש
מחיר: 15 ש"ח
ווקמן רדיו טייפ
M.S.A (M-83)
מחיר: 87 ש"ח
KS-7133
מיני רדיו שעון, רדיו AM
השכמה באמצעות צפצוף
הפעלה באמצעות סוללה.
מחיר: 29 ש"ח
ווקמן טייפ TC 02
★ שמיעה באמצעות אוזניות סטריאופוני
מחיר: 42 ש"ח
T-28 M.S.A
מחיר: 28 ש"ח
חמכירה גם לוועדי עובדים ולכל מי שמעונין להשתתף במבצע.

מאיטליה, אנגליה, צרפת
הכלים הכי... הכי יפים בלעדי בכל־בו שלום
האשראי המלא הכי... הכי ארוך

במוצ"ש - חניה חינם!

בתל־אביב ובכל־בו שלום החדש בחיפה

כל־בו שלום

רק השבוע

האשראי המלא הכי... הכי ארוך במדינה!

קונים היום ומשלמים הכל אחרי 10 שבועות!

כל הקונה מעל 100 ש"ח במחלקות: כלי בית, מתנות HOME STYLE, יוכל לשלם בצ'יק דחוי ל־10 שבועות ללא ריבית

מערכות לקפה ולאוכל תוצרת "ג'ונסון ברדרס", **מבית חיוצר היוקרתי WEDGWOOD.**
הגיעו דגמים בלעדיים לכל־בו שלום!
לדוגמא: סט 18 חלקים לאוכל רק **170** ש"ח
סט 18 חלקים לקפה רק **98** ש"ח

במחלקת "HOME STYLE":
מתנות וכלי בית יפהפיים ממיטב מעצבי אירופה.
לדוגמא: כוסות בעיצוב חדש ואולטרה שורתי. סט 6 כוסות ליין רק **18** ש"ח.

גביעי "דומינו" על רגל שחורה במחירי מבצע.
לדוגמא. סט 4 גביעים ליין רק **14** ש"ח.

כלי לדבש מקריסטל
רק **31.50** ש"ח.

מבחר אגרטלים ופסלים בזהב וגרניט, או שחור ולבן, וכלי נחושת מהודרים.
לדוגמא:
מעמד למטריות
רק **155** ש"ח.
מעמד לעציצים על גלגלים
החל מ־**100** ש"ח.

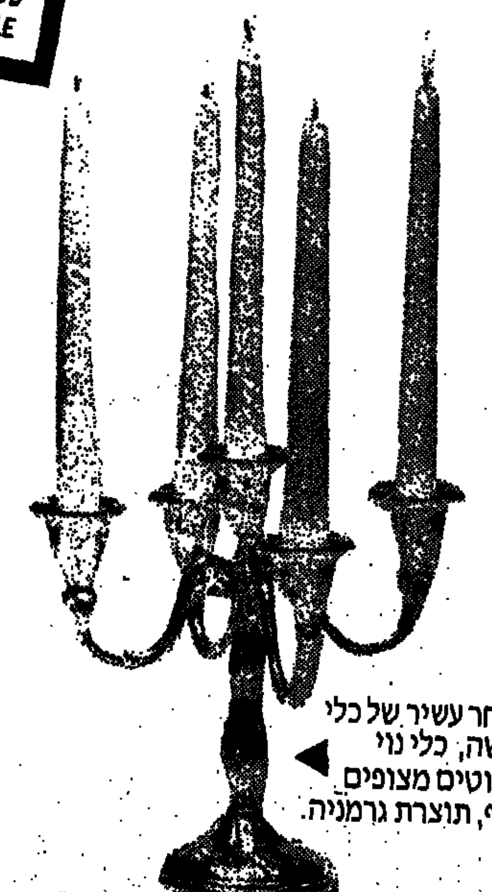

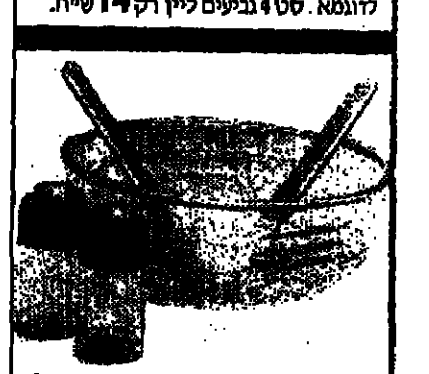

כלי הגשה מעוצבים מזכוכית קריסטל באריזות מתנה, תוצרת "ולטרגלס" גרמניה.
לדוגמא: כלי הגשה דמוי לב רק **34** ש"ח.

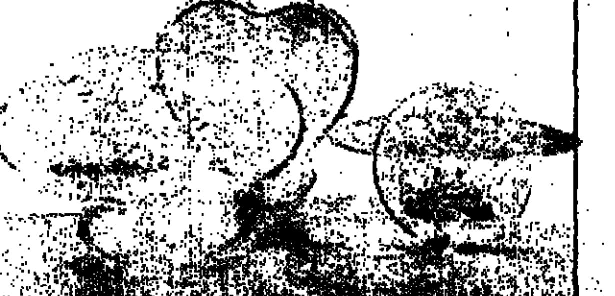

מבחר מוצרים בעיצוב מודרני וצבעוני תוצרת "BIESSE" איטליה.
לדוגמא: סט 5 חלקים לסלט: קערה + 2 כפות + מלחיה + פלפליה רק **28** ש"ח.
או סט 4 חלקים למשקאות חריפים: "שייקר" + פותחן + מלקחיים + חולץ פקקים רק **20** ש"ח.

מבחר עשיר של כלי הגשה, כלי נוי ופמוטים מצופים כסף, תוצרת גרמניה.

השי האידיאלי לחג - תו הקניה וסלי השי של כלבו שלום.

תנו לעובדיכם.
לבחור מהמוצרים האיכותיים בכל־בו שלום.

פרטים נא לפנות:
בת"א: א. לאורה או טלי. 642908, 03-642912
בחיפה: לשולה או צביה. 04-389127

הקץ לכאבי הגב
Massage Wonder

3×76 ש"ח

מכשיר עיסוי יפני לשיכוך כאבים ושחרור השרירים

מתנה ש"תעשה" לך את החג

מחי צילום (רק בת"א)
עד **50%** הנחה
במחלקת הצלום!
מצלמות פוקט + פלש
רק **28.90** ש"ח.
מצלמות אוטו־פוקוס,
"אולימפוס" AF רק **249** ש"ח
"ניקון" AF
מצלמות רפלקס
"קנון" T-50 רק **495** ש"ח
"פורש" + זום 70־150 רק **449** ש"ח

מסרטות וידאו במבצע חסר תקדים! אפשרות ל־12 תשלומים

תיק ובלעדי בכלבו שלום (רק בת"א)
דיאטה באמצעות מחשב
גוף חטוב
התאמה אישית מידית, של תכניות הרזיה ותכניות לשיפור הכושר הגופני.
מכשירי עזר להרזיה מוצלחת והתעמלות פסיבית.
קביעת הכושר והגופני והמשקל הנכון.

ג'יגו משחק חכם יותר
(עכשיו בכל־בו שלום בת"א)
35 דגמים מקוריים של משחקי הרכבה, חכמים לכל הגילים.
בואו לפגוש את ג'יגו הרובוט במוצ"ש וכן בימים א'-ג' אחה"צ.

מכשירי חשמל ונברשות ב־6 תשלומים שקליים

בלנדר יד	מסחטות גזר	מעבד מזון	טוסטר אובן
BRAUN	GIRMI	מג'ימיקס 2000	אמבסא
14 ש"ח 6x	36 ש"ח 6x	49.50 ש"ח 6x	20 ש"ח 6x
סה"כ 84 ש"ח	סה"כ 216 ש"ח	סה"כ 297 ש"ח	סה"כ 120 ש"ח

חניה חינם!
בין השעות 19.00-16.00 חניית חינם על כל קניה (בת"א).
מי השעה 16.00 בת"א (בחיפה במשך כל שעות היום) שעת חניה חינם לקונים מעל 50 ש"ח ושעתיים חניה חינם לקונים מעל 70 ש"ח.

• המחירים כוללים מע"מ
• עד גמר המלאי

תל־אביב: מגדל שלום רחי הרצל 1. חיפה: מרכז פנורמה, מרכז הכרמל שדי הנשיא 109.

התישבות חדשה

עידן-10
כורסת טלוויזיה +מנגנון מסג'

מבצע
בין המחשבים זארדו
סופי שבוע וטיסה ללונדון

עידן-1
הכורסא
הנמכרת ביותר בישראל

עידן - יצור ושיוק כורסאות טלויזיה ומנהלים
המפעל: המלאכה 12 אור יהודה טל' 03-344453, 359407
להשיג בחנויות הרהיטים המובחרות ובחנויות השוק

"אמא, אפשר לבקש שגם הפעם ההפתעה תהיה ספרקלטת?"

החדשים
ב- ספרקלטת

"ספרקלטת" במתנה - נשמע מצויין.

מול הספר הפתוח והרשמקול המתנגן, יושב ילדך קשוב ומרותק ונהנה מכל רגע - אלה הרגעים היפים שאת מעניקה לו עם מתנה נפלאה כמו ספרקלטת.
מגוון הסיפורים המלווים בשירים, האגדות הקסומות, השירים והמחזות המוסיקליים - מעשירים את דמיונו ואת עולם המושגים של הילד, מפתחים בו את הרצון ללמוד ולקרוא, והעיקר, מעניקים לו שעות של כיף והנאה.
המבחר העשיר בסדרת ספרקלטת - מאפשר לכל ילד (מגיל שנתיים ועד ל-12), למצוא את הנושאים המתאימים לגילו ומדברים אל ליבו.
לבחירתך, סיפורים ואגדות המסופרים ע"י יוסי בנאי, סדרת מלחינים קלאסיים, שירים המושרים ע"י אמנים ידועים, בקיצור... הכל.

"ספרקלטת" מסדרת "קרא ושמע" - כדאי לבחור במקור.

לא במקרה קמו מספר חיקויים למוצר מוצלח כמו ספרקלטת, לכן, שימי לב לסמל ספרקלטת המקורי על המוצר, רק כך תבטיחי לילדך מוצר מעולה שהושקעה בו מחשבה דקדקנית ומעמיקה, החל מבחירת החומר ע"י יועצים חינוכיים, דרך הביצוע מפי מיטב המבצעים ועד לאיכות ההפקה וההדפסה. כדי שההנאה תהיה מושלמת - אל תתפשרי על פחות מ- ספרקלטת מקורי.
את ספרקלטת תוכלי למצוא בכל רשתות השיווק, חנויות התקליטים ובחנויות המובחרות.

שי לחג

קלטת נוספת!
בתוספת של 1.95 ש"ח בלבד, תוכלי לרכוש ספרקלטת עם קלטת נוספת של שירים לפי בחירתך.

חינם

אריזה מיוחדת של 3 ספרקלטת במחיר של 2!

אל תסתפק בחיקויים.

רק ספרקלטת הוא ספרקלטת!

דלתא-טוטו
מה מנחשים?
במודעה זו לכל בחורה יש מספר. נחשו איזה דגם תחתוני דלתא מסתתר מתחת לכל שמלה. כתבו את מספר הבחורה מול הדגם בתלוש.
איזה תלוש ממלאים?
את התלוש תמצאו בשקית שתקבלו בקופה וגם כאן במודעה זו. מלאו את תלוש "דלתא טוטו", הוסיפו פרטים אישיים במקום המסומן, וגזרו את התלוש לפי הקוקווים.
מה מצרפים לתלוש?
גזרו מ־5 אריזות דלתא: את הסיסמה "טבעי שלובשים דלתא" או חבק של גרבי דלתא ו/או מדבקות ו/או תויות הנמצאות על מוצרי דלתא.
איך שולחים?
שלחו לת.ד. 3309 תל-אביב 61032 עבור "מבצע", תלוש מלא עם פרטים אישיים + 5 סיסמאות ו/או חבקים ו/או מדבקות ו/או תויות.
זכרו! ככל שתקנו יותר מוצרים תוכלו לשלוח יותר תלושים ובכך תגבירו סיכוייכם לזכות. ההשתתפות במבצע, בהגרלה ובזכיה כפופה לניחוש הנכון ולתקנון הנמצאים במשרדי חברת דלתא. ההגרלה תערך בפיקוח רואה חשבון.
ההשתתפות במבצע אסורה על עובדי החברה ומשרד הפרסום ורשבסקי פריליך דוכר.
20%
הנחה
תחתונים, גופיות, חולצות, גרביים ומוצרי Pierre Cardin
תלוש "דלתא-טוטו"
מיקרו
מיני
מידי
מקסי
תחתונים לגבר
5
4
3
2
1
פרס ראשון: אוטו
STING 45
טבעי שלובשים דלתא

דיאטת
פיברקל
®
לא רק בקיץ...
פִיבְרְקְל -
דיאטה ללא שינוי הרגלי אכילה.
רופאים ותזונאים בארץ ובעולם אינם ממליצים על "דיאטת כסח". לא - לדיאטת רעב, כן - לדיאטה חכמה שמצליחה. דיאטת פיברקל היא מוצר טבעי לחלוטין המיוצר מסיבי הדרים ודגנים בלבד.
כשלוקחים פיברקל עם מים לפני הארוחות, חשים בהרגשת מלאות נעימה בקיבה. תחושה נעימה זו מאפשרת לך להנות מן המאכלים החביבים עליך ולהרגיש סיפוק מלא בו בזמן שאתה אוכל פחות.
פִיבְרְקְל - הדרך הטבעית
והבטוחה לרדת במשקל.
טובי מומחי התזונה בעולם ממליצים על תוספת סיבים למזון, ופיברקל היא התוספת שתעזור לך להיפרד מעודפי המשקל ולאחר מכן, תאפשר לך לשמור על משקל גוף רצוי, וכל זאת ללא שינוי הרגלי אכילה, ללא שימוש בתרופות וללא עינויי גוף ונפש בלתי נסבלים.
פִיבְרְקְל - ירידה הדרגתית
במשקל שנשמרת לאורך זמן.
שאל כל אחד שהתנסה בדיאטות שונות והוא יאמר לך: "הנוסחה היא פשוטה - ירידה מהירה במשקל מובילה לעליה מהירה עוד יותר במשקל, ירידה הדרגתית במשקל משמעותה שהמשקל העודף קרוב לודאי שלא יחזור, (אם תקפיד להמשיך לקחת פיברקל ותעסוק בפעילות גופנית סדירה)
דיאטת פִיבְרְקְל - דיאטה מספר 1.
דיאטת פיברקל היא הדיאטה מספר 1 בארה"ב ובאירופה וכעת היא מוצר הדיאטה המבוקש ביותר בישראל.
באמריקה ובאירופה יורדים במשקל ושומרים עליו במשך כל השנה בעזרת פיברקל שהיא הדרך הבריאה, ההגיונית וההדרגתית לרזות, וגם בישראל זו תהיה הדרך להרזיה שאפשר לחיות איתה עד שכל המשקל הלא רצוי יעלם.
מתנה ללא הגרלה
שלח/י 3 אריזות פיברקל לת.ד. 28157 ת"א 61281 ותקבל/י חינם חולצת פיברקל.
שם
כתובת
מיקוד
סמן את הגודל הרצוי S M L XL
להשיג בכל בתי המרקחת, בתי הטבע, סופרפארם, רשת קואופ, רשת שופרסל, היפרשיק תנובה ורשת הגל הירוק.

7 ימים

קהל בפתיחה המחודשת של „המועדון". תצלום: ציפי מנשה. לפני שש או שבע שנים, היית רואה בפתיחה זו, או מעין זו, את כולם

בית־כנסת יהודי בסוריה. בחגים ישמרו שליחי המשטר, שלא יתפללו מכאן לשלום ירושלים

שמרית אור. תצלום: שלום בר־טל. על משה פרי שמע אורלנד האמצעות ילדיו. הוא, שמרית אור, כתבה לפרי שיר

12
חארת אלידהוד
טורניר ספורט בינלאומי בסוריה מעלה אותה על מפת התיירות. לתושבי הגטו היהודי בדמשק אין חלק בו ● סמדר פרי

15
כמו מלחמה
20 הרוגים ולמעלה מ־100 פצועים קשה בתאונות־דרכים בשבוע שעבר. מי צריך לתת את הדין? ● יורם קניוק

18
אורלנד, קאמבק
וולד זמר, נולד אלבום. משה פרי, זמר כמעט־אלמוני, בתקליט חדש של יעקב אורלנד. למה שתק אורלנד 19 שנים ● עמנואל בר־קדמא

22
בלי אמא
תסמונת הנסיך הקטן – היום נסיך של אמא, מחר טירון מטורטר. איך מתמודדים עם ההלם. מדריך ● ענת טל־שיר

29
נעלמו מהלילה
„המועדון" מיסודו של שאולי נפתח מחדש. חולון/בת ים היו

32
הורחק מהציבור
הרב אלקנה כפיר מעדיף כלא על החרם שהוטל עליו. איך הוא חי עם זה. גט, על כל פנים, הוא לא נותן ● אריאלה רינגל־הופמן

36
שורד תמיד
מה ההבדל בין הג'ינס של „דיזל" לג'ינס של „לוי'ס"? בעיקר בגימור. נושא לסוציולוגים ולפסיכולוגים ● נורית בת־יער

38
מין במוסקבה
רק באידיאולוגיה הסובייטית הזנות „יוק". איך עושים את זה זה ברוסית. מחקר עומק ● מארק פופובסקי

42
מתחת לחמאה
גם הלחם כבר לא מה שהיה פעם. היום הוא מגוון יותר, מעושר יותר ומעשיר יותר ● שושנה חן

47
מרכבת האלה
ילדה, כמעט תינוקת, מגלמת בנפאל של היום, אלה. לא תענוג גדול ● טל ניצן

51
המקום הנסתר
חצ'קונים על הושבן. הכל עניין של גנים אשונים. אפשר להילחם בהם ● ביופים, אודטה דיין

דגמי סתיו-חורף 88 הגיעו לבתי גלי!

אימוניות חדישות לגברים ולנשים

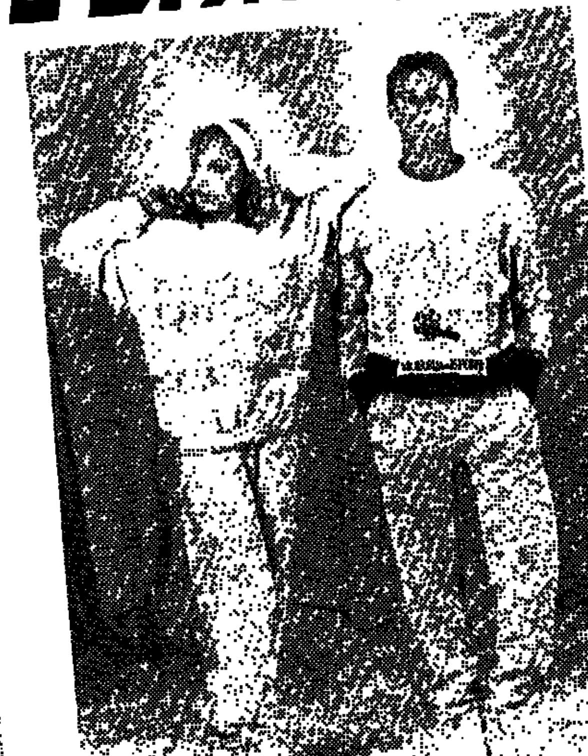

הצעות השבוע בהנעלה: מעודפי ייצור וסוג ב'

מצפוני „גלי"
דגם 7619
מידות 19-24
29.90 ש"ח

נעלי „מוקסין" גלי לילדים
דגם 7284
מידות 27-34
29.90 ש"ח

נעלי ספורט לגברים ונוער
דגם 1631
מידות 35-46
24.90 ש"ח

נעלי ספורט לילדים
דגם 1633
מידות 29-34
27.90 ש"ח

נעלי עקב „רוקי" לנשים
דגם 7730
מידות 35-41
39.90 ש"ח

נעלי חורף חצאיות מעור לגברים
דגם 7119
מידות 40-47
49.90 ש"ח

במציאון גלי - חסול עודפים לשבועיים בלבד!
כל הפריטים ב-3 מחירים:

9.90 ש"ח
14.90 ש"ח
19.90 ש"ח

קנה עכשיו ושלם ב-2.11.87 על כל קניה מעל 100 ש"ח בכרטיסי אשראי

בתי גלי יהיו פתוחים
ביום ד' ערב ראש השנה
23.8.87 משעה 9.00 עד 13.30
וביום ו' ערב יום הכיפורים
2.10.87 משעה 9.00 עד 12.30
בתי גלי יהיו סגורים
במוצאי שבת 26.9.87,
ובמוצאי יום הכיפורים
3.10.87

בתי גלי בירושלים, חיפה וב...
פתוחים:
בימים א'-ה' מ־10:30־19:30 רצוף
כולל יום ג'
יום שישי: מ־9:00־13:30
מוצאי שבת: מצאת השבת עד 21:30

בית גלי ראשל"צ פתוח:
בימים א'-ה' מ־8:30־19:30 רצוף
כולל יום ג'
יום שישי: מ־8:30־13:30
מוצאי שבת: מצאת השבת עד 21:30

רשת בתי גלי: אזור המרכז: בית גלי ראשון לציון רח' ההגנה 26 אזור התעשיה החדש. אזור הדרום: בית גלי באר־שבע מרכז מסחרי, "הנגב" דרך חברון 4. אזור ירושלים: בית גלי ירושלים רח' יד חרוצים 11 בבנין אולמי פאלאס אזור התעשיה תלפיות. אזור הצפון: בית גלי חיפה שד' ההסתדרות 163 מול קרסו, צומת וולקן.

בית גלי

כל ההצעות בתוקף עד 2.10.87 או עד גמר המלאי!

רק אסד שומר עלינו

מאת סמדר פרי

ב„חארת אליהוד", הגטו היהודי בדמשק, מתפללים היום לשלומו של הנשיא. „אנחנו יושבים על חבית חומר נפץ, רק אסד שומר עלינו" ● מבט מקרוב על חיי יהודי סוריה, ערב ראש השנה תשמ"ח. איש עדיין לא חולם על עליה לישראל, בקרוב

ילדים יהודים בדמשק. 5200 יהודים בסוריה. אם ישחק מזלם, יוכלו להניח חלה טבולה בדבש על שולחן ראש השנה. תפילותיהם האמיתיות לא ייאמרו בקול רם

ט ורניר הים התיכון, הנערך בימים אלה לאורך „החוף הכחול" היפהפה של עיירת הקיט לארקיה, יעלה את סוריה, מקווים בדמשק, על מפת התיירות הבינלאומית. 18 מדינות התחייבו לשגר משלחות, להתעלם מן הפוליטיקה היומיומית לטובת הספורט. אלבניה תשתתף, בפעם הראשונה. מצרים, למרות ה„ברוגז" מובארק־אסד, תשגר ספורטאים, אולם בהרכב מצומצם. ישראל, כמובן, לא הוזמנה. אלפי חדרים ממוזגים, שלושה בתי מלון חדשים, משטחי קמפינג מסעדות קפטריות הושלמו במירוץ עם הזמן, עד הרגע האחרון.

ב„חארת אליהוד" של דמשק, הגטו היהודי הנודע לשמצה, תיכנן קומץ צעירים לצפות בתחרויות. ההגבלה על חופש התנועה הוסרה, בהוראת הנשיא. מותר לנוע ברחובות הבירה הצפופה, על מיליון תושביה. מי שרוצה לצאת מן העיר, חייב להירשם אצל פקידי משרד הפנים, להודיע לאן הוא נוסע, מרוע ומתי יחזור אל השכונה.

„אסד שומר עלינו, מתעקש שלא יאונה לנו כל רע", מסבירים זקני השכונה שידעו ימים קשים יותר. האם חל שיפור של ממש במצבה של הקהילה הקטנה שלעולם אין שומעים אצלנו במישרין את קולה? האם הנשיא הסורי, הידוע כשועל פוליטי מפוכח ושקול, מתכנן להשתמש ביהודי סוריה כקלף גשרון אולי להפוך אותם לקלפי מיקוח במהלך מדיני?

מבט מקרוב אל הקהילה המפוזרת בשלוש הערים הגדולות, לא ייתן תשובה חד משמעית. יהודי סוריה רחוקים מן השלטון, השומר בעין צופיה על כל צעדיהם – לבטחונם ולמטרותיו. אומנם אין שומעים עוד תלונות על רדיפות ועל מעשי התעללות, „אבל אנחנו יושבים על חבית חומר נפץ העלולה להתלקח בכל רגע". ולמרבה האירוניה, מתפללים היהודים לשלומו של אסד: „קשה להיפטר מן הסיוט, מה יקרה אם אסד ייעלם".

■■■

ערב ראש השנה תשמ"ח. ברחבי הערים הגדולות משתררות הפסקות חשמל ארוכות, על פי רוב בתיכנון מגבוה. שעות מתנות באספקת מי שתיה. מחסור במצרכי יסוד. שוק שחור, הברחות, שוחד. חמישה גברים מובלים אל הכיכר המרכזית של דמשק, ידיהם קשורות אל מאחורי הגב ועיניהם מכוסות ביריעת בד כהה. לעיני ההמון הם נתלים על עמוד, עד צאת נשמתם, בגלל עבירות כלכליות. קהל עצום צופה בתמונות הזוועה המוקרנות גם על המסך הקטן. כעבור שבוע, סיבוב נוסף. כל שנה, בסוף הקיץ, המחזות הללו חוזרים על עצמם. גם ידי התליינים, אומרים, אינן נקיות.

בעומק הסימטאות של „חארת אל־יהוד", מעדיפים להסתגר בימים אלה. כשיש אירועים חריגים, מסבירים, אנחנו מעדיפים להישאר בבית. המון משולהב המסתובב ברחובות מושיב את ה„מוסאווים" (בני דת משה) בבית, מוקפים בלובשי מדים. מי יודע מה יקרה אם יבחינו באחד המוסאווים בתוך ההמון.

משמונה בערב מוכרז עוצר כמעט מוחלט בשכונת היהודים. לפעמים, ההפסקות בזרם החשמל מפילות עלטה כבדה על הגטו למשך שלושה ארבעה לילות רצופים. אז שותקות גם מכונות התפירה. רק בבוקר, לאור השמש, משלימים תיקוני תפירה בעבודת יד.

בתוך שנתיים, לפי פקודה מגבוה, עברה כל הקהילה היהודית של סוריה הסבה מקצועית. לפנים היו היהודים צורפים אומנים ורוקעי נחושת. כיום, בגלל השפל בתיירות, המשבר הכלכלי וההידרדרות הפנימית, קבע השלטון, כי היהודים יעסקו במקצוע מנקר עיניים פחות: קונפקציה. הנשים, תופרות. הגברים – מוכרים את הסחורה המוגמרת. מי שמצבו מאפשר לפתוח מפעל זעיר, ימהר למצוא שותף מוסלמי.

בסך הכל, כמעט ואין אבטלה בגטו היהודי: אחד עוזר לשני, ומי שאין לו, מקבל תמיכה מאגודת מתן בסתר.

ולא זונחים את ההשכלה. מתוך השכונה העלובה הזאת יוצאים כל שנה גם אקדמאים: רופאים, רואי חשבון, מורים. כמו כולם, לומדים באחד האוניברסיטאות בדמשק, לבושים במדי התלבושת האחידה של האוניברסיטה: מכנסיים וחולצה מכותנה בצבע אפור לגברים, חצאית קפלים ומקטורן בצבע אפור, וחולצה בהירה – לסטודנטיות.

שכר לימוד: 1200 דולאר לשנה. אם צריך, ועד הקהילה מסייע בגיוס שכר הלימוד. בתעודת הסטודנט, כמו בתעודת הזהות, כתוב בסעיף מיוחד: „מוסאווי", בן דת משה.

■■■

מי שיכול להרשות לעצמו, ידאג להשיא את בנותיו, אחת אחרי השנייה, בהגיען לגיל 16. כשנה לפני החתונה, מוליכים את החתן־כלה אל הרב, מכריזים על האירוסין וכותבים ספר תנאים. אבי הכלה ישליש את המוהר. אבי החתן יספק מגורים או ריהוט וישתמש במוהר כדי לחתן את בנותיו שלו, לפי התור.

בסעודת החתונה יגישו את הארוחה המסורתית: פלאפל, סלטים מתובלים, אורז מעורב בבשר כשר. יקנחו, לצלילי התזמורת ורקדניות הבטן בעראק וחלאווי ובבקלאווה. מי שמצבו שפיר, ואלה רק בודדים, יערוך את החתונה במלון שרתון היוקרתי. הרוב יסתפק בחגיגה בתוך הגטו. המוהר אצל יהודי סוריה קפץ בשנה האחרונה לסכום של 15־20 אלף דולאר. גובה התשלום ייקבע לפי מצבה של המשפחה, ונתוניה הטבעיים של הכלה. כל שהנערה יפה יותר, כך יירד הסכום.

המאזן בשוק הפנויים של דמשק מורה על חמש בתולות על חתן אחד. יהודי חכם שהתברך בבנות, ימהר להיפטר מהן בגיל צעיר. אם יהסס, עלול להיות מאוחר מדי והוא ימצא עצמו מטופל ברווקה 'זקנה', 25, הסמוכה אל שולחנו לכל ימי חייו.

■■■

חמש פעמים ביום קורא המואזין, ברמקול הקבוע בראש מסגד אומאייה, למאמינים להתפלל. בצהריים מהרהדים פעמוני הכנסיות הנוצריות. היהודים יתפללו בלי קול, בחדרי חדרים. בעוד ימים אחרים, בעיצומם של הימים הנוראים, יתייצבו שליחי המשטר בתוך בתי הכנסת, יכרו אוזניים רגישות לקלוט אם הסתננה מלה כלשהי בעברית. שלא יתפללו מכאן לשלום ירושלים. שלא ימלמלו ברכה מיוחדת למדינת ישראל.

לפעמים, בשתיים בלילה, שומעים בתוך הגטו נקישה בדלת: נציגי המשטר, במדים או בלבוש אזרחי, בודקים האם כולם נמצאים בבית. אולי מישהו ברח? פעם אחת, כשנעלם יהודי, הביע המשטר את זעמו: אם המוסאווי הצליח להסתלק מבלי להותיר אחריו עקבות כלשהם, מי יבטיח שלא יצליחו לחדור גם אל משרדי הממשלה?

■■■

יהודי יכול לצאת היום מסוריה רק מסיבות רפואיות: עליו להצטייד בתעודה חתומה על ידי שני רופאים מוסלמים, להציג התחייבות מוועד הקהילה, ולהפקיד סכום כסף גבוה, 15־20 אלף דולאר, כערבון עד לחזרתו במועד הנקוב. לפני שיגיע לגיל 30, אין לו סיכוי לקבל דרכון. מרגע שהגיש את הבקשה, ימשכו אותו בלך ושוב שלוש־ארבע שנים, עד שינפיקו את האישור.

רק אחרי שתופקד הערבות הכספית, יתירו לצאת שולבן משפחה אחד בלבד לעולם ללא מלווים. כל האחרים, בני ערובה.

קריקטורה ביומון „תשרין". העויינות לישראל מוצאת ביטויה בכל יום מחדש

מי שיכול להרשות לעצמו, ידאג להשיא את בנותיו, אחת אחרי השניה, בהגיען לגיל 16. אם יהסס, ימצא עצמו מטופל ברווקה 'זקנה', 25, הסמוכה אל שולחנו

„לא הפעם הראשונה"

אורי אבנרי: „המלחמה בין סוריה והעם הפלסטיני היא מלחמה עמוקה, לא חדשה, לא בת חלוף. זה לא סכסוך כמו בין ערפאת למצרים, אלא עניין שורשי: סוריה היא שטירפדה את מהלכי השלום, כל השנים.

„זאת לא הפעם הראשונה שממנים אותי לסוכן המוסד. גם במסמך של אבו ניראל, שפעל לפי הנחיות הסורים לפני רצח סרטאווי וחמאמי, הוזכר שמי כיעד, בגלל היותי „סוכן המוסד". גם בעלת הברית הנאמנה של סוריה, רק"ח, אמרה עלי, אצלנו, אותו דבר. ואת ה'איתיחאד' של רק"ח קוראים גם בדמשק".

אם לא יחזור כעבור חודשיים, העורף עלול להיפגע.

וכשמגיע הרגע הגדול, הוא יוצא עם שלל מסמכים וארנק דל במזומנים. בבנקים של דמשק אמנם מתירים לפתוח חשבונות מטבע זר, כדי למנוע הברחות, אבל ביציאה, מקפידים: 500 דולאר למי שנוסע למדינות ערב, 250 דולאר בלבד למי שיוצא אל המערב הקפיטליסטי...

הקהילה היהודית בז'נבות, נטלה עצמה לטפל בחולים היהודים המגיעים מסוריה. אשה נעימת הליכות, גדושת מרץ ורצון טוב, ששמה נלחש בסימטאות הגטו היהודי, היא הדואגת לקבל, לטפל, לארח – ולהחזיר את מטופלית הביתה. לא פעם היא חונקת בכוח את דמעותיה למראה „מהגר" בן עמה, שהתחנן להישאר „בחוץ", אחרי שטעם טעמה של חירות בעולם הגדול. מאראם א. סיגלה לעצמה סגנון קשוח למדי: „אתה חייב לחזור", והיא הודפת אותם אל המטוסים לדמשק, „אם לא תחזור, יבולע למשפחתך".

■■■

קול ישראל בערבית נקלט בדמשק גם בדיו־טרנזיסטור פשוט. מאזינים בחדרי חדרים, לעולם לא ברחוב או בבתי הקפה. ספרים שראו אור בארץ ותורגמו לאנגלית או לערבית, לא יגיעו לחנויות הספרים או לספריות, אבל זוכו להתייחסות בעיתונות המקומית.

כך, למשל, ספרו של אורי אבנרי על מגעיו עם הפלסטינים. „כשקראתי את 'אויבי, ידידי', רציתי לבכות", מגלה העיתונאי אליאס מסות, במאמר שזכה להבלטה, בתוך מסגרת שחורה ב„תשרין": „אינני מטיל ספק ברשימת השמות שמציג הח"כ הישראלי לשעבר, העיתונאי אורי אבנרי. קל וחומר, איש מן הפלסטינים שהוזכרו כידידיו של אבנרי, לא קם להכחיש את העובדות הללו".

אחד המאמרים בעיתונות המקומית מכתיר את אורי אבנרי, את ח"כ מתי פלד ואת יעקב ארנון, בתואר „סוכני המוסד". השלושה נועדו עם עיסאם סרטאווי, סעיד חמאמי ועם ערפאת בכבודו ובעצמו. המאמר מקונן: ערפאת והישראלים מצאו להם מכנה משותף – שנאה יוקדת לסוריה. ערפאת נפל בשבי קסמיהם של „סוכני המוסד" (ה"ה אבנרי, פלד, ארנון) ו„מכר" להם את סוריה. אבל, מזהיר הכותב מדמשק, שמענו על אנשים מסוגו של ערפאת, וראינו מה עלה בגורלם, בסופו של דבר...

■■■

בקונייטרה קראו כיכר על שמו של סולימן תאטר, החייל המצרי שרצח שבעה ישראלים בראס בורקא. בבתי הקולנוע בדמשק הקרינו לפני כשבוע, ביום השנה ה־51, סרט דוקומנטרי על רצח הספורטאים הישראלים במינכן.

העויינות לישראל מוצאת ביטויה בכל יום מחדש. הישראלי ירש את הסטריאוטיפ היהודי בעמודי הקריקטורות בעיתונות הרשמית: תמיד בעל זקן מחודד וחוטם שבור, ארוך. האורח הסורי יכול ללמוד כיצד נראה הישראלי רק כשמציגים בטלוויזיה תצלומים של שבויים מישראל. אמר לי שבוי סורי שישב אצלנו במלחמת לבנון: בפעם הראשונה שראיתי טייס ישראלי הייתי מוכרח לשפשף את העיניים ולומר לעצמי – אבל אין לו קרניים...

בעוד כשבועיים, ביום השנה למלחמת יום הכיפורים יחזרו לתלות בכיכרות של דמשק את כרזות הברכה המסורתיות הקושרות שבחים לאסד, „המנצח הגיבור": ובתהלוכות ידקלמו את הסיסמה המצעידה את החיילים: „ברוח ובדם נשחרר את הגולן".

אבל, כאמור: בתוך הגטו היהודי סומכים היום על אסד, רואים בו משענת ביטחון. לא מזכירים שמות אחרים. מתחלחלים לאפשרות שיבוא נשיא חדש. מפה לאוזן מתגלגל הסיפור על אגודת הסוחרים המקומית שהתלוננה אצל הנשיא: היהודים התחזקו, רוכשים חנויות, מתעשרים. אסד, בטון קר ושקט מיהר לנזוף: היהודים טובים מכם, פקחים מכם, שומרים על החוק. אם הצליחו להתעשר אצלנו, בהיותם היחידים שמנהלים ספרי חשבונות, יבושם להם. אתם, לעומתם, מבריחים כספים לחו"ל, פותחים חשבונות בבנקים של שוויץ, וחושבים ש'האח הגדול' איננו יודע...

■■■

ב„חארת אליהוד" של דמשק (4500 יהודים), כמו בחאלב (700 יהודים), ובקמישלי (500 יהודים), הכל נתון לפיקוח. נוהגים על פי כללי משחק ברורים: ליהודי סוריה אסור למכור לערבי. ליהודי אסור לנהל עסקים עם חנות גדולה. לאנשי צבא ולפקידים אסור להיכנס למקומותיהם של המוסאווים. מי שיתעקש, ורק לבודדים יהיה האומץ, יזרק לשירותיו של „מתווך" ולערימות של „בקשיש".

בפסח האחרון, הלשינו הפלסטינים המתחלקים בדירות המגורים עם היהודים, על סוחר יהודי, ש„הבריח עגבניות ולימון מישראל". לא עזרו כל שבועותיו ותחנוניו של היהודי בתחנת המשטרה. לפתע נכנס בעל מכולת ערבי ונשבע, כי ה„מוסאווי קנה אצלו שלוש עגבניות ושני לימונים...".

היחסים עם הערבים בסדר, הבעיה העיקרית, עם „השכנים" הפלסטינים, נאנחים בגטו של דמשק.

היום, בעיצומו של טורניר הספורט הבינלאומי לאורך חופי לארקיה, לאחר חידוש היחסים עם ארצות הברית, הנשיא הסורי מתאמץ לשפר את תדמיתו. לא במקרה מטפטפים סיפורים על שחרורם של בני הערובה מלבנון, בסיועה הבלתי נלאה של סוריה. אסד זקוק לנקודות זכות.

וגם בגטאות של דמשק, של חאלב ושל קמישלי ממתינים לתמורות. אומנם איש לא יעז לחלום על עלייה לישראל, ולא יועילו כל הבקשות לאיחוד משפחות או התחנונים למצוא שידוך בחו"ל ל־500 הרווקות היהודיות. אסד ממשיך לפעול בשיקול דעת, בזהירות. תוכניתו מגובשת. אין שינוי בעויינות המוצהרת לישראל. מבחינתו, אין סיבה להפגין מתות או לערוך מחסן בסדרי הגטו היהודי.

5200 היהודים, כולם שומרי שבת, מקפידים על כשרות, ילכו בעוד ימים אחדים לבתי הכנסת בדמשק, בחאלב ובקמישלי. אם ישחק מזלם, יוכלו להניח חלה טבולה בדבש על שולחן ראש השנה. תפילותיהם האמיתיות לא ייאמרו בקול רם. ■

שטר ערבות שמפקידים יהודי סוריה עם היציאה לחו"ל. כל האחרים בני ערובה

יהודי יכול לצאת היום מסוריה רק מסיבות רפואיות. עליו להצטייד בתעודה חתומה על ידי שני רופאים מוסלמים, להציג התחייבות מוועד הקהילה, ולהפקיד 15־20 אלף דולאר, כערבון לשובו במועד הנקוב

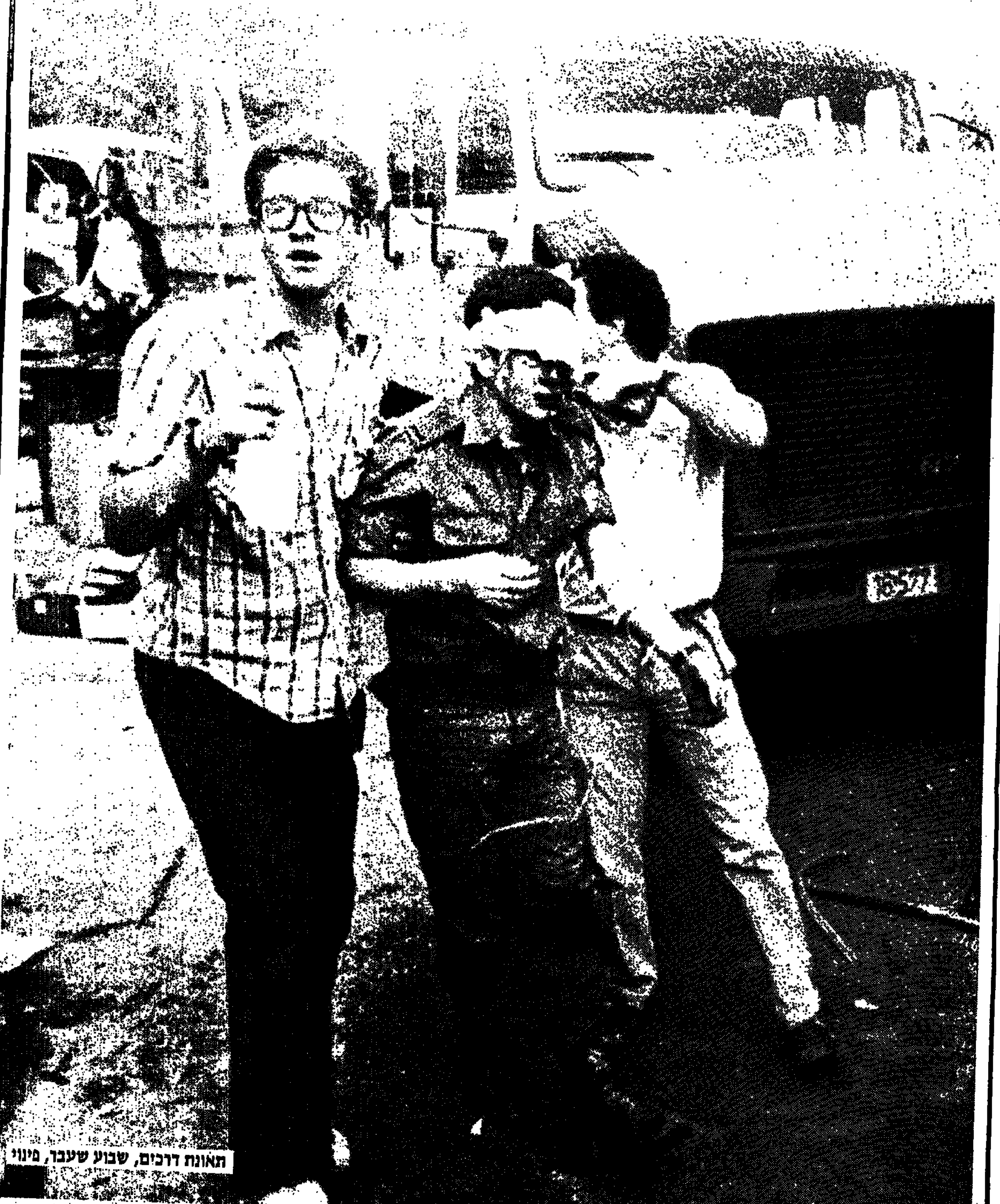

תאונת דרכים, שבוע שעבר, מינוי

תאמינו לצילום הזה

יורם קניוק
צילום: זום 77

השבוע, 20 הרוגים ולמעלה מ־100 פצועים קשה. מי יודע כמה פצועים בינוני וקל. זה כמו מלחמה. זה יותר גרוע ממלחמה, כי זה אנחנו נגד עצמנו. הקצין הפצוע הזה אינו סטטיסטיקה. הוא ישכב, ואם יהיה לו מזל, הוא גם יקום.

אלפים אינם קמים. אין להם הנצחה ואין הם גיבורי מלחמה. הם סתם מתים, שהורים ואלמנות וילדים בוכים עליהם מפני שהמאצ'ו הישראלי החליט על הארקירי לאומי. המשאית השפוכה אל האוטובוס שפגע במכונית אחרת, שתתה את רם הקורבנות.

המשטרה עומדת בטלוויזיה ואומרת דברי הרגעה, אבל בלי תקציב נאות היא אובדת עצות. היא גם אינה מפגינה שרירים מול המוות המשתולל.

תשתית כבישים גרועה; לגרה יש מדינה ששמה ישראל. לכן בגרה יש כבישים ובישראל אין. יש מכוניות חדשות כל יום. אלפי מכוניות חדשות כל חודש. מאות הרוגים בקרב שהישראלי מנהל נגד עצמו. הישראלי המצוי אינו אוהב את האמא שלך על הכביש. הוא חייב לטוס ולעקוף, כי אמא שלך מפריעה לו. בסוף, הם שוכבים מתים, שורות שורות הם שוכבים.

אם פעם באבי־אליזואר היה שיר על שלושים וחמישה פלמ"חניקים הרוגים – היום, קינת הכביש צריכה להיות על המוות הכי מר והכי מיותר והכי מיותם והכי מכוער.

בתצלום, אפשר לראות את מבט התמיהה האבוד על פני הבחור המוביל את הקצין הפצוע. באיזשהו מקום, מאחור, שוכב המת. המת אינו פוטוגני, הוא אובד או אבד מפני שבמקום לנהוג, הוא ניהל 'קרב שריון' נגד איזו משפחה נואשת ועייפה שחזרה מחתונה, מבר־מצווה, מטיול, מביקור.

כששמעתי ברדיו על גל התאונות, הבטתי סביבי דרך חלון המכונית. אנשים חתכו זה את זה בקרב מבולבל וחמום מוח.

אילו הייתי מפכ"ל המשטרה, הייתי מתפטר, הייתי אומר! או שיתנו לי כבישים ותקציב מאני לא יודע מה, מהשפע, מגרות מערביות, מלביא, מאחיו של הלביא, מאבא שלו. זה יותר בטחון ישראל מכל מה שמדברים עליו בשירת הימנונים דרך גבות וקופות. הייתי דורש ועומד בדרישה שלי.

הייתי מושיב משטרה על הכביש כדי ללמד את הישראלי שיש מחיר להרג. אבל אין לו מחיר. תראו את הצילום. תאמינו לצילום הזה. ■

אני מעביר עסקים לבינלאומי

חשבון עסקי משופר

החשבון העסקי היחיד המחזיר לך עמלות

הבינלאומי מחזיר לך 50% מהעמלות על עסקים נוספים

הבנק הבינלאומי הראשון עושה זאת שוב והפעם חידוש מהפכני בחשבונות העיסקיים.
„חשבון עסקי משופר" המחזיר לך 60% מסכום העמלות על הגידול בהיקף עסקיך בחשבון.
החזר העמלות ילך ויגדל ככל שפעילותך העסקית תגבר.
מעתה כאשר תעביר עסקים לבינלאומי הראשון תוכל לשלם פחות עמלה על קניה ומכירה של ניירות ערך, הפקדת שיקים דחויים, עסקות יבוא ויצוא, עמלת חליפין בקניה ומכירת מטבע חוץ וכן פחות דמי ניהול חשבון ודמי פקדון משמרת.

איך פועלת השיטה החדשה?

בבינלאומי קובעים לך „בסיס ראשוני" בהתחשב בעמלות ששילמת בשלושת החודשים האחרונים. אם הגדלת את היקף עסקיך בבנק ברבעון הנוכחי וסכום העמלות עולה על ה„בסיס" יוחזרו לך 50% מסכום העמלות העודף. סכום הבסיס החדש שיקבע יהיה סכום העמלות ששילמת בפועל. סכום הבסיס החדש שיקבע לך מידי רבעון, לא יהיה נמוך מסכום הבסיס המירבי שנקבע לך ברבעון כלשהו בעבר.

הטבה מיוחדת ללקוחות חדשים

אם עדיין אין לך „חשבון עסקי משופר" בבינלאומי צפוי לך רווח נאה. הבנק מעניק ללקוחות חדשים הטבה מיוחדת, ה„בסיס" ההתחלתי למצטרפים חדשים יהיה 75 ש"ח לרבעון בלבד. כלומר, אם תגיע בבינלאומי להיקף עמלות של לדוגמא 600 ש"ח להבעון יחזיר לך הבנק 212.60 ש"ח!

עד 10,000 ש"ח החזר עמלות!

כן, בבינלאומי אתה יכול להגיע להחזר עמלות של 10,000 ש"ח לכל רבעון!
האם אתה מכיר עוד בנק שמחזיר לך עמלות? ועוד בסכומים כאלה!
חבל על כל יום שאתה משלם עמלות מיותרות!
פתח „חשבון עסקי משופר" בבינלאומי כבר היום!

פרטים נוספים בסניפים.

* הבנק רשאי להפסיק את התוכנית או לשנות את תנאיה בכל עת.
* החזר העמלות מתייחס לחשבונות בקירות 409 בלבד!
* מינימום החזר עמלה 10 ש"ח.

הבנק הבינלאומי הראשון

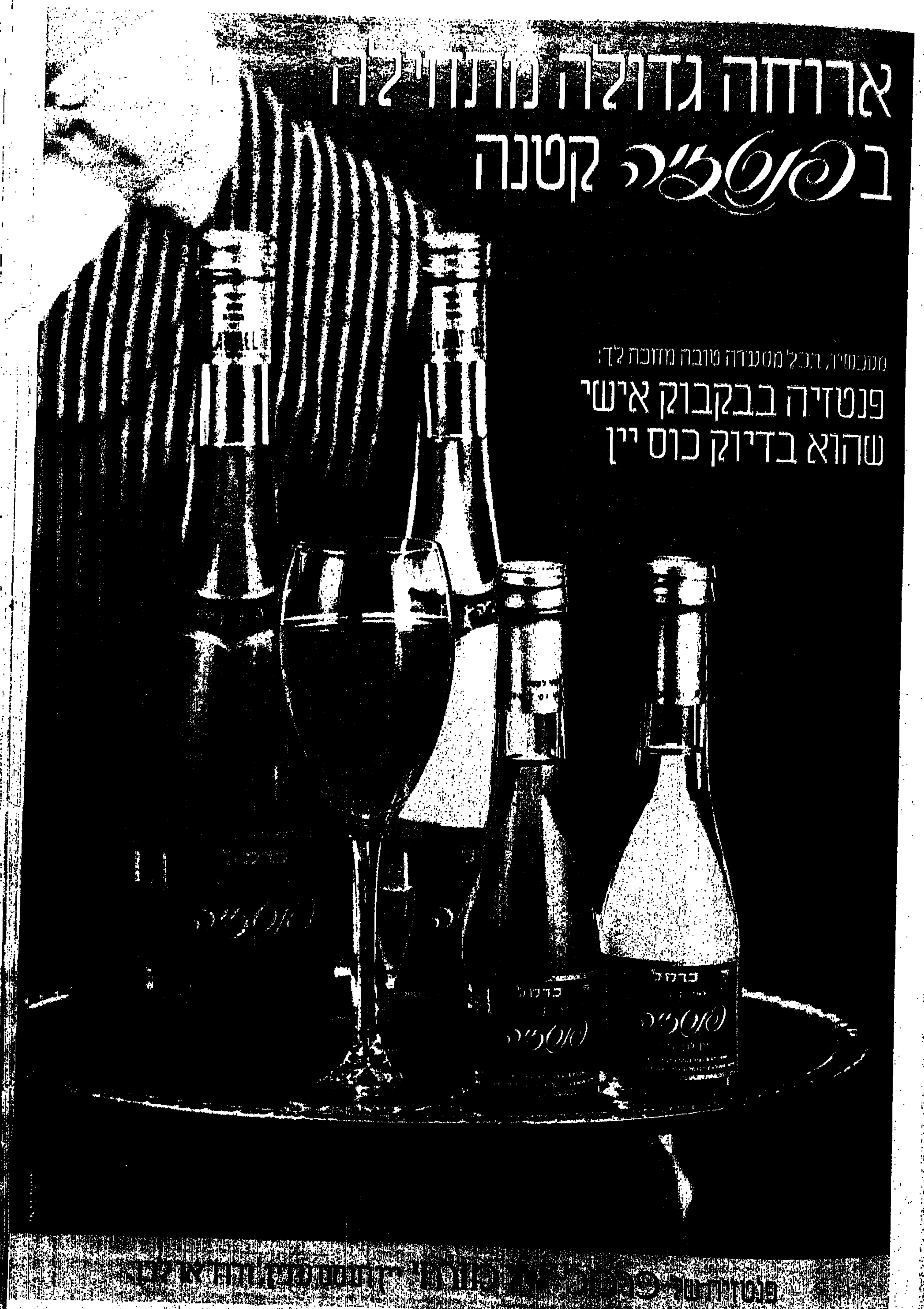

ארוחה גדולה מתחילה
בפנטזיה קטנה
מעכשיו, בכל מסעדה טובה מחכה לך:
פנטזיה בבקבוק אישי
שהוא בדיוק כוס יין

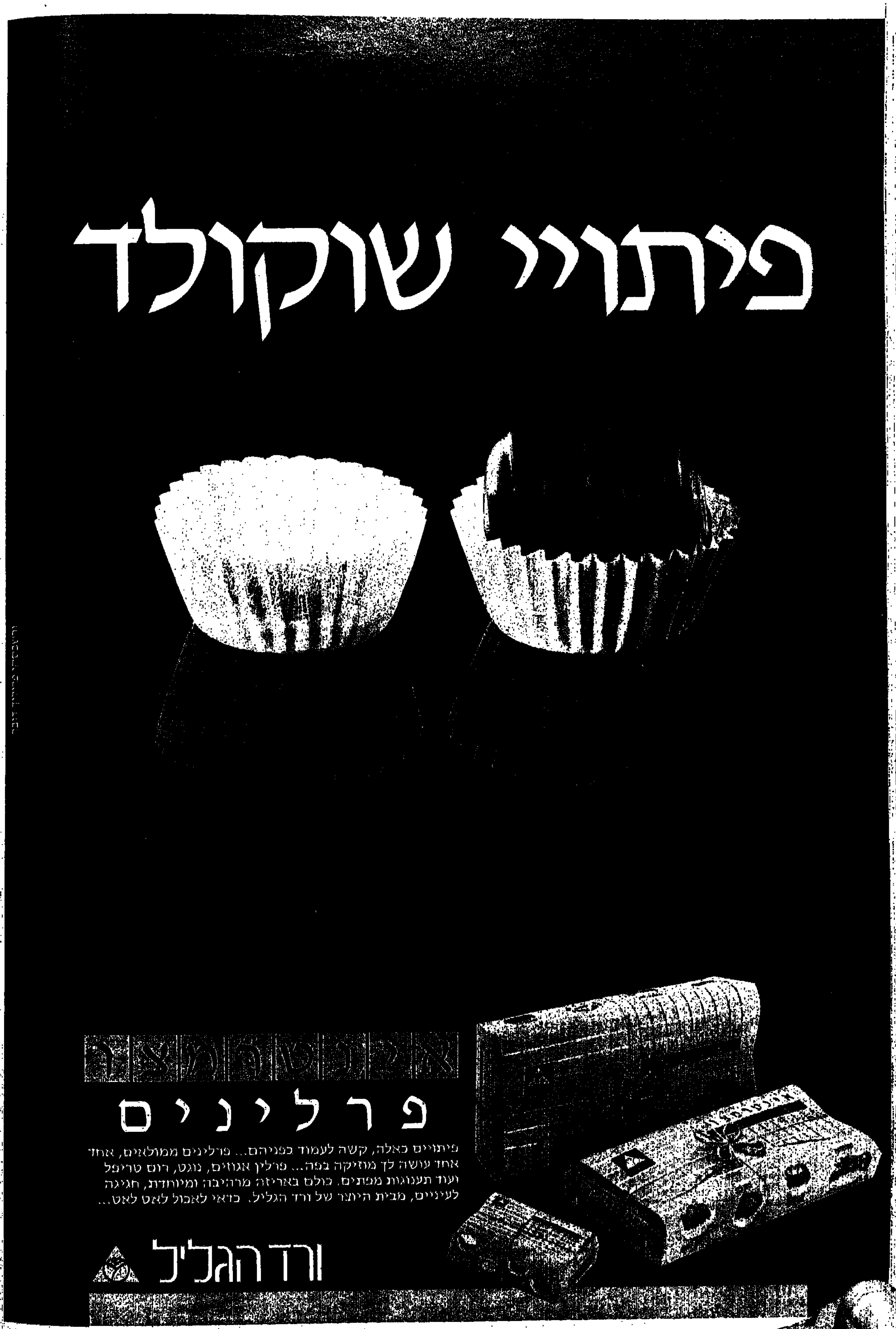

פיתויי שוקולד
פרלינים
פיתויים כאלה, קשה לעמוד בפניהם... פרלינים ממולאים, אחד אחד עושה לך מוזיקה בפה... פרלין אגוזים, נוגט, רום טריפל ועוד תענוגות מפתים. כולם באריזה מרהיבה ומיוחדת, חגיגה לעיניים, מבית היוצר של ורד הגליל. כדאי לאכול לאט לאט...
ורד הגליל

אחרי השתיקה

19 שנים שתק יעקב אורלנד. האיש ששירי הזמר שלו ליוו את הישוב העברי מאז שנות ה־30, נחסם עם מותו של מרדכי זעירא, שותפו ליצירה ● עכשיו הוא יוצא עם אלבום חדש

מאת עמנואל בר־קדמא
תצלום: מיכל היימן

העילה לרשימה זו היא הוצאתו של תקליט. יעקב אורלנד אינו אומר פזמונים. שירי זמר. שיר הזמר הוא אח לשיר הפייט. אח שובב, קצת קל דעת, אבל אח. אורלנד, עשרה שירי זמר חדשים. קאמבק בגדול. 19 שנים לא כתב שירי זמר. ועכשיו, תקליט. אלבום, בעגה המקצועית. תקליט שנכתב כולו עבור זמר אחד, משה פרי. משה, מיז פרי. שם חדש. אולי כדאי לזכור. בשלב זה, נוכחות מפתיעה, לצד אורלנד, בתקליט שאת לחניו כתבו משה וילנסקי ומיקי גבריאלוב (גם כן, בהיבטים מסויימים, זוג מוזר).

במבט ראשון, נראה כאילו פרי מטפס על הגפן השירית הפורייה של אורלנד. מתכון בטוח של הצלחה, עם 300 תקרימים מבטיחים. 300 שירי זמר, שאתה שומע בכל רמזור, שמזדמרים בכל מקלחת.

פרי נושא עמו זה 33 שנים את צער השתיקה, אם לעשות פאראפראזה על שיר מוכר של אורלנד. זמר מלידה, שבתוקף הנסיבות, נידון לירום. עכשיו, אלמוני יחסית וכבר לא ילד, בונה יסודות ראשונים לקריירה של זמר. רוצה לפרוץ.

„הטקסטים של אורלנד פתחו לי את הדרך", הוא אומר בלי קורטוב של מבוכה. אורלנד, שישב על יד ערישת כל מה שנכתב בארץ בכמעט 60 השנים האחרונות, היה לפרי כמו כפפה ליד. הזמר הירושלמי המתחיל מצא בו לא רק משורר, גם מורה. אורלנד, 73, לא התרחק ממנו במרוצת חודשי ההקלטה.

„קפדן, פרפקציוניסט, פראנט. מקצועי עד הסוף. אורלנד פסל לפעמים לחנים שלמים. התעקש על מתן פרשנות ועומק נכון למלים", אומר פרי.

■■■

אורלנד, כמו שאמרתי, לא כתב פזמון כבר 19 שנים. מאז 'שיר לכותל', שהיה השיר האחרון שהולחן על ידי מרדכי זעירא. מותו של זעירא, ב־1968, שלושה ימים לאחר השלמת השיר, חסם אותו. רוב יצירתו המולחנת של אורלנד, היא מעשה שותפות עם זעירא. ידידות אמיצה של 36 שנים.

„מאז", מספר אורלנד, „לא כתבתי שירי זמר. אומנם באו מלחינים, דפדפו בספרי שירי, מצאו מה שמצאו והלחינו. אבל, אני, מכוון, לא כתבתי שום שיר זמר מאז".

– ועכשיו, מה?

„ביקשתי לחזור אל מסלול היצירה הזה. מדוע? תראה. כתבתי מאות שירי זמר. כולם שרים אותם. כולם שרים. אין ניכור בין שירי המוכרים והדור הצעיר. אבל, 19 שנים זה משהו. רציתי לדעת אם גם היום, בגיל 73, אני מסוגל עדיין לחבר שיר שידבר אל הדור הצעיר. חשוב לי לדעת.

„איך עושים זאת? לא רציתי סתם לגשת אל אריק איינשטיין או למתי כספי או למישהו פופולארי אחר ולמכור לו שיר. חיפשתי אפיק מיוחד".

– מהו?

„זמר חדש, שייוולד יחד עם השירים הללו. חיפשתי אדם, זמר, בעל קול לירי, שהשירים יעזרו לו להיוולד כזמר. כאשר בא אלי פרי וביקש שאכתוב לו שיר, השבתי לו: 'שיר אחד – לא. אלבום – כן'. שיר בודד לא היה עושה, לי וגם לא, שום אפקט. הרצף הוא שעושה את העניין. ובכן", צוחק אורלנד, „מים ביקש, חלב קיבל".

– איך ידעת שהוא האיש שלך?

„שמעתי על האיש באמצעות ילדי. בתי, שמרית (אור), כתבה לו שיר. עם בני, רעואל, יש לו ידידים משותפים. שמעתי קלטת שלו. נפגשנו. משה פרי היה מה שחיפשתי. נתתי את הסכמתי. ואז", נעצר אורלנד לרגע בדיבורו, „קרה לי דבר מוזר. את כל עשרת השירים כתבתי בבת אחת. תוך חודש, היו התמלילים מוכנים להלחנה".

■■■

אינני יודע אם יעקב אורלנד, לאחר שיקרא את כל המלים הללו, ההולכות ונכתבות ברגע זה, לא יחוש שוב את התחושה ההיא של אי נוחות מסויימת, שחש למחרת 'חיים שכאלה', בטלוויזיה. היה יפה מאוד, היה מרגש, פגש המון חברים. באמת הפתיעו אותו. גם כמה דפיקות לב מיותרות.

עד כאן הכל בסדר. מרוע, אבל, שואל הקול השני, בלחש של כאב, התרכזה כל תשומת הלב הזאת רק בגלל הקל? מרוע רק שירי הזמר והסיפורים הקטנים? הרי יש לי בכתובים, אומר האיש לעצמו, מאסה אדירה של יצירה אחרת. כתבי תריסר מחזות, תשעה קבצי שירה, לרבות שני ספרי פואמות שמתעדים את חיי ואת בני דורי ביצירה – 'נתן היה אומר' ו'סימטת החכשים'. תרגמתי שקספיר, ויילד, שו, פו. כתבתי מאמרים ומסות.

והנה, עכשיו, שוב הגל הקל. אלבום. שירי זמר. כתבה זו היא כתבה של יחסי ציבור. אורלנד משתף פעולה. אובייקטיבית, בצדק. את הקוניאק שמו הפעם על השולחן מסיבה טובה. אני רק מקווה, למרות רקורד עמוס חברותות רוויות של שולחנות בוהמיים, שלא יהיה לו הנג אובר.

■■■

אורלנד, בן 73, כמו שאמרתי, איש זקוף, דק גזרה. ראש מלא שיער גלי, שטרם הלבין. תווי פנים חטובים, סנטר חרוץ. למרות שהוא בארץ מגיל שש, עדיין מתגנב לדיבורו צל של היגוי רוסי. איש פעיל. פעמיים שלוש בשבוע, מגיע מביתו בחיפה למקום עבודתו בתל אביב.

אני שייך לדור שתרבות הזמר היתה חלק מרכזי בעולמו. החבורה שלנו יכלה לשבת שעות ולשיר כמו שרק אנשים חברים יכולים לשיר. אורלנד, בלי לדעת תמיד שזה אורלנד, בנוכחות מאסיבית. יחד עם השירים הרוסיים, עם שירי השיכורים מאנגליה ומסקוטלנד, עם הספיריצ'ואלס ושירי מלחמת האזרחים בספרד, עם אלכסנדר פן, עם אלתרמן. אחר כך עם חפר. היו לילות, במשעולים, שני שושנים, מיהו המייבב ברוח, נגן עוגב, עמוק־עמוק העצב בעיניים. על קצה המזלג.

לא פחות מ־300 שירים. כ־60 מהם, מבחר, קובצו לפני שנתיים לאלבום יפה (היו לילות, הוצאת תמוז), שעיצב טרטקובר.

כל זה התחיל ב־1930, כשמדריך בן 16 מהנוער העובד כותב שיר בשם 'אנחנו שרים לך, מולדת ואמא'. שיר־פאתוס ציוני סוציאליסטי. „ברל אהב את הבוטות הסוציאליסטית שבו, והיה מרבה לשיר אותו", אומר אורלנד. השיר הזה היה טעון בוטות סוציאליסטיות, שחלק מזמריו לא יכלו לבלוע. לפחות לא את הבית האחרון, שהולך כך:

„העת עוד תבוא ודגלך עוד נרימה,
גאה יתנופף, ואדום,
אנחנו נקרא לך אז: אמא, דע אמא,
חקיצי, בוקע כבר יום".

את הבית האחרון הזה אפשר למצוא רק בכתבים נבחרים.

השיר הזה, שנפרץ עד מהרה, הושר בלחן של 'פרחי מרגנית', שיר עם יהודי בשם 'מארגארטקעלער'. רק, לימים, חיבר לו דוד זהבי, איש נען, את הלחן המוכר היום. צרם לו הניגור בין התוכן המהפכני המיליטאנטי והלחן הלירי, השמאלצי.

■■■

יעקב אורלנד נולד ב־1914, בעיירה סמוכה לקייב. אוקראינה, מישרץ אנטישמי אלים. מולדת של פוגרומים. זה בא על יעקב הקטן בגיל חמש. 1919 היתה שנה של מלחמת אזרחים. אדומים לבנים. הרבה דם נשפך, ברוסיה של 1919. גם לא מעט דם יהודים. הפוגרום דהר על סוסי הגווארדיות הלבנות. שעה שיהודים שימנו את גלגלי המהפכה האדומה והצעידו אותה אל נצחונה, קלטו יהודים אחרים את זעמם הרצחני של קוזאקים ואוקראינים לבנים.

זה קרה בבית הכנסת. סבא, סבתא, דודים, דודות. כולם נרצחו לעיניו. אבא, אליעזר אורלנד, קיבל מכה של גרזן על ראשו. כל ימיו יסבול משכחה חלקית, כתוצאה מהמהלומה.

בן שש וחצי היה יעקב, כאשר הגיעו בני משפחת אורלנד, אליעזר, בתיה ובנם יחידם לחופי הארץ. דרכם הראשונה היתה לגליל, לתל־חי. חצי שנה אחרי נפילת יוסף טרומפלדור וחבריו.

דם הפוגרום בבית הכנסת היה ספוג עדיין בזכרונו של הילד, והנהו עומד שוב מול דם. „ראינו את המזרונים של הקורבנות טבולים בדם", הוא מספר. אבל היה הבדל. היתה לי מודעות שכאן הגנו יהודים על עצמם. שכאן היה כבוד. שלא נטבחו סתם. ראיתי את המאוזר של טרומפלדור. ראיתי סכינים ששימשו נשק. אצל יהודים בגולה לא היו מעולם סכינים, למעט החלף שבידי השוחט.

אורלנד יכול לספר מכלי ראשון, מה היו באמת מלותיו האחרונות של טרומפלדור. הוא שמעתי את ד"ר גרי, הרופא שטיפל בו ברגעיו האחרונים, כאשר נשאוהו, על גבי דלת שימשה כאלונקה, מתל חי לכפר גלעדי.

„טרומפלדור בכלל לא אמר את דבריו האחרונים בעברית", מספר אורלנד, „בכלל, העברית של 'אוסיה' טרומפלדור חרקה למדי. הניחו את הדלת על הרצפה לכמה רגעים של מנוחה, הטלטלה הכאיבה מאוד לפצוע, שהכדורים שפכו את מעיו החוצה. הוא דיבר כמובן רוסית (זו עדותו של ד"ר גרי), ולא יכלה להיות שום סמיכות פונטית בין 'טוב למות בעד ארצנו' בשפה הרוסית, ובין אותה קללה שמייחסים לו.

„האמת היא, שטרומפלדור ניסה להתגבר על יסוריו באמצעות הומור. הוא בהחלט התכוון להצחיק את עצמו, ואולי גם להרגיע את סביבתו, כאשר אמר ברוסית, 'אין דבר טוב למות בעד ארצנו'. כאשר מת, כעבור שני רגעים, היו כולם מופתעים, שהרי רק עכשיו לפני רגע עוד ליגלג הקורבן על המוות".

גן, טוב. עכשיו אתם יודעים.

יוסף טרומפלדור. מה הוא אמר?

אלכסנדר פן. דור ראשון של משוררים בעברית

„פן איננו... בקפה לא מחכה לי נתן ובטלפון לא אשמע את קולו של חלפי"

המשפחה עלתה בשנות השיא של העלייה השלישית, 1921. האב, מיזוג נדיר של סוציאליסט ואיש בעל אמונה דתית עמוקה. כנווה מהדרין, היה מניח תפילין כפולים. ומצד שני, סוציאליסט. עובד כפיים. היה חבר בגדוד העבודה. שני ההורים, האב והאם, ריסקו אבנים לחצץ, לסלילת כביש טבריה צמח. ודרכו מתל־חי למגדל, ממגדל לטבריה, מטבריה לירושלים, פלוגת עבודה בירושלים. האב עובד ככנאי, כעגלון, כסתת, כחוצב. עם יצחק שדה.

יעקב למד בתחכמוני בירושלים. חינוך דתי. שם, בעיתון התלמידים, פירסם את כתב היד הראשון שלו, חיבור בשם 'חורבן עירי'. החיבור, שכותבו היה בן עשר, היה כל כך מרגש, שהעתיקו אותו ל'הארץ', ומשם – לעיתון יהודי בוורשה.

רק בגיל מאוחר יותר עבר ללמוד בגימנסיה רחביה החילונית. הצטרף לנוער העובד ואחר כך בבחרות הסוציאליסטית, לחוגים המארכסיסטיים. בין ידידיו הטובים מאותה תקופה, האחים אהרן ואפרים קצ'לסקי (קציר).

– ואיך הגיב אבא?

„בסדר. הוא הכיר בזכותי ללכת בדרכי. אמר: 'אתה רוצה להיות אפיקורוס, זה בסדר. רק הישאר יהודי' ואני יכולתי להבטיח לו".

אגב, המשפחה, עוד בתקופה הראשונה, עיברתה את שם משפחה לאורלנד. „הילדים, משום כך, צחקו", מתנצל המשורר, „חזרתי, איפוא, לצליל המקורי".

■■■

לקראת אמצע שנות השלושים, יורד אורלנד לתל־אביב. מכיר את רעייתו, בת־אל. נתן אלתרמן, אגרונום צעיר ומשורר מבטיח, חוזר מלימודיו בפקולטה לחקלאות בננסי, צרפת. אורלנד פוגש בו ב'שלג הלבנון' הנודע, במורד רחוב אלנבי. ב־1934, כבר כתב אלתרמן את 'איזה פלא'. את אלכסנדר פן הכיר עוד מירושלים.

תל־אביב של שנות ה־30 וה־40. החצר של שלונסקי. הדור הראשון של משוררים וסופרים שכותבים עברית בארץ ישראל. אלתרמן, פן, לאה גולדברג, אורי־צבי גרינברג, רפאל אליעז, רטוש, אבות ישורון, יוכבד בת־מרים, אליעזר שטיינמן, אברהם חלפי, א.ה. שפיר. ואחרים.

לא תכורה אחת. גרינברג, רטוש ופן, מצורעים. כל אחד מכיוון אחר: רביזיוניסט, כנעני וקומוניסט. שלונסקי ואלתרמן, ביריבות ידידות גלויה וסמויה. אורלנד, המתעד הגדול של התקופה, עם הלב, אצל אלתרמן. עם כל הקושי שבעניין. קיראו את 'נתן היה אומר', ספר נפלא. רגעים קטנים וגדולים, קומיים ודרמטיים, שמחים ועצובים, שהונצחו צלולים כבהט, לעמוד לעדות.

■■■

– איך הכרת את זעירא?

„בירושלים. בקונצרט של חנה קיפניס. מי זו היתה? ומרת. מהראשונות ששרו שירים עבריים בארץ. יפהפיה. 1931, היא שרה את 'שאנן', למילים של אלכסנדר פן. מאוד אופייני לתקופה ההיא. כולנו רצינו אז להידמות למזרח. באמנות הפלאסטית, במוסיקה, בספרות. היינו בטוחים, שאבותינו נראו כך, כמו הערבים של היום. יעקב ורחל הוא סיפור של אהבה בדווית. הודהינו מאוד.

„כמו שאני מוחא כפיים לזמרת, שואל אותי שכני בשורה, 'אמור לי, זה מוצא חן בעיניך? תמהתי מאוד. האיש הציג את עצמו, מיטיה גרבי. 'אתה יודע מי כתב את השיר?', חזר ושאל. כן, ידעתי. בתוכניה היה כתוב: מרדכי זעירא. בתשובה לסבר פני התמה, השיב ידידי התחרשו 'מרדכי זעירא ומיטיה גרבי הם אותו אדם, ושניהם אנוכי'.

זעירא עבר אז כים המלח. אף אחד לא

יעקב אורנלד ומשה פרי. „לא רציתי לגשת אל אריק איינשטיין או למתי כספי. חיפשתי אפיק מיוחד"

שירי־זמר נכתבו אז „מתוך כורח פנימי". אף אחד לא הזמין את השיר. „זעירא היה אומר: מתנגנת לי מנגינה. היה שורק אותה. לא היתה לו השכלה מוסיקאלית" ● 'היו לילות', נכתב בקולמוס טבול בקוניאק מדושן בצלי שמן של ברווז, בקלוב המלצרים, המזללה הכי טובה בעיר. ניהל אותה חצקל איש כסית

התפרנס אז מהלחנה. נוצר ביניהם קשר שלא ניתק כל החיים. השירים הראשונים שכתבו יחד היו 'סובבוני' ו'דר הלילה'. עד מהרה שרו כולם את השירים. איך הם נפוצו לא ברור. לא היה רדיו ולא היו תקליטים. אנשים שמעו שיר, חזרו לקיבוצים שלהם, וכל אחד השמיע באוזני חבריו. מדריכים בתנועת הנוער לימדו את חניכיהם.

במציאות הממוסחרת של 1987, קשה להבין כי שירי זמר נכתבו, כהגדרתו של אורלנד, „מתוך כורח פנימי". אף אחד לא הזמין את השיר. לא זמרים, לא פסטיבלים. „זעירא היה בא, אומר: מתנגנת לי מנגינה. היה שורק אותה. לא היתה לו השכלה מוסיקאלית. פסנתר, למי היה. מאוחר יותר, העתיק זעירא תווים אצל המוסיקולוג פרופסור שלמה רוזובסקי, ובתמורה קיבל שיעורים במוסיקה".

שירים נכתבו כמעט א־פרופו. זעירא ואורלנד כתבו שיר ערש, לקול צלילי בכיו של יובל, אז תינוק, בנו של זעירא.

'היו לילות', שיר פאסטורלי ששורותיו טובלות בכינרת, נכתב בקולמוס טבול בקוניאק מרושן בצלי שמן של ברווז. „כתבנו אותו, זעירא ואני, בקלוב המלצרים, ברחוב נס ציונה 4, בתל־אביב. ליל חורף סגרירי. קלוב המלצרים היה המקום בו היו נקבצים מלצרי תל אביב מכל בתי הקפה והמסעדות, אחרי הסגירה. זו היתה המזללה הטובה ביותר בעיר. הגיעו לשם מיטב המאכלים והמשקאות. ניהל את זה חצקל איש כסית".

קוניאק וצלי ושיר. מה שמוכיח שבטן מקרקרת לא מוכרחה להיות בתזמורת הליווי של מנגינה טובה.

■■■

לא תמיד היה אורלנד רק פייטן. רצה להיות שחקן. למד בראד"א, האקדמיה הבריטית לאמנויות הדראמה, בלונדון. עם שובו, השתתף בסטודיה הראשונה של 'הבימה', בתל אביב. לבסוף, ויתר. „הייתי, כנראה, מופנם מדי מכדי להיות שחקן".

במקום זה, כתב תריסר מחזות. מהם רק שלושה ראו את אור הבימה: 'העיר הזאת', 'הרשלי מאוסטרופולי' ו'האיש מאחורי האגדה'. זו נקודה כואבת. מדבר על זה בקיצור, ומבקש לא לשאול שאלות על התיאטרון העברי של היום. הוא פשוט מסרב לדרוך על סיפו. שיגידו לו שמעלים את ההצגה היפה ביותר בעולם – אורלנד לאולמו של תיאטרון ישראלי לא ייכנס. תיאטרון טוב הוא רואה רק בלונדון.

ואם תיאטרון, בואו נגאל לרגע מהשכחה כוכבת עונתית מתל אביב של שנות ה־30: קראו לה שלי סרקה, זמרת, יפהפיה. גוף משגע ועיניים גדולות. הופיעה בתיאטרון כיס קטן, ששלונסקי נתן לו את השם: 'כל הרוחות'. את כולם בילבלה שלי. פן כתב לה את 'היה או לא היה', שלונסקי את תה ואורז יש בסין' ואורלנד – את 'אני נושא עמי את צער השתיקה'.

הסוף היה, שהסריחה, אלילת החלומות הרומאנטיים של פייטני כנען, התאהבה בסרג'נט בריטי, התחתנה איתו ונעלמה לעד מאחורי הצוקים הלבנים של דובר.

■■■

שירי הזמר של אורלנד הולחנו בידי כל מי שכתב מוסיקה בישראל. כולם, ממש כולם, עד שלמה ארצי, קובי אשרת ותגן יובל. אבל, כמו שאמרתי, עם זעירא היה לו קשר סימביוטי. הם דיברו בשפה אחת. הבינו זה את זה ברמז. כאשר מת, דימה אורלנד את עצמו לשושן השני מ'שני שושנים':

„ורק יודעים כי הנותר
לבו נשבר, לבו נשבר,
עד כי סוף־סוף, חושב אני,
נשבר נשבר גם השני".

והוא הפסיק לכתוב שירי זמר. 19 שנ[ים] קשות. חבריו כולם הלכו. מהחבורה נות[ר] בחיים רק הוא ואבות ישורון. „אני יכול ל[...] לספר עליהם, הם כבר אינם יכולים לס[פר] עלי".

אורלנד הוא בהחלט איש הזמן הזה. אב[ל] העבר קורא לו בגעגועים. אמר לפני כמ[ה] שנים למראיין: „פן איננו... בקפה לא מוכ[ר] לי נתן ובטלפון לא אשמע את קולו ש[ל] חלפי". הוא מתגעגע, נדמה לי, גם לט[...] שאיחד את הנפשות הפועלות הללו. „האמונה", הוא אומר, „מין אווירה של ע[רב] שבת. חגיגיות קפואה. התקופה בה הי[...] לציונות עתיד, מדינה".

■■■

ושוב קפיצת הדרך. עדיין בירושלים. מש[ה] פרי נולד לעולם אחר. משפחה של קבלנ[י] בניין ירושלמיים. אביו עלה, כילד קט[ן], מצפון אפריקה. שר מילדות. אהב לשי[ר], וקיבל לבר מצווה גיטארה. בבגרותו, קיב[ל] טנור צלול. קול חזק. צבע הקול שלו עשה ל[ו] בעיות, והעיקרית שבהן, דומה ליהורם גאו[ן]. מני פאר, בתוכניתו, לא החמיץ את הגימי[ק] הזה. השמיעו את השיר, הראו את הקו[ל]. כולם חשבו, יהורם. ופתאום, המצלמה עליו - יה, מי זה?

זה, אבל, סוף הפרק הראשון. אנחנו נמצאים בנערות. הוא לומד תיכון במגמ[ת] אלקטרוניקה ומשרת בצבא כסמל מבצעי[ם] בפיקוד המרכז. רוצה ללכת ללהקה צבאית. עושה מבחנים. קצין החינוך הפיקודי מבטי[ח] העברה, וטרח, פורצת מלחמת יום הכיפורים. הכל השתנה. פיספס.

אחרי השחרור, היה ברור לו שהוא ממשיך ללמוד מוסיקה. התקבל לאקדמיה על ש[ם] רובין, המחלקה הווקאלית. המורה, היא הזמרת הנודעת סטלה ריצ'מונד, מאמינה שיש בו פוטנציאל של זמר אופרה. היה לו קול גדול, בעזרתו ניסה לשבור כוסות. הוא שמע שקארוזו הגדול עשה את זה.

אך בחופה, הבהירה לו מי שעמדה להיות אשתו, כי הכל מותנה בכך שיירד מהמוסיקה. או.קיי, אמר לעצמו. הזמן יעשה את שלו, הלך ללמוד. הנדסאות בניין. עם סיום לימודיו, נרתם לעסקים המשפחתיים.

משה פרי לא שכח. יום יבוא, ידע בבטחה. היום הזה בא כאשר שרה'לה שרון, בתוכניתה ב'הילטון' ירושלים, הזמינה אותו לשיר את 'חבלי משיח' של נעמי שמר.

המשפחה מתחילה לכת לקראתו. אשתו, עכשיו הם הורים לשלושה ילדים, מוכנה לשתף איתו פעולה. „היא הולכת איתי לאורך כל הדרך", אומר פרי, „לולא הבנתה, לא יכולתי לעשות את מה שעשיתי בשנה האחרונה, הפקת האלבום".

הופעה ב'ממני מני', שיר של שמרית אור ונגסי ברנדיס, 'למרות כל אלה'. לפעמים משמיעים ברדיו. אחריו, שיר של חיים קינן ואפי נצר.

ואז המפגש עם אורלנד. מגיעים השירים הולכים לוילנסקי, שהלחין ארבעה משירי התקליט. מיקי גבריאלוב, גם מנהל מוסיקלי, כתב את היתר. מתחילה עבודה מפרכת. משה פרי מתמסר רק לזה, עוזב את העסק המשפחתי.

את האלבום הראשון יפיק בעצמו. שוט[ט] שעות אולפן. רק הכי טוב. „אחרת", הוא מסביר, „זה לא יכול ללכת". כל ההפקה עליו. כספית, לוגיסטית, טכנית.

עכשיו, עומד התקליט לצאת. כל העתיד לפניו.

אני שומע עכשיו את הקלטת. שירים של אורלנד, כמו שכתב תמיד. יש שם שיר אהבה ושיר מחאה, שיר על הארץ היפה ושיר ילדים, שיר יין ושיר לנודד. השיר האחרון, הוא הימנון אנטי נזעגי אריר בשם 'עורי, אפריקה' זה סוגר, אם תרצו, מעגל עם השיר הראשון. אורלנד, דומה, לא קיפל את הדגל האדום.

נולד זמר, נולד אלבום. שניהם יפלסו לעצמם דרך בחיים.

אשמח להפגש שוב, גם עם הזמר וגם עם הלהיטים. ■

נוצר ביניהם קשר שלא ניתק כל החיים. זעירא עבד בים המלח. אף אחד לא התפרנס אז מהלחנה

אברהם הלפי. תצלום: מולה הרמתי. לא חבורה אחת

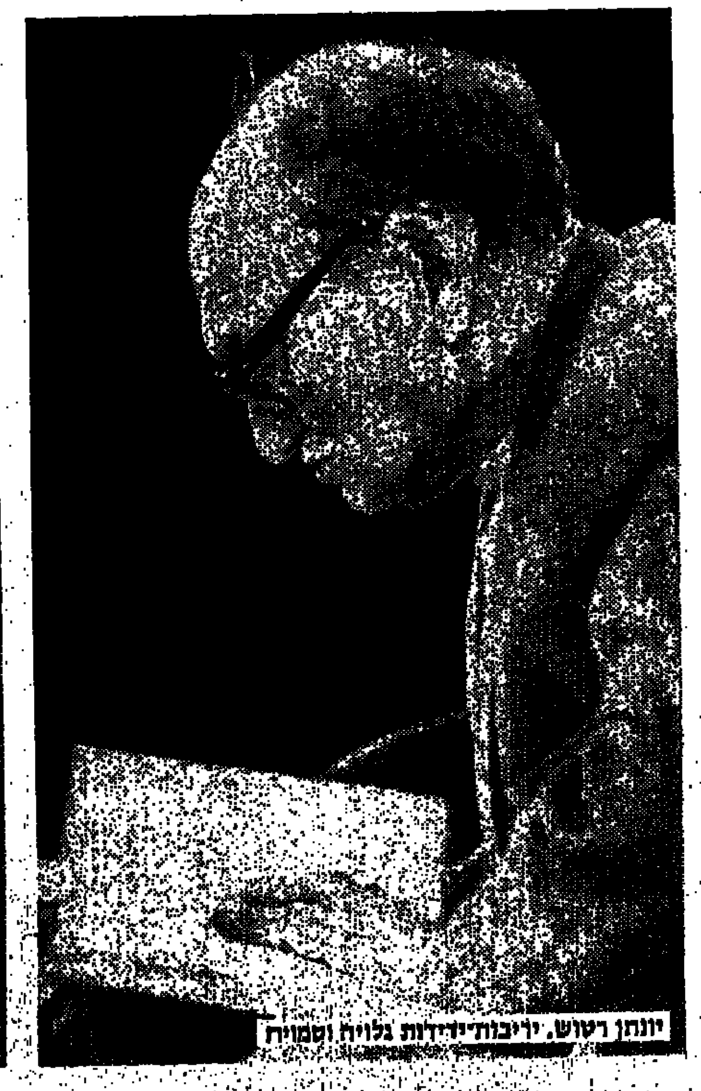
יונתן רטוש. יריבות־ידידות גלויה וסמויה

לא היה רדיו ולא היו תקליטים. אנשים שמעו שיר, חזרו לקיבוצים, וכל אחד השמיע באוזני חבריו. מדריכים בתנועת הנוער לימדו את חניכיהם

המידע עובר דרך כלי שלישי, מסונן ולעיתים מעוות

בנובמבר, החיול הבא. בצה"ל היום, ערים יותר להלם המפגש הראשוני ● איך מתחיילים? לאן משתבצים? מי מתנדב ליחידות קרביות? מי בין קבוצת הסיכון החשופה להתאבדויות? ● מדריך למתגייס

מאת ענת טל-שיר

תצלומים: מיכל רווש

הכן ילדך לחורף

ילידי '69 מתגייסים עכשיו לצבא. כשנולדו, בתשכ"ט, נחת האדם הראשון על הירח, התלקחה גיזרת תעלת סואץ בעיצומה של מלחמת ההתשה, ריצ'ארד ניקסון נבחר לנשיאות ארה"ב; נמל התעופה לוד עלה באש, ג'קלין קנדי נישאה לאיל האוניות אונאסיס, פרופ' מוריס לוי ביצע לראשונה בארץ השתלת הלב; לוי אשכול, ראש הממשלה, מת מהתקף לב; רמטכ"ל צבא מצרים, גנרל מונעים ריאד, נהרג מאש הפגזה ישראלית, גברה התסיסה באוניברסיטאות האמריקניות בעקבות מלחמת וייאטנם, הגיע לשיאו הרעב בביאפרה; מיסגר אל אקצה הוצת – ובחצאיות שלט המיני.

ישראל היא מהמדינות הבודדות בעולם המקיימת גיוס חובה, ובשיעור מיצוי גבוה מכל שנתון מתגייסים. שירות צבאי ארוך וקשה. שנתון גיוס, בהגדרת צה"ל, כל מי שנולד לפני 18 שנים.

צה"ל מגייס 90 אחוז משנתון גיוס בנים. הנורמה, שכמעט הכל מתגייסים, לא נשחקה. כך הדבר בקבוצות איכות שונות בקרב בני הנוער: גבוהה, בינונית ונמוכה. מדינות אחרות, או שאינן מפעילות גיוס חובה, או שפוטרות משירות צבאי אוכלוסיה בעייתית; או שמשך השירות בצבאותיהן קצר יותר.

זה שנים שאחוז ההשתמטות משרות בצה"ל קבוע. צה"ל מעודד מהעובדה שאחוז ההשתמטות (עריקה, נישואין פיקטיביים לבנות, הורדת פרופיל וכו') אינו עולה. קצין בכיר בצה"ל, פסיכולוג: „אם הייתי נוחת מהמאדים ושומע שיש כאן גיוס חובה למשך שלוש שנים ואחוז המשתמטים כל כך נמוך – הייתי אומר שזו ארץ משוגעת".

פרפרים בבטן

מחקר שנעשה בצה"ל באחרונה בקרב חיילים קרביים בשנה האחרונה לשירותם. שאלה: אם היית מתחיל מחדש את השירות הצבאי שלך, היית מבקש להיות ג'ובניק? מימצאים: פחות מחמישה אחוז היו הולכים ב'גלגול השני' להיות ג'ובניקים. שאלה דומה הוצגה בפני ג'ובניקים בסוף שירותם: אם היית מתחיל מחדש, היית מתנדב ליחידה קרבית? מימצאים: למעלה מ־35 אחוזים אמרו שהיו רוצים להיות לוחמים. הפסיכולוגים של צה"ל אומרים, שיש הבדל ניכר בין 'קיטור' לבין שינוי עמדה. קשה לי, קר לי בלילה, יש חול בסנדביץ' שלי – יקטר הלוחם, אבל את היחידה שלו לא יעווב.

הנערים האלה, שבנובמבר הקרוב יציפו את לשכות הגיוס, רובם סיימו הקיץ את התיכון. רבים מהם טיילו אחרי בחינות הבגרות בהולנד, בצרפת, באנגליה, בתיאלנד ובהודו. חלקם מילצר בפאבים של תל־אביב, אחרים היו מצילים בבריכות שחיה, שוטטו בוואדיות ובמידבריות הארץ. כולם, נערים כנערות, כמעט שלא עצמו עין בלילה שקדם לגיוס.

הפרפרים בבטן מקורם באי ודאות, בהליכה אל הבלתי נודע. מי שיודע יותר, מסוגל להתמודד עם הפחד טוב יותר.

לכן, בשנים האחרונות, הצבא מייחס חשיבות רבה יותר להכנת בני הנוער לגיוס. פיקוד הגדנ"ע מרכז את ההכנה לשירות הצבאי בכל כיתות י"ב. הכנה אינפורמטיבית: ימי עיון מרוכזים, ביקורים בבסיסי צה"ל, שיחות והרצאות להורי המתגייס, חוברות למתגייסים, סקירה על המצב הבטחוני של המדינה. הכנה ערכית (למה צריך לשרת וכו') והכנה להסתגלות, שאמורה לצייד בכלים להתמודדות עם קשיים במהלך השירות. משרד החינוך, אגב, עדיין לא הפעיל תוכנית ארצית מסודרת להכנה לגיוס.

התקופה הקריטית

מתברר, שרוב בני הנוער טרם גיוסם יודעים מעט מאוד על המצפה להם בצבא, על האפשרויות שיועמדו בפניהם, על תהליכי הגיוס. 'סיפרו לי', 'שמעתי', 'חבר של השכן שלי סיפר'. המידע עובר דרך כלי שלישי, מסונן ולעיתים מעוות. באמצע כיתה י"א, מגיע הצו הראשון מלשכת הגיוס. צו שני מגיע בסוף י"ב.

מחנוכה עד יוני־יולי, צוללים השמיניסטים למעמקי בחינות הבגרות ומאבדים את עירנותם בנוגע לשאלה היכן ירצו לשרת. חוסר היכולת להחליט על יעדי השירות והעדר אינפורמציה, מקשים על המתגייס. צה"ל מכנה את המתגייס בשם 'מלש"ב' – מועמד לשירות ביטחון. אחר כך יעניק לו מספר אישי שילווה אותו לאורך 30 שנה, בסדיר ובמילואים.

על רקע החשש מפני הבלתי מוכר, אפשר להבין תופעות חדשות כמו 'קורסים להכנה לצבא'. קורסים פרטיים בתשלום, שעורכים משוחררי צה"ל לשמיניסטים.

התקופה הקריטית ביותר בשירות הצבאי היא הטירונות. טוענים, שגם תהליך החיול בבקו"ם מהווה טראומה לא קלה. הימים האלה מחייבים גיוס אנרגיה נפשית ופיזית מצד המתגייס, מחייבים גם את המערכת הצבאית להיערכות מקסימלית.

היום, ועל כך אין חולקים, הצבא קולט את המתגייסים טוב מבעבר. אולי פחות טוב מכפי שיקלוט את המתגייסים בעוד עשר שנים. בהשוואה לצה"ל של שנות החמישים והששים, צה"ל של שנות השמונים מודע יותר לקשיים, פתוח יותר, גמיש יותר.

„כל אחד יכול"

החברה הישראלית, מאז הקמת המדינה, שינתה פניה. מה שהיה חשוב בשנות החמישים, איבד משהו את משמעותו בשנות השמונים. ומה שנראה אולי שולי בשנות חחמישים, קיבל היום משקל רב. המודעות העצמית של הנוער ובני משפחתו גברה. מחברה מתפתחת, היינו לחברה מודרנית. הפרט נעשה יותר מלומד, משכיל ומתקדם. החברה נעשתה פתוחה יותר, פחות מוכנה לקבל דברים כמובנים מאליהם.

כמו מה? כמו טרטורים, השפלות, התעללויות, שלילת זכויות החייל. בשנים האחרונות, כלי התקשורת מרבים לעסוק במקרים כגון אלה ומעוררים את העניין ואת המודעות הציבורית.

אם עבריה של חייל ששירת לפני 30 שנה, היתה מודאגת לא פחות מאם שבנה משרת עתה. אלא שאז, בשנות החמישים, ראתה כמובנת מאליה את העובדה, שהצבא 'מפקיע' ממנה את בנה, מטיל עליו משימות, ורק כעבור שנים משיב אותו לחיקה. התקשורת לא עסקה בזה, אולי מפני ששרתה אווירה של יראת כבוד כלפי הצבא ואנשיו. היום, כשהבן שלך מתגייס – לגיטימי שתרצה לדעת יותר, לשאול, לצפות לתשובות מהצבא.

בצה"ל אומרים שהם ערים לשינויים האלה, חיים אותם, לומדים אותם ופועלים לפיהם. מדיניות חדשה גובשה, והיא מותאמת לתהליכים החברתיים שקורים במדינה. אנחנו לא מצטרפים לתהליכים האלה, יאמרו מקורות בצה"ל, אבל איננו נלחמים בהם.

הסיסמה בצה"ל כיום: 'כל אחד יכול'. זה קשה ומפרך ומלחיץ חזר, אבל מאות אלפים עשו זאת בעבר, אז גם אתה יכול.

רוב האבות של המתגייסים בשנים האחרונות, שירתו בצה"ל. זה עשוי להקל על הבנים. הצבא מצפה מהאבות שיספרו לבניהם על שירותם הצבאי. אבל חשוב שהבן לא יהיה ניזון רק מהאב, שהתגייס 20־30 שנה קודם לכן. חשוב שהבן יקבל גם מידע עדכני מצה"ל. נמצא, שבשנים האחרונות מסתמנת נטיה של בנים לשרת ביחידות שבהן שירתו אבותיהם. בעיקר נכון הדבר לגבי יחידות יוקרתיות.

כדאי, כך פסיכולוג בצה"ל, כדאי שהנערים בני ה־18 יזכרו שכל העסק הזה הוא במידה רבה לא בשליטתם, ובמידה מסויימת גם לא בשליטת הצבא. זו מפלצת אנושית שמאוד תלויה בהם ולא רוצה רק לרפוק אותם.

ריכוך ההלם

בבסיס קליטה ומיון (בקו"מ), נכון לאוגוסט 87', כל מתגייס מקבל הסבר מלא ומפורט על התהליך אותו הוא עומד לעבור ביום הגיוס ובימים הבאים. בסגל הבקו"ם שולבו באחרונה קציני וחיילי מילואים, מתוך מחשבה שקצין מבוגר ומנוסה נותן תחושה נוחה יותר ממפקד זוטר, המבוגר מהמתגייס בכמה חודשים.

בשנה שעברה, נסתיימה בצה"ל עבודת 'ועדת טירונים', שעסקה בגיבוש תוכנית לריכוך החלם הצפוי למתגייס. הוועדה מונתה ע"י הרמטכ"ל הקודם, משה לוי, ובחנה היבטים הקשורים בהיקלטות תקינה בראשית השירות.

תא"ל נחמיה דגן, קצין חינוך ראשי, מכנה את הלם המיפגש הראשון בשם 'תסמונת

אמא של חייל

[illegible]

בני הנוער יודעים מעט מאוד על המצפה להם בצבא.

היום אתה נסיך קטן, מחר אתה ישן באוהל, מטורטר

הנסיך הקטן'. היום אתה נסיך קטן בעיני הוריך, ארון לזמנך, למעשיך, לשעות השינה שלך. מחר אתה ישן באוהל, שלושים שניות – זוז, יבלות צמחו על כפות הרגליים ומישהו אחר אומר לך מה לעשות איך ומתי, כמעט בלי למה.

תהליך החיול

לגברים: התייצבות בלשכת הגיוס לפי שיוך גיאוגרפי; רישום ואימות פרטים; נסיעה לבקו"מ. שרשרת החיול: דוודות של הוועד למען החייל מקדמות פני המתגייס בתה ועוגה; מוקרן סרט שבו יראה המתגייס את מה שצפוי לו בשעות הבאות; תספורת אצל הספר; תצלומים אצל הצלם; צילום שיניים; אימות נתונים אישיים; זריקות חיסון בכתף ימין ושמאל (אבעבועות שחורות, אנטי טטנוס ובקיץ גם צהבת); התאמת מסכת אב"כ; פתיחת חשבון בנק (למי שעדיין אין); קבלת מפרעת חיול (50 ש"ח); רישום טביעת אצבעות; קבלת מדים ולבישתם; ארוחת צהריים.

בגיוס מרוכז (בחודשים אוגוסט ונובמבר) יש בבקו"מ מרכזי מידע על חילות לוחמים בצה"ל: חי"ר, גולני, גבעתי, נ"מ, צנחנים, הנדסה קרבית ושריון. נמצא, שרוב המתגייסים מגיעים לצה"ל לאחר שכבר נתגבשה אצלם החלטה לאיזו יחידה יתנדבו.

מרכז המידע, אם כן, מיועד לאותם שמתלבטים. בכל מרכז מידע נמצא קצין או חייל מאותה יחידה, המשיב לשאלות. מוצג גם ציור לחימה וסרטון קצר על היחידה וחייליה.האגדה אומרת, שבכל סרטון משולבת גם חיילת יפהפיה בתפקיד הפקידה או המש"קית; ארוחת ערב חמה.

בערב, הרצאת רופא על הגיינה אישית ורפואה מונעת; שיחה עם קצינת ת"ש (תנאי שירות) על חובות וזכויות תנאי השירות; שיחה עם רס"ר על כללי משמעת בסיסיים; הרצאת קצין המיון; בילוי בשק"ם; ארוחת לילה; מאהל שינה; מיסדר שינה; 40 דקות שמירה לכל אחד; סוף היום הראשון.

היום השני מוקדש רובו ככולו לתהליך המיון, שבעיני רבים מהמתגייסים נחשב לשלב הגורלי. מיסדר השכמה בחמש בבוקר; מיון אישי ע"י קצין מיון; החייל יציין בפני קצין המיון שלוש יחידות, על פי סדר עדיפות, בהן ירצה לשרת; יש שישובצו ויופנו ליחידותיהם החדשות באותו יום. יש שישארו בבקו"מ ליום עד שלושה נוספים, למיון נוסף.

שיבוץ

הנוער היום, כך עולה ממחקרים שערך צה"ל, פתוח יותר לומר מה הוא רוצה מבעבר. מה שפעם נשמע ונראה פחות לגיטימי, נאמר היום בגלוי ובאופן בוטח. למשל, הרצון לרכוש מקצוע בצבא. השאיפה לנצל את הכישורים האזרחיים בצבא. השאלה האם הצבא זקוק להם הופכת משנית.

שיקולים עיקריים לשיבוץ:

- נתונים אישיים (רפואיים ואישיותיים כגון השכלה, שפות, מקצוע, דירוג פסיכוטכני, תחביבים וכו').
- צרכי צה"ל (כמה חיילים צריך בכל יחידה ובעלי איזה כישורים).
- רצון החייל.

השיבוץ האידיאלי פירושו, להביא את שלושת השיקולים למיפגש. אצל 50 אחוז מהמתגייסים, שלוש הנקודות אכן מתמזגות. 25 אחוז מגיעים לעדיפות השניה שלהם, רבע נותר בלתי מרוצה, אולי אפילו מאוכזב ומיואש.

מקרב 25 האחוזים שנשארו מתוסכלים, חלק מסתגל למצב, חלק נושא את תחושת התסכול שלוש שנים. גם מבין אלה ששובצו בדיוק היכן שרצו, יהיו שיגלו חוסר שביעות רצון בשלבים שונים של השירות מסיבות שונות.

מי שמתנדב

מי שמתנדב, ולא חשוב לאיזו יחידה, בדרך כלל לחוץ פחות מהמתגייסים אל הבלתי נודע.

שיעור ההתנדבות ליחידות הקרביות כפול

מה להביא מהבית

(על פי 'במחנה', קיץ תשמ"ו)

משחת שיניים, משחת נעליים, [illegible] גילוח, [illegible] למנים וגרביים, גומיות למכנסיים, [illegible] אולר [illegible] (לגילוח [illegible]).

[illegible]

מילון שימושי

(על פי 'במחנה', קיץ תשמ"ו)

[illegible]

ג'ובניק – חייל המשרת ביחידה עורפית, המגיע הביתה מדי יום.

[illegible]

וחצי בקרב אלה שרוב, אבא או שכן שלהם שירתו ביחידה קרבית. בצה"ל משערים, שהסיבה לכך נעוצה באינפורמציה. הם יודעים מה מצפה להם. אגב, 70 אחוז מבני הקיבוצים משרתים כיום ביחידות קרביות. אחוז המתנדבים ליחידות קרביות עומד עתה על 59. אין ירידה במוטיבציה של בני נוער להתנדב ליחידות הלוחמות.

בשנים האחרונות, מישהו המציא את המשפט 'החייל הקרבי פראייר לאומי'. אולי זה היה ביטוי לאווירה או להלך רוח בציבור. מכל מקום, בסקרים של צה"ל אין לאמירה זו כל בסיס. יוקרתו בעיני ג'ובניקים גבוהה, יוקרתו בעיני מלש"בים (מועמדים לשירות ביטחון) גבוהה מאוד. בעיני עצמו, מוכנים בצה"ל לומר, החייל הקרבי מצטייר כדמות די חיובית.

למתגייס היום לא איכפת אם יש מחסור בלוחמים ביחידה זו או אחרת. מי שלא רוצה להיות לוחם לא יתנדב, ומי שרוצה ויאמרו לו שביחידה ספציפית אין צורך בחיילים נוספים – יאבק כדי להיות בין הלוחמים.

אין מצב שבו כל בני הנוער משתוקקים להיות לוחמים. אך אין פחות בני נוער שרוצים להגיע ליחידות קרביות. לפי ההסבר של צה"ל, קולם של אלה שלא רוצים ללכת ליחידה קרבית נשמע עתה יותר מאי פעם. מי אשם? באופן חלקי, הצבא מפנה את האצבע לכלי התקשורת, כמובן. 'סרבן לבנון', אומרים בצה"ל, זו כותרת יותר אטרקטיבית מ'חייל גולני'.

החייל הקרבי מרגיש כמעט מקופח מבחינת תנאי השירות. תנאיו הפיזיים פחות טובים מאלה של הג'ובניק. הוא מגיע לחופשות בבית פחות מהג'ובניק, אבל לפי סקרי צה"ל הוא אינו מוכן להתחלף עם הג'ובניק.

טירונות

הגישה השתנתה באופן מהותי. פעם ביקשו לשבור את הטירונים (כדי שיתחשלו), ואחר כך להקים אותם על הרגליים. היום, בודקים מהי הדרך הטובה ביותר לקלוט את הטירון כך, שישתלב במערך האימונים מהר וטוב.

צה"ל הכניס שינויים בשיטות ההדרכה בטירונות, לשם הקניית יעילות בלימוד החומר. כך אולי לא ירגיש הטירון סחוט, ותישאר לו אנרגיה לרכוש חברים, לנוח, לשרוך נעליים במהירות.

קשיים בולטים בטירונות: משמעת, משטר צבאי, חוסר יחס אישי, ריחוק מהבית, עמימות וחוסר מידע, עייפות, חשש מהשיבוץ, געגועים, בדידות, מעבר חד מהחופש הגדול (בסיום התיכון) לחיי הצבא, בידוד מבני המין השני.

כל מפקד בסיס טירונים, וזה חידוש בצה"ל, מקבל בסוף כל מחזור טירונות תוצאות סקר שנערך בקרב הטירונים על המשמעת, המפקדים, האוכל, התנאים וכו'. כל סגל המפקדים בבסיסי הטירונים עובר הכנה מיוחדת.

היום, יש יותר פסיכולוגים ארגוניים בבה"דים (בסיסי הדרכה) ובבסיסי טירונים העובדים בעיקר עם הסגל. בשנים האחרונות, צה"ל מקיים קשר רצוף עם הורי המתגייסים, כמעט למן נחיתתו בבסיס הטירונים ועד להגעתו לבסיס החדש בסיום הטירונות.

הורה יקר

מכתבים להורים שבנם התגייס בנובמבר האחרון. סטנסיל בכתב יד עגלגל וסימפטי (בשום אופן לא מודפס ופורמאלי):

אל הורי החייל עופר, שלום רב. בנכם הצטרף השבוע אל משפחת השריון, משפחה מכובדת, שרשמה פרקי גבורה מפוארים במורשת הקרב של צה"ל ועם ישראל במדינתו. סגל המדריכים ואני נעשה כל מאמץ לסייע לבנכם בראשית דרכו החדשה בצורה הטובה ביותר. כתובתו החדשה: ד.צ. צה"ל. ניתן לשלוח אליו מכתבים וחבילות כתזכורת חמה מהבית. במידה וקיימות תלונות או אי הבנות, כיתבו אליי, אל

מפקד היחידה על מנת לפתור את הבעיות בצורה נאותה ותרבותית. ניתן לבקר ביום שבת בין השעות 10:00 – 12:00 ולשומרי מסורת בימי א' בין 09:00 – 11:00. יתכנו מקרים שבהם כתוצאה מפעילות בלתי שגרתית, לא יימצאו החיילים למרות שהביקור נקבע מראש. בברכה, סא"ל א. (מצורף ציור מפה ובה מיקומו המדוייק של הבסיס).

כעבור ימים אחדים, מגיע מכתב (שוב בכתב יד) ממפקד הפלוגה: בנכם מבצע בימים אלה את השלב הראשון בחיים הצבאיים הנקרא טירונות. היות והשלב הראשון מקנה משמעת, ערכים, הכרת הצבא – זהו השלב הקשה ביותר במהלך שירותו הצבאי. במהלך הטירונות, החייל נתקל בדברים שעדיין אינו מכיר, כגון: הישארות בשבת, שעות פעולה לא מקובלות, שימוש בנשקים שונים, פקודות שבוודאי מקשות עליו. לעיתים, יש הנכנסים למשבר. דברים אלה מוכרים לי ואעשה את המירב כדי להקל עליו. אם יחול שינוי במצב הבריאותי/נפשי, אודיע לכם הביתה. מקווה לשיתוף פעולה מלא והצלחה לבנכם, סגן ע'.

הגיעו מכתבים גם ממערכת החינוך של בסיס הטירונים ובהם פרטים על מש"קית ת"ש, זמני הארוחות והשק"מ, סדרי תורנויות וכו'; הזמנה להשבעה בסיום הטירונות; הזמנה לטקס סיום קורס עם מפה ולוח זמנים מפורט. בצה"ל מבקשים מההורים לכתוב, לבקר את בניהם, לדבר עימם, עם מפקדיהם.

התאבדויות

ממחקרים שנעשו בישראל ובאירופה בקרב בני נוער (אותה קבוצת גיל) עולה נתון מפתיע למדי. באירופה גדול יותר מספר בני הנוער המתאבדים מאשר בישראל, למרות שירות החובה. ככל שמצבה של אומה טוב יותר, גדל מספר המתאבדים. ככל שאיום חיצוני על מדינה נמוך, כך גדל מספר בני הנוער המוצאים פורקן בפגיעה עצמית ובהתאבדות.

בשנים הקרובות, כשהאיום על ישראל יפחת ואולי אף יוסר, כך מקווים, ובני נוער יתפנו לעסוק בעצמם, יילכו וירבו נסיונות הפגיעה העצמית של בני נוער שאין להם עיסוקים אחרים.

השירות הצבאי, כך פסיכולוגים בצה"ל, נותן אמצעי להתאבד למי שמטבעו ומבנה אישיותו הוא כזה. אם היה בידי הצבא מידע מוקדם על נסיונות התאבדות של תלמידי תיכון, יתכן שניתן היה למנוע התאבדותם בעת שירותם הצבאי. נמצא שבעולם, כמו בארץ, היחס בין בנים מתאבדים לבנות מתאבדות הוא 1:4 (מתאבדת אחת מול ארבעה).

חייל שהיה טרם גיוסו בטיפול פסיכיאטרי, ולא סיפר על כך בראיונות לקראת הגיוס – ישא את סודו בקרבו, אלא אם כן אושפז בעבר, כי אז יופיע שמו ברשימות אנשים המאושפזים, שמעביר משרד הבריאות לצה"ל. אם החייל מעלים את המידע הזה והתנהגותו נורמאלית, תתגלה (אם בכלל) התנהגותו הלא נורמלית רק אחרי שכבר יהיה בשירות.

דומה שבאחרונה, שומעים יותר על התאבדויות בצה"ל (ראה מקרה אבי בן נ"ר בטירונות הנח"ל, או יואל אטיאס מחטיבת גבעתי). הנתון הרשמי שנמסר מהצבא אומר חד משמעית, שאין עליה במספר מקרי התאבדויות בצה"ל. אולי אנחנו יודעים יותר על המקרים האלה, מפני שהם מתפרסמים, בעוד שבעבר לא ניתן פרסום למקרים אלה.

בנים עוברים את משבריהם הקשים סמוך למועד גיוסם, בנות נתונות במשברים רק לאחר הטירונות.

בשבוע שעבר, השיב קצין לבריאות הנפש בצה"ל על שאלות הורי מתגייסים במסגרת חקו הפתוח של קופת חולים. התברר, שההורים חוששים בעיקר מהאופן שבו ישפיע הגיוס על מצבו הנפשי של בנם. צוות הפסיכולוגים בשידור, יעץ להורים לדבר על מצוקתם עם הורים אחרים במצב דומה. אם מגלה הבן סימני חרדה טרם גיוסו, וגם בשלבים מאוחרים יותר של השירות, ההורים צריכים להודיע על כך לקצין בריאות הנפש בלשכת הגיוס או ביחידה. ■

באירופה גדול יותר מספר בני הנוער המתאבדים. נתון רשמי: אין עליה במספר מקרי התאבדויות בצה"ל

בחר לך את הפרסאניו שלך

החודש קונים סאניו ומקבלים פרס ללא הגרלה. כל אחד זוכה!

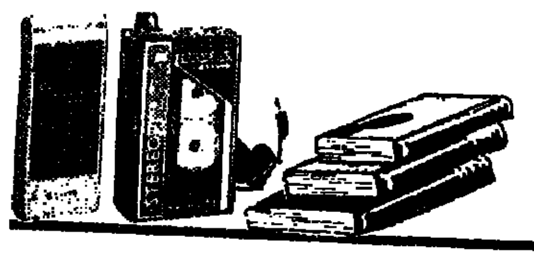

החודש, יותר מתמיד כדאי לרכוש טלויזיה, וידיאו, מערכת סטריאו או מיקרוגל של סאניו, כי מקבלים לא רק מכשיר אלקטרוני משוכלל, אלא גם אחד מהפרסים הבאים לפי בחירה:

א. **ווקמן** סאניו דגם MGP-9.
ב. **מכונת גילוח** סאניו נטענת משוכללת.
ג. שוברים לקניית **ספרים** בסטימצקי בשווי 90 ש״ח.

הפרסים ניתנים על כל קניית מוצר של סאניו בשווי 1,000 ש״ח* ומעלה.

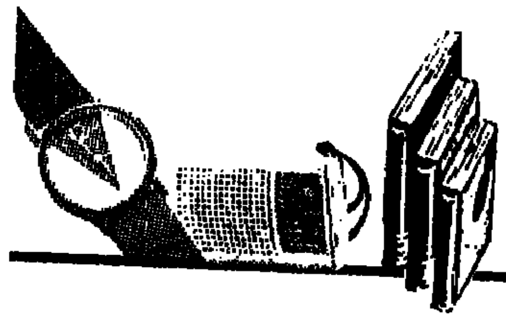

גם כשרוכשים מכשירי סאניו כגון רדיו-טייפ, קומפקט דיסק או מערכת סטריאו משולבת - מקבלים פרס לפי בחירה:

א. **שעון** יד סאניו צבעוני.
ב. **מטען** סוללות אוניברסלי סאניו.
ג. **רדיו טרנזיסטור** סאניו RP-1270.
ד. שוברים לקניית **ספרים** בסטימצקי בשווי 30 ש״ח.

הפרסים ניתנים על כל קניית מוצר של סאניו בשווי 250–1,000 ש״ח.*

...ובנוסף לפרסים "מוצר השבוע"!

בתקופת המבצע, מידי שבוע, יהיה אחד ממוצרי סאניו "מוצר השבוע" וימכר בהנחה גדולה או ב־10 תשלומים ללא ריבית והצמדה. כל זה ניתן לך בנוסף לפרסים.

שבוע א׳ 4.9–11.9
מערכת סטריאו SY-6110 כולל רמקולים

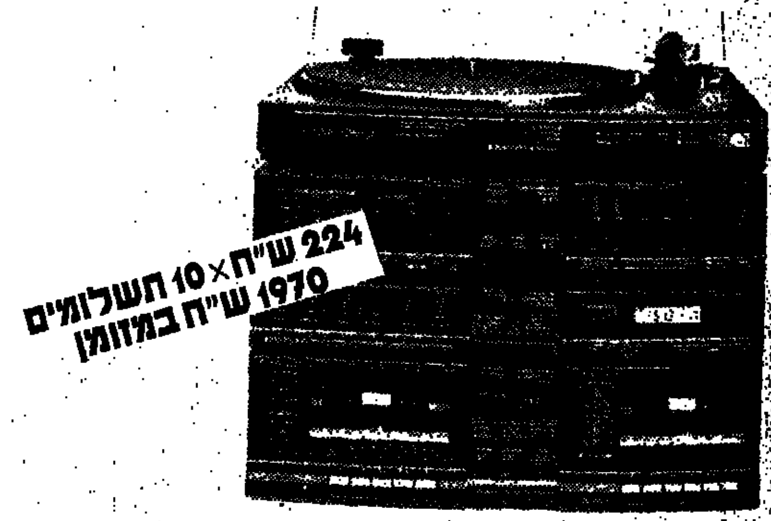

שבוע ב׳ 11.9–18.9
קומפקט דיסק לייזר CP-900

שבוע ג׳ 18.9–25.9
טלויזיה "14+שלט CEP 3015

שבוע ד׳ 25.9–2.10
מיקרוגל ליברטי סטאר EM-2405

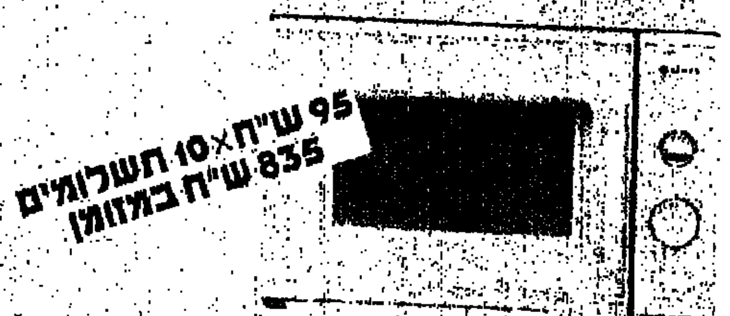

* לפי מחירון החברה 1.7.87 ובהתאם לתקנון המבצע. הפרסים עד גמר המלאי.

SANYO

האיינשטיין של יפן.

רפי שאולי. „המועדון"

הבלוף של 'היפים והיפות' התל אביבים מת סופית בשבוע שעבר • הודעת הפטירה הוצמדה לפתיחה החגיגית המחודשת של „המועדון", מיסודו של רפי שאולי • אפילו פנינה רוזנבלום לא הגיעה לפתיחה • איפה מבלים היום אייבי נתן, יוסל ברגנר, יעקב אגמון, אבנר פלטק, מלכה רוזנשטיין

גם הבלוף מת

מאת **תחיה אדר**

שרונה מארש. גם הדוגמניות הבכירות 'בגדו' בשיטת הבילוי המועדונית

ליאון רקוטי. תל אביב שינתה סיגנון. רקוטי לא הגיע לפתיחת „המועדון"

גדעון אוברזון. היפים־יפות עברו למסגרות אינטימיות. השטח נשלט היום על ידי צעירים

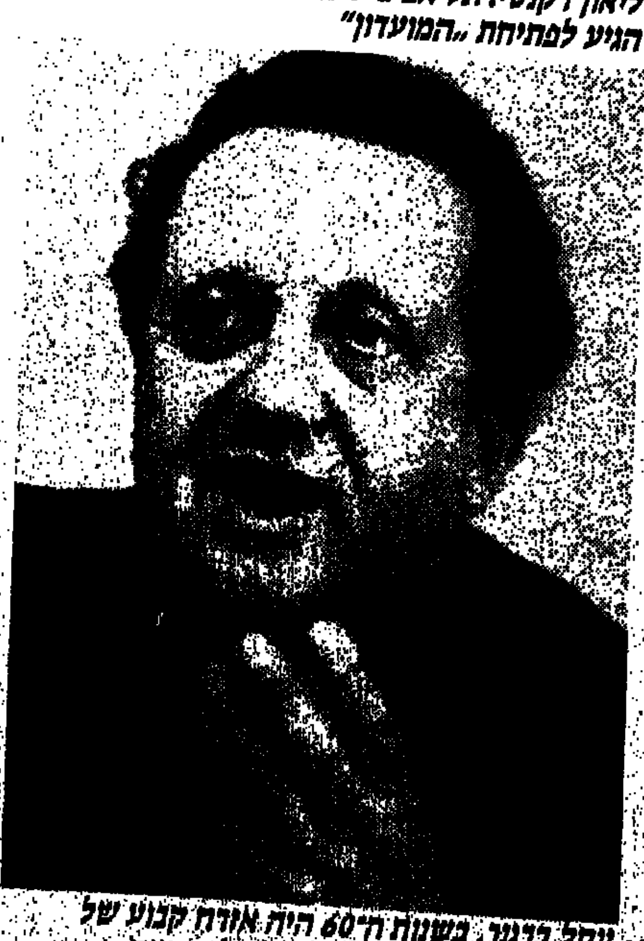

יוסל ברגנר. בשנות ה־60 היה אורח קבוע של פרדריקה סגל. לא 'רואים' אותו לאחרונה

אפילו רפי שאולי לא הגיע. פנינה רוזנבלום לא יכלה להרשות לעצמה להגיע. וכך, הפתיחה המחודשת של „המועדון", מיסודו של שאולי, „המועדון" שהיה במשך שנים מעוז 'היפים והיפות', היתה משהו די מדכא. היה ברור שכך יהיה. תל אביב, החל ממתישהו בתחילת שנות ה־80, השתנתה. חיי הלילה השתנו. אנשים פשוט נעלמו מהלילה התל אביבי. אנשים חדשים, אחרים, הגיעו ללילה התל אביבי. לחדשים קוראים במעין־עגה 'חולון/בת ים'.

חולון/בת־ים היו ההרכב השליט בפתיחה המחודשת של „המועדון". צלמי העיתונות המקומית התקשו בפתיחה זו לצלם דמויות חברתיות מזוהות. אולי צביקה פיק, זמר, ויונה לחוביץ, אשת חברה, ואחד האחים נאקש־ג'זורדאש.

רק לפני כמה שנים, שש או שבע שנים, היית רואה בפתיחה זו, או מעין זו, את כולם.

מי זה כולם? כל ילד, קורא עיתונים, ידע מי זה כולם. את אלופי המסך הקטן, צמרת עורכי הדין התל אביביים, אצולת הספורט המקומית, נערות זוהר, אנשי עסקים, אמנים, בליינים מרופלמים. הם היו צובאים על פתח המועדון, מתפרצים אל הפתיחה.

בסוף שנות ה־70, יכולת לראות ב„מועדון" של שאולי את יעקב אגמון, דן בן אמוץ, חיים בראון, ארנון מילצ'ן, מאיר טפר, אמנון רוזנשטיין, ראובן ארלר, אייבי נתן, מולי אבישר, רמי כספי, יוסי חכמי, אלפרד אקירוב. ואם לא ב„מועדון", אז בסוג של המועדון. תל אביב בילתה בחוץ, במועדונים. היתה תנועה לילית, היה סגנון, היה את מי לראות.

רק מובן שלא תמיד ההגדרות: צמרת או אצולת – היה להן באמת על מה לסמוך. לא צמרת ולא אצולה, אבל איכשהו הכל הבינו למי הכוונה כשאומרים צמרת או אצולה.

העסק הלך לכלבים. למה העסק הלך לכלבים. למה המועדון ירד מ'גדולתו'.

אין תשובה אחת ברורה. אולי בגלל שכבה זו, עסקים פשוט יורדים מגדולתם. ואולי בגלל המצב. ואולי בגלל שהאנשים היפים פשוט זקנו. ואולי צומחים 'אנשים יפים' חדשים, ואנחנו עדיין לא מבחינים בהם.

בכל מקרה, נכון לומר שהעסק מת. וגבות לומר, שבפתיחה המחודשת של „המועדון" היתה גם הודעת פטירה.

איש לא התרגש מהפתיחה. התקשורת המקומית לא התרגשה. במספרות ובחנויות האופנה לא ניכרה כל תכונה. לא היתה תחרות על ההזמנות. שום כלום. אז יש פתיחה מחודשת, ביג דיל.

פנינה רוזנבלום, בתשובה לשאלה, אמרה: אני? לפתיחה של „המועדון"? באמת?

■ ■ ■

תל אביב משופעת במועדוני לילה ובדיסקוטקים. פתיחה אחת לשבוע. אבל, אם תשאלו: לאן הולכים היום החבר'ה, איפה אפשר לפגוש את כולם במכה אחת? התשובה תהיה – אין מקום כזה.

הבליינים של תל אביב נחלקים לקליקות. המושג חבר'ה כבר לא קיים 20 שנה. איזה חבר'ה, מה חברה, הפלמ"ח מת מזמן. אבל בכל זאת היה איזשהו קיום למושג חבר'ה. בין הפתיחה של מועדון הסינרמה, לבין

מצאתי מה שכולם מכבסים באירופה

קנדי - מכונת הכביסה הנמכרת ביותר באירופה

שנתיים אחריות מלאה ל- 1000 הקונים הראשונים בספטמבר!

Candy

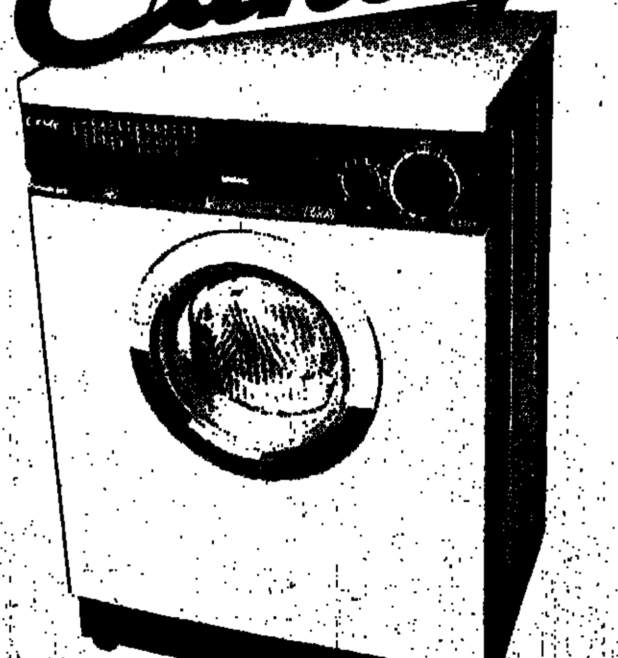

עכשיו, גם את תוכלי למצוא מה שכולם מכבסים באירופה - מכונת הכביסה קנדי.

בימים אלו ממש, הגיעה לארץ סדרת הדומינו 4x4 החדישה של קנדי ולבחירתך מספר דגמים יפים במחירים נוחים, שאחד מהם ודאי יענה על כל צרכיך.

לקנדי מסדרת הדומינו כל היתרונות של מכונת כביסה מעולה:

- תוף נירוסטה למניעת חלודה
- דוד אובלי החוסך במים ומאפשר להכניס כביסה נוספת במשך פעולת המכונה.
- עד- 18 תוכניות כביסה.
- פילטר קידמי המתנקה מעצמו.
- תהליך כביסה חסכוני המתאים עצמו אוטומטית לכמות הכביסה.
- שיטת טרמו-ספין לסחיטה בטמפרטורה שנקבעת על פי סוג הבד.
- אופציה לשתי כניסות מים לחסכון בחשמל.
- ייבוש באמצעות קיטור-טורבו, שיטה המתאימה לכל סוגי הבגדים (בדגם "אליזה 18")

כמו שאמרנו, לא סתם היא הנמכרת ביותר באירופה. חפשי את מכונת הכביסה קנדי, כי מי שמכבס - מוצא!

12 תשלומים למחזיקי ישראכרט.

הפצה ושרות:

דלתה

מוצרי איכות חשמליים בע"מ

טל. 03-7518710 שרות 03-333998

מקבוצת אינטר-גאמא

יבואני: BRAUN DURACELL TEAC

כן הגיעו לפתיחה: צביקה פיק, יונה לחוביץ, שלום רוקבן. נציגים מהתקופה הישנה. תצלום: ציפי מנשה

מנדי רייס דייויס. הימים היפים של תרבות רפי שאולי. קם דור חדש. תצלום: ניוזפוט

"המועדון", יכולת לפגוש כמה מאות אנשים ונשים שביתר, לפי הגדרה נדירה ביותר, ענו למושג חבר'ה.

יכולת לפגוש מאיצ'ה ממבוש, מוכתר עין הוד, ועד לתמי בן עמי, דוגמנית – ולחשוב שפגשת בעצם את החבר'ה. יכולת לפגוש את שמלוק מחרובסקי, מכבי תל אביב, ואת מיקי אלבין. ואת טוביה סער, או מנהל הטלוויזיה. יכולת לפגוש בפתיחה של מועדון הסינרמה. גם את עורך הדין אמנון זכרוני, איש השמאל, וגם את פרוייקה פורן, היועץ הצבאי של כל ראשי הממשלות.

■■■

החבורה הענקית הזאת, בערך 500 שמות, התפזרה. היום, בעל מועדון, המבקש לעצמו פתיחה מרשימה, יתקשה לזמן אותם. ולא מדובר ביותר מ־500 שמות. לפי רפי שאולי, בשנות ה־70 המאוחרות היה מדובר במעגל בן 300 שמות בלבד. כל היתר, אורחים או מזדנבים של ה־300.

המעגל של שאולי מנה 300 שמות. בתל אביב היו עוד מעגל או מעגל וחצי מחוץ לזה של שאולי. מעגל הבוהמה, לדוגמה. כאשר בני אמדורסקי, זמר, פתח מסעדה ביפו, בנה על מעגל הבוהמה, בקושי 150 שמות: אורי ליפשיץ, עמוס קינן, בן אמוץ, שמואל קראוס, תיקי דיין.

המסעדה הפופולארית "בוננזה" בנוייה על מעגל קטן, בעצם. עוד פעם: ליפשיץ, תומרקין, ישעיהו יריב, יבי, פרוייקה פורן. קצת שמאל, קצת פלמ"ח, קצת סוחרי נשק.

מעגל תל אביבי נוסף הוא מעגל צעיר, מתפתח, של בוהמה־תקשורת. והוא מחזיק את בתי הקפה "צלע בירה", "השופטים", "הספריה".

■■■

אפשר היה רק לרחם על בעלי מועדון שנפתח לאחרונה בתל אביב. הוא גייס סוכנת ליחסי ציבור, ועבר איתה על רשימת השמות, שהבטיחה רק לפני שנים אחדות, פתיחה מרשימה: קציני צבא, עורכי דין, עיתונאים, נשות חברה, אמנים, פוליטיקאים.

השערוריות של דור מייסדי "המועדון", ושל דור פרדריקה סגל, או הסיפורים של מנדי רייס־דייוויס, או אלה של רפי שאולי עצמו – כבר לא מעניינים. הצלמים לא רודפים אחריהם כבעבר. העיתונאים לא מטלפנים אליהם

הם לא באו. הם אפילו לא הבטיחו שיבואו. הוא והסוכנת התקשרו אליהם טלפונית יותר מפעמיים. הוא עבר מסרד ביזיון אמיתי.

זה היה אחרת בשנות ה־60. קציני צבא ומשטרה, לצד רופאים, עורכי דין ואנשי עסקים נהגו לשבת לילות ארוכים במועדון של פרדריקה סגל, ואצל מנדי ורפי שאולי, וכל ערב ניראה כמו מסיבה פרטית.

איפה הם היום? בבית, במסעדה קטנה ואינטימית, אצל ידידים, במסיבות לגמרי פרטיות.

אנשי עסקים כמו דני גילרמן, אמנון אבירן, חיים גהל, אילן שובאס, ליאון קופלר, מייקל שטרן, ארנון מילצ'ן, הרדוף ולף, רוני שאטאן, זאב פוקס, ליאון רקנטי, גדעון אובריון, יאלו שביט, אבנר פלאטק, מייק שטראוס, מנפרד כץ, והרבה אחרים, שהיו אורחים קבועים פחות או יותר ב"מועדון" של שאולי – עברו דירה, עברו לאינטימי, למסגרות סולידיות.

לא תיראו אותם ב"מועדון", לא תמצאו אותם ב"סינרמה". אחרים מהם יבואו לאירוע זה או אחר, באופן חד פעמי, ואם תזמינו אותם לפתיחה יש סיכוי סביר מאד שהם פשוט לא יגיעו.

■■■

למה נזכרתי בבלוף התל אביבי המתוק והקטן הזה? כי "המועדון" של שאולי, שכבר לא שלו, לא ממש, רק הנכס, פתח שעריו בפעם המי יודע כמה, השבוע. מנהלים חדשים, תקוות חדשות; ומה שדי מאכזב – קהל חדש.

"המועדון" יתקשה להביא אליו את תמי בן־עמי, שרונה מרש, יפה כפיר, חווה לוי, פנינה רוזנבלום. נשות חברה כמו מלכה רוזנשטיין, ברוריה צוורן, רחל לימון, אסתר רובין אפילו לא מתקרבות למקום. יתכן שהן כבר לא מקבלות הזמנות, אחרי שקיבלו אלף ולא טרחו להגיע.

רפי גינת, אורי דן, יוסל ברגנר יוצאים למקומות אלה רק אם יש משהו מיוחד שקורץ להם. את נסים אלוני לא ראיתי שנים באיזור הזה. ולא את יעקב אגמון. "המועדון", בסוף שנות ה־70, היה מקום שיכול היה לפתות אנשים כמו אגמון או ירון לונדון לביקור או שניים. יגאל תומרקין, בסוף שנות ה־70, הציע לשאולי לערוך תערוכה ב"מועדון". עו"ד אמנון רוזנשטיין סעד שם בחברת לקוחות זרים ומקומיים.

מי כן יוצא ואת מי אני בכל זאת רואה במועדון ובמעודונים האלה? בעיקר צעירים וצעירות, כאלה שאינני מכירה ממקומות אחרים. מחוץ למועדון, בכל זאת חונות עשרות מכוניות מסוג ב.אמ.וו. או מרצדס. אותן מכוניות, אבל לא אותם 'גיבורים'.

בעלי מועדונים יגידו היום ש'שמות נוצצים' הם לא בהכרח מכניסי מזומנים. זה לא ריווחי להביא למועדון את הדוגמניות 'המובילות' לצד כדורסלנים, שפעם אחרי כל משחק היו מגיעים ל"מועדון". יותר משתלם לפתוח שערים לצעירים, למאוד צעירים – ואלה, גם אם אין להם הרבה כסף, מבזבזים את כל מה שיש להם במועדון, על הבילוי עצמו. הם קליינטים טובים מהעשירים הגדולים של תל אביב.

■■■

כמה מלים על רפי שאולי. הוא המציא את העסק. המצאה פשוטה למדי. ובעצם לא המצאה אלא ייבוא. ההמצאה היתה בכך שהוא הבין שהפטנט מתאים כבר לתל אביב, ושתל אביב בעצם צמאה לפטנט ששמו מועדון חברים.

מה זה מועדון חברים? זה מקום שככל שיותר אנשים לא מורשים להיכנס אליו, כך אלה שבפנים מרגישים יותר טוב ויותר מיוחדים, ואלה שבחוץ ייעשו הכל כדי להיכנס. פשוט מאוד. עיקרון המיון הישן: אתה בפנים, אתה אולי, אתה לא.

שאולי פתח את "המועדון" לפני יותר מעשר שנים. מועדון חברים, כמו בעולם הגדול. יושב על תל אביב כמו חרדל על נקניקיה. ושאולי עצמו לא ידע מיד עד כמה העסק ייתפוס.

שאולי, בעזרת שוקי בן פורת, שותף ומנהל, ואחיו טדי שאולי, הקימו ועדת קבלה. לא הגשש החיוור ולא שלום־עליכם היו מתביישים בבידור, ובפארודיה ובקומדיות האנושיות ש'עפו' בוועדת הקבלה ל"מועדון". אנשים ירדו על הברכיים כדי להתקבל. שאולי החזיק את מפתח 'החיים האמיתיים', בעיני חלק גדול מן הפונים.

אלה שהתקבלו שילמו סכום שנתי לא קטן עבור כניסה חופשית למועדון, בכל יום מימות השבוע. בפתח המועדון, הוצבה ביקורת, כולל ביקורת אלקטרונית. אנשים מכובדים למדי, שלא היו חברי המועדון, התבזו בכניסה.

שאולי למעשה התמחה בחולשות של אנשים, בשבתו כנשיא בית הדין של ועדת המיון. היו, כצפוי, אנשים ששאולי ושותפיו חיזרו אחריהם, ועשו אותם חברי מועדון, חברי כבוד, או השד זוכר איך קראו לזה, רק כדי להבטיח את נוכחותם במועדון.

■■■

הלילות של "המועדון" היו הלילות של תל אביב, בהא הידיעה. הכל, כמובן, בערבון מוגבל. היו, כצפוי, תל אביביים ניכבדים שלא ירקו לכיוון של "המועדון". עם חוגי האמנים, לשאולי היתה הצלחה מוגבלת למדי. וכן, עם חוגי התקשורת. אבל, זה היה המקום, אין ספק. טורי הרכילות ינקו מ"המועדון".

זה עבר שלוש שנים. בלילה, מחוץ למועדון, יכולת לחשוב שאתה במנהטן, בפריז, או במינכן: חליפות ערב, מכוניות מהודרות, בשמים, נשים יפות, שמות, סדרנים, מגרש חנייה, שומרים, עין אלקטרונית, דלת מסתובבת, מובלעת שאולי.

ואז התחילו עניינים. הקופה לא תפחה. שאולי עצמו איבד גובה, זוהר מדי שטיקים, פחות מדי ניהול, יותר מדי זהתנות. לחברים הקבועים די נמאס. מרשימת המתקבלים לחברות חוסר הלחץ, ואנשים שנורא רצו להשתחל פנימה, פתאום מצאו עצמם רצויים פחות או יותר.

ומה קרה אז? קרה הבלתי נמנע. המתקבלים החדשים הבריחו חלק ניכר מהוותיקים – ולאחר מכן, החדשים די

ארנון מילצ'ן, איש עסקים, אחת ההשראות של רפי שאולי, מגיע ל"מועדון" בתכיפות נמוכה

פנינה רוזנבלום. "המועדון" היה אחד הבסיסים החברתיים שלה. היא לא הגיעה לפתיחה. תצלום: מיכל היימן

[illegible] שקיבל אותו, כי הוא קיבל אותם. [illegible]

גראוצ'ו מרקס הודיע למועדון, שהסכים לקבל אותו כחבר: "תודה על תשובתכם החיובית. אבל אני לא יכול להרשות לעצמי להיות חבר במועדון שמוכן לקבל לשורותיו אנשים כמוני".

עיקרון המיון נשבר או נסדק. להיות חבר במועדון, לא היה סחורה.

■■■

תגידו שהזמנים השתנו, תגידו שהמבלים הותיקים הזדקנו וחדלו לבלות, תגידו שהעשירים באמת נוסעים לבלות בחוץ לארץ – עובדה שמפת הבילויים השתנתה. המבלים הם אחרים היום. הצעירים של היום פחות מתעקשים על מעמד חברתי, יותר רוצים לרקוד, למצוא קשר. והעניין של 'החברה', של בילוי בקבוצות קבועות וגדולות, פשוט נעלם.

הפליי בויס ככר לא בויס. המעמד הבינוני התעשר ופורח לו לחו"ל בצפיפות רבה, והמתעשרים החדשים אמנם מבלים אבל לא ברשימת הנוצצים. 'היפים יפות' שינה פרצוף. הם עדיין יפים ויפות, אבל הבילויים שלהם מתרכזים במקומות אחרים.

אנשי עסקים, שרוצים היום לצאת בערב, יעדיפו מסעדה טובה, יקרה, ואחרי הזלילה ככר לא יבואו למועדון לדרינק אחרון. בדרך כלל, חוזרים הביתה. מעדיפים לארח בבית. אם הצליחו בחיים, יש להם בריכת שחיה ויש להם חצר ויש להם בר ולמה להם לצאת. את הרחוב הם משאירים לצעירים. המועדון הוא היום הרחוב.

האוכלוסיה הממלאת היום את הרחוב לא מעניינת במיוחד. הרחוב/ המועדון התל אביבי לא מעניין במיוחד. די קשה למלא היום טורי חברה עיתונאיים מן השמות הממלאים מועדון זה או אחר. לעיתים קרובות, מה לעשות, אני לא מכירה מחצית מן השמות הממלאים מדור חברה בעיתון זה או אחר.

■■■

השערוריות של דור מייסדי "המועדון", ושל דור פרדריקה סגל, או הסיפורים של מנדי רייס דייווים, או אלה של רפי שאולי עצמו – כבר לא מעניינים מספיק. הצלמים לא רודפים אחריהם כבעבר. העיתונאים לא מטלפנים אליהם כבעבר.

משהו קרה כאן. הטבע עשה את שלו. הזמן עשה את שלו. שאולי ניסק את החמישים. אשת החברה מנשקת את הששים. זה מה שקרה.

הפתיחה של "המועדון" התנהלה ברוח זו: רפי וטדי שאולי לא התקרבו למקום. נכון שהם היו במקרה בחו"ל. אבל איש העסקים אבנר פלאטק בארץ, ומלכה רוזנשטיין בארץ, ודויד מושביץ בארץ והכדורסלנים בארץ, ובכל זאת הם לא הגיעו.

אייבי נתן ופרדריקה סגל אפילו לא יודעים איך נראית הסינרמה, או למה שיבואו למועדון. אייבי ממשיך לארח אצלו בבית או להתארח אצל חברים.

אפילו, אב הרתמן, הדוגמניות בגדו ב"מועדון". הן מעדיפות מסיבות פרטיות. הכדורסלנים הולכים לפאבים קטנים ואנונימיים כדי לשתות, וזהו.

■■■

תל אביב המועדונית שייכת, בדרך כלל, לצעירים, ולהולון/ בת ים. דיסקוטק הקולוסיאום בנוי על קהל די קבוע של צעירים, איש מהם לא מוכר ולא 'בורח ממצלמות'. גם שירוקו עובר, ואריאנה והללויה נפלאקה נשארו עם קהל חובבי מוסיקה מזרחית. פינגווין ורן ומועדון התיאטרון ממשיכים למשוך צעירים, כמעט נערים. להומוסקסואלים יש את דיונאין. לתיירים יש את יפו העתיקה. ול"מועדון", בערב הפתיחה, הגיעו יפה משה, אשתו הזמר חיים משה, צביקה פיק עם שלום רוקבן, ענת קריבושה, גרושתו של דויד קריבושה, ישראלה שטיר, דני נייתוני, שהיה חבר של שרונה נארש, הדוגמנית קלרה דון והכדורגלן בוני גינזבורג.

נשארו בבית, לעומת זאת, אבינועם טוקטלי, דני חסידוף, עו"ד צבי גרוסמן, אורי גרבנאו, אבי פילוסוף, יוסי וכמי, ליאון ומירה רקנטי, ראובן וימר, רן בן אמוץ, גדעון אוגרזון.

אבל, הוחרו בחולון/ בת ים, כי מהם אולי ייצאו עוד שמות. ■

אייבי נתן ורעייתו. אחד הבליינים הקלאסיים של העיר. לא הולך לסינרמה, לא למועדון

החבורה הענקית הזאת, בערך 500 שמות, התפזרה. היום, בעל מועדון, המבקש לעצמו פתיחה מרשימה, יתקשה לזמן אותם. לפי רפי שאולי, בשנות ה־70 המאוחרות היה מדובר במעגל בן 300 שמות בלבד. כל היתר, אורחים או מזדנבים של ה־300

מיכאל שטראוס. אנשי עסקים רבים עברו לסיגנון אישי יותר, מבלים פחות בחוץ. תצלום: צבי רוגר

מלכה רוזנשטיין, שנות ה־70. שינתה הרגלי בילוי. לא 'נראית' במועדונים. תצלום: שלום בר טל

נקטר מור
ישר מן המקור
diet
guava nectar
נקטר גויבה
מור
דיאט
10 טעמים טרופיים: מנגו • גויבה • פירות אקזוטיים • אננס • אשכוליות • תפוזים • בננה • מישמש • אוכמניות •
וישנסקי פרידין דובר

איך מרגיש בישראל '87 היהודי הראשון הנאבק בתקנה שהוצאה לפני 800 שנה? ● הרב אלקנה כפיר מעדיף כלא על החרם שהוטל עליו ● „מתייחסים אלי כמו שאצלכם נוהגים בחולה איידס"

כמו מצורע

מאת אריאלה רינגל־הופמן

תצלום: רזי

לא בטוח שהרב הראשי לישראל, הרב אברהם שפירא, זוכר כמה פעמים הובא לפניו עניינם של אתל ואלקנה כפיר במהלך השנים האחרונות. בפעם האחרונה איבד את סבלנותו, אין לי כוח לכל העניין, אמר, אחרי עשר שנים צריך לעשות הכרעה. אמר וחתם על חרם דרבנו תם: להרחיק את אלקנה כפיר. כתוב בפסק הדין, מקהל ישראל, לא לדבר עימו, לא לישא וליתן עימו, לא לארחו, לא להאכילו ולהשקותו, לא לבקרו בחוליו, לא להעלותו לתורה ולא לצרפו למניין, ומכל שכן ואין צריך לומר, שאין אלקנה כפיר יכול לשמש כרב או כשליח ציבור או בדומה לזה, ויש להתרחק ממנו ומד' אמותיו, עד אשר ישמע לקול מורים ויתן מיד גט פיטורין לאשתו.

חתם הרב שפירא, חתמו הרב יוסף קאפח והרב הראשי לירושלים הרב יצחק קוליץ. אתל כפיר, מצידה, הוזרזה לשכפל את פסק הדין, להרפיסו בגדול ולהדביקו במקומות הנכונים. והרב אלקנה כפיר, 45, מצא עצמו, בישראל '87, יהודי ראשון במדינה המתחדשת, נאבק בתקנה שהוצאה לפני 800 שנים.

■■■

בצפת, מי שמכיר אותו, לא אומר לו שלום. המחמירים מחליפים מדרכה, עוברים לצד השני. למכולת שבה נהג לקנות, הוא לא נכנס יותר. לא רוצה שיגידו לו צא מפה. עושה קניות בסופרמרקט. יש להם את ההכשרים הדרושים, הוא אומר, ולאף אחד שם לא איכפת מה החליטו הרבנים בירושלים ולמה.

משתמש בתחבורה ציבורית. נהגי מוניות דתיים, אם יזהו אותו, לא יקחו אותו. חודש ימים אחרי הטלת החרם, הוא מסתובב ממקום למקום. עולה לירושלים, נוסע למשפחה ברחובות, חוזר לבית שבו הוא גר בצפת. מלווה בצעיר דתי, שלמרות שהוא תומך ברב כפיר, מבקש ששמו לא יוזכר בעיתון. מפסיד את הקרב בזירה הטבעית שלו, בירושלים, בבני ברק, בצפת ובכרם בן זימרה, מעתיק אותו לזירה חדשה, מוקצה עד אתמול, טובה להיום – העיתונות.

בכרם בן זימרה, מושב דתי בגליל, שימש כרב הישוב. מינוי של הפועל מזרחי. מאז החרם הוא בלי עבודה ובלי משכורת. בבית הכנסת הספרדי בכפר לא יתנו לו להיכנס. בבית הכנסת האשכנזי הזמינו אותו להתפלל איתם בימים הנוראים. איך זה? „אולי בגלל שבינתיים לא מצאו רב אחר שיתפלל איתם". נכון להיום, עד הוגים יכול להשתנות. כשאח של אשתו בא לתלות שם את המודעות המספרות על החרם, בא איש אחד וקרע אותם. מה זה, אמר, אתמול היה רב גדול בישראל והיום מוחרם.

הרב כפיר: „לומר את האמת, אנשים לא יודעים מה זה, איך להתייחס לחרם. בצפת חיים יהודים חרדים, שבשבילם הרבנות הראשית מוקצה מחמת מיאוס, אבל את החרם הם מקיימים ולבתי הכנסת שלהם לא אכנס". האנשים האלה, על פיו, קובעים את הטון בעיר.

בבית הכנסת „עליה", שבו הוא מתפלל באופן קבוע, התלבטו. „יש שם יהודי אחד שהיה פעם מפקד במשטרת העיר, הוא בא לגבאי ואמר לו, תשמע אסור לתת לו לעלות לתורה. מי אמר שאל הגבאי, הרב שפירא אמר האיש. מי זה בכלל הרב שפירא, אמר הגבאי, ובשבת נחמו נתן לי „מפטיר".

אחר כך בא אליו הגבאי, מה זה החרם הזה שאל את כפיר. תראה, אמר לו כפיר, זה כתב מהרבנות הראשית, אבל יש כאלה שלא מכירים בסמכות שלהם. הגבאי היסס, תביא לי, ביקש מכפיר, איזה מכתב מרב בירושלים שיבטל את זה.

האשה, ארזה את עצמה עם ארבע ילדות קטנות וברחה מהבית. מצא אותה, הוא אומר, קצת לפני חנוכה. הוא פנה לבית דין רבני לבקש שלום בית, היא הלכה למחוזי לבקש מזונות. אם תבקשי מזונות, אמר לה, לא יהיה גט. היא לא ויתרה, בית המשפט חייב אותו, לפעמים שילם, לפעמים לא.

המשטרה, הוא אומר, לפעמים מצאה אותו, לפעמים לא. עברה שנה, האשה פנתה וביקשה גט. הוא דרש קודם כל לראות את הילדים. מ... יראה אותם, לא יראה, לפני שיתן גט, אחרי שיתן גט, ככה זה נמשך עשר שנים. עברו את כל האינסטנציות האפשריות, כולל רבנים מכובדים ששימשו כבוררים.

היו בבג"ץ. הרבנים פסקו שחייב לתת לה גט. כפיר התעקש. ישב כמה שבועות בבית סוהר על אי תשלום מזונות. ישב עוד פעם. סיפור ארוך. עייפו את הרב שפירא עד מוות. כשהתגלגלו אל הרב בפעם הכ... יודע כמה, אמר לו הרב אני לא יכול לעמוד בפני דמעות אשה כמו... הרב, אמר כפיר, אתה לא יכול לעמוד אז תשב. אבל אתה לא יושב ...ה שולח אותי „לשבת".

הרבנים, כך נראה, החליטו לנער את האבק מעל כלי הנשק האחרון שנשאר להם. מחזירים אותנו לימי הביניים, אומר כפיר. ועוד הוא אומר, יש מקרים שנמשכים 20 שנה, ופה הם התעקשו. לא מבין, הרב כפיר, למה התעקשו, מה יש להם נגדו.

■■■

על החרם החליטו בא' מנחם אב. לפני למעלה מחודש. שבועיים

(המשך בעמ' 52)

מכוון כזה, בינתיים, אין לרב כפיר. בירושלים, אומרים, החרדים לא מכירים בסמכות הרבנות הראשית, אבל הרב קוליץ מקובל ש... עליהם. רב שמכבד את עצמו לא יוזן מכתב.

■■■

כשהגיע כפיר, לפני מספר ימים, לבית המשפט המחוזי בתל־אביב, שם אמור היה להתקיים דיון בנושא המזונות שהוא חייב לאשתו, שם... שם זוג דתי. זה הוא, אמרה האשה והצביעו: אליו. הגבר המשו... להיטיב ולראות. אחר כך הסתודדו ופרצו בצחוק.

בספסופה, ישוב דתי ליד מירון, זיהה אותו אברך צעיר. מה אתה עושה פה, צרח, למה אתה מסתובב במקום הזה, שלא תעיז לבוא הנה עד שלא תתן גט לאשתך. כשעבר בבני ברק, צעקו אחריו, הנה הנה כפיר, הנה הוא. הבנות שלו, הגרות שם, מסרבות להראות עמו.

במושב שבו שימש רב, ניגש אליו השוחט. ביטלו את החרם? של... עדיין לא, אמר כפיר והשוחט ברח על נפשו.

„מתייחסים אלי כמו אל מצורע. כמו שאצלכם נוהגים במי שחולה במחלה הזו, איך קוראים לה, איידס, איידס. ברחוב לא ידברו איתי. מי שלא מסכים עם החרם, בציבור לא יפר אותו".

צוחקים עלי, לועגים לי, אומר כפיר, הפחד מפני התגובות מונע ממנו לפנות למי שעד אתמול היו קרובים אליו. לא רוצה להביך אות... יחזור ויאמר מספר פעמים.

■■■

כבר עשר שנים שהוא מסרב לתת גט לאשתו. בסוכות 77, ...

לראשונה בישראל - חרם

מאת שושנה חן

חרם, מורה נבוכים

החרם שהוטל על הרב אלקנה כפיר, חרם דרבנו תם, נחשב לאחד החרמות הקלים־יחסית

הרב אלקנה כפיר. שבועיים לאחר הטלת החרם, פנה לבג"ץ וביקש שיורה לבית הדין הרבני לבטל את החרם

חרם – הרחקת אדם מן הציבור כעונש או כאמצעי כפיה, באמצעות בידוד החוטא והרחקתו מן העדה. למעשה, זהו העונש החמור ביותר שמסוגלת הקהילה היהודית המסורתית להטיל כשהסנהדרין איננה קיימת, ועונש המוות מנוטרל. לכן שימש החרם נשק בידי הרשות הדתית בכל הדורות והן לחסדרת ענייני העדה והן למלחמה בכפירה.

קיימים סוגים ודרגות שונות של חרמות. הנידוי נחשב לדרגה הקלה והחרם, או השמתא, לחמורה. בשלב ראשון מנדים לאחר התראה. אם המנודה לא חוזר בו, מכריזו עליו חרם ברוב כלל בטקס דרמאטי לפני ארון קודש פתוח, כשפרנסי העדה נושאים ספרי תורה בזרועותיהם, בעלי תוקע תוקעים בשופרות וכל הנוכחים אוחזים נרות שעוה דולקים, שכובו באורח סמלי מיד אחרי הכרזת החרם.

המוחרם נודה שוטאלית. אסור היה לאכול מפיתו ולשתות מיינו. ציציותיו נגזרו, המזוזות הוסרו מעל פתחי ביתו. חלו עליו דיני אבלות. כך, למשל, נאסרו עליו התספורת, הגילוח והרחיצה – פרט לפניו, לידיו ולרגליו, על תקן מאוס.

גם משפחתו סבלה קשות. נאסר למול את ילדיו. אלה גם הוצאו ממוסדות החינוך. אשתו לא יכלה להיכנס לבית הכנסת. למעשה, נחשב כמת. אפילו אחרי מותו לא נסלח לו: ארונו נסקל באבנים, ובין הפוסקים קיימת מחלוקת אם מותר לקברו בתוך בית קברות יהודי או מחוץ לגדר, כדין המתאבדים.

מוחרמים מפורסמים: אוריאל ד'אקוסטה (1633) והפילוסוף ברוך שפינוזה (1656). כ־1886, הכריזו רבני ירושלים חרם על „הצבי", עיתונו של אליעזר בן יהודה.

בכוח בית הדין להטיל איסור, או חיוב תוך איום, שמי שלא יקיימו אותם צפוים לחרם. צורה זו מכונה: חרם ציבור, כשהמפורסם ביותר חרם דרבנו גרשום. רבנו גרשום, מאור הגולה (960־1040), שחי בצרפת ובאשכנז, תיקן למעשה לא פחות מ־25 תקנות שונות וגזר עליהן בחרם. הראשונה בהן משפיעה על כולנו עד עצם הימים האלו – התקנה האוסרת על אדם לשאת יותר מאשה אחת.

> כשהסנהדרין איננה קיימת, ועונש המוות מנוטרל, זהו העונש החמור ביותר שהקהילה היהודית המסורתית מסוגלת להטיל

למעשה, היתה תקנה זו בתוקף רק עד סוף האלף החמישי למניין השנים היהודי (1240), אבל האשכנזים קיבלוה או עליהם גם לעתיד, וכך היא חלה עד ימינו. התימנים לא קיבלו את החרם עד עלייתם ארצה. מדינת ישראל הרחיבה את איסור ריבוי הנשים גם על עדות ספרד.

עוד חרם מסידרת רבנו גרשום: האיסור לפתוח מכתב שאינו מיועד לך, ללא רשות הכותב. בציבור החרדי מציינים לעתים גם היום על המעטפה את ראשי התיבות 'בחדר"ג', כלומר בחרם דרבנו גרשום.

פחות ידועים: איסור בחרם לבייש בעל תשובה; וכן, אשה שנשארה עזובה מבעלה או שנידלדל בעלה מנכסיו ואין לו במה לפרנסה – מוטל על הקהילה לפרנסה.

החרם שהוטל על הרב אלקנה כפיר, חרם דרבנו תם, נחשב לאחד הסוגים הקלים־יחסית. מקור התקנה ברבנו יעקב תם, פרשן ופוסק מ„בעלי התוספות" נכדו של רש"י, שחי במאה הי"ב.

חרם זה, המובא בשולחן ערוך, הוא חרם חברתי המשמש כאמצעי לכפיית גט בידי בית הדין. בניגוד לחרם בגירסתו המחמירה ביותר, בו מקיאה החברה היהודית את המוחרם, כאן אין ניתוק מגע מוחלט. רוב הסנקציות הנקוטות נגד המוחרם הן במישור חיי החברה והחיים היהודיים. אינן מתייחסות למשפחתו.

כך, לדוגמה, אסור לשוחח עם המוחרם, ואפילו לא לבקרו בעת מחלתו; אסור לצרפו למניין או להעלותו לתורה.

בתי הדין הרבניים נוקטים היום בחרם זה רק לעתים נדירות ביותר. בעניין הרב כפיר, זו הפעם הראשונה בישראל בה נקט בית הדין הרבני העליון באמצעי זה. בגלל עצם מהותו, חרם דרבנו תם אפקטיבי היום אך ורק כשמדובר בשומרי מצוות. חילוני לא יתרגש ממערכת האיסורים, כשם שהחברה החילונית לא תקפיד על קיומם. חרמות, אפילו החמורים שביניהם, משמעותיים כסנקציה רק בחברה שומרת מצוות. ■

הטלפון לא מפסיק לצלצל

בארנק של אתל כפיר מונחים דרך קבע צילומי כתב החרם שהטיל בית הדין הרבני העליון על בעלה. מאז פורסם סיפורה בפעם הראשונה מעל דפי „ידיעות אחרונות", היא מוצפת בפניות של סקרנים. מצלצלים אליה הביתה, נשים בתהליכי גירושין. עורכי דין. עוצרים אותה ברחוב. עד היום כבר הדביקה מאות כרוזים עם צילומי כתב החרם, מצפת בצפון ועד ירושלים במרכז. הסתובבה עם הבנות והדביקה. שיידעו, שהאיש שלה, שמסרב לשחרר אותה למעלה מתריסר שנים מוחרם.

לפני שהוציא בית הדין הרבני את פסק דינו החמור, הלכו הבנות והפצירו באבא לשחרר את אמא בטוב, לשים סוף פסוק לסבל. היום הן מחכות לגט יחד עם אתל.

איש לא פוגע בהן בגלל החרם המוטל על האב, גם לא בחברה החרדית בה הן לומדות ומסתובבות. „להיפך, מעודדים. באות אלי מורות שלהן ומברכות בהצלחה. עם הבנות אין מדברים על החרם".

איך אתל חיה עם החרם שיזמה?

„נורא ואיום", היא אומרת. הטלפון לא מפסיק לצלצל. השבוע פנתה אליה קבוצה של חסידי בלז, זרים לה. רוצים לנסוע לרב כפיר לשכנע אותו לתת גט. לצעוק עליו. היו לה גם „מתנדבים טלפוניים", שביקשו לחפש אחריו ולהכות בו. אתל לא נותנת פרטים. היא רק מחכה שהסיוט ייגמר. כשתקבל את הגט, היא מבטיחה, תפרסם מודעות בכל העתונים, תודיע לכולם שפרשת החרם הסתיימה.

כחול

בתצלום: הקו של „דיזל", היבוא החדש בשטח הג'ינס ● הזיכיון של „לוי'ס" עבר מ„אתא" ל„כיתן" ● ל„טופר" – זיכיון לייצור „רונלד ששון" ● „ששון" – של אבי גולדמן ● „סווינגר" – של כרמלה זילברמן ● „פולגת", מסיבות שלו, נותר על „לי"

עד מתי נלבש ג'ינס? על פי התחזיות, לנצח ● אחרי תקופת שפל קצרה, תעשיית הג'ינס שוב מגלגלת מיליארדי דולרים ● בלונדון – עורכים לכבודו תערוכה ● בארה"ב – הוא יעד לפשיטות מס הכנסה ולתביעות משפטיות על גניבת דגמים ● ובארץ – גם האיטלקים באים

מאת נורית בת־יער

דור הולך ודור בא, והג'ינס לעולם עומד. לפעמים נדמה, שגם אם ירצה העולם – לא יתנו לו. אחרי כמה שנים רזות, הוא שוב על הסוס. תעשיית הג'ינס מגלגלת מיליארדי דולרים: „לוי'ס" לבדה מכרה אשתקד ג'ינס בשלושה מיליארד דולר. המחזור של ג'ורדאש עבר את ה־500 מליון. של „גסז" מתנועע סביב מאה מליון. וטרם הזכרנו את „לי", „רנגלר", „רונלד ששון", „אוללה ששון", את דגמי הג'ינס של המעצבים המובילים (דיזיינר'ס ג'ינס), את מאות ואולי אלפי היצרנים הבינוניים והקטנים ברחבי העולם.

אם ניקח בחשבון שגם בברית המועצות הפסין העממית לובשים כיום מכנסי ג'ינס – אפשר אולי לסלוח לנציגיו של לוי שטראוס על ארמות, המזכירים בנשימה אחת את המצאת הג'ינס עם גילוי אמריקה, גילוי הפניצילין או המצאת הרנטגן.

■■■

כמו כל מוצר אחר ששרד את תהפוכות האופנה והיה לקלאסיקה, גם מכנסי הג'ינס נוצרו כפיתרון פונקציונלי. הפונקציונליות היא כנראה אם הסגנון. היא שחיכבה את מכנסי הג'ינס לא רק על כורי הזהב, אלא גם על הבוקרים.

כאשר בשנות ה־50 אומצו בידי ג'יימס דין – הפכו מכנסי הג'ינס סמל למרד הנעורים. ילדי הפרחים של שנות ה־60 יצקו לתוכם את הקרב על השיוויוניות והביטוי האישי. כאז כן היום, הג'ינס הוא על־מעמדי. לובשים אותו פועלים, כמו גם ג'קי קנדי, ברוק שילדס, הנסיכה קרוליין והנשיא רייגן. הג'ינס נהיה בגד שאפשר לצייר עליו, לתפור עליו טלאים, סמלים, חרוזים, ושאר קישוטים.

בשנות ה־70, הוא היה לאופנה גם בקרב הרוב הרומם והממוסד. ואז, חל הפיחות הגדול. דור הג'ינס בגר והעדיף מראה מטופח יותר. גם בעיות אבטלה במערב והחרפת התחרות על מקומות העבודה הבריחה אנשים מהג'ינס לכיוון מראה ייצוגי יותר. לפני שלוש־ארבע שנים, חלה ירידה מדאיגה בהיקף המכירות, אבל לפני שהג'ינס הספיק לצאת מהדלת, הוא חזר מהחלון.

זמרי הרוק ואופנאי העילית יצאו להגנתו. טכבי הבידור האמריקנים כמו עשו יד אחת והחלו להופיע בג'ינס. יוצרי האופנה של פאריז העלו אותו על מסלולי תצוגות היוקרה. תופרים ממנו חליפות ליידי קקטיות. משבצים אותו ב„יהלומי" ענק כפי שעשה קנסאי ימאמוטו באוסף הקיץ הנוכחי שלו. בארץ תפרו השנה ובשנה שעברה בגדי ים מבד אלסטי דמוי ג'ינס.

זריקת עידוד נוספת מקבל הג'ינס ממש בימים אלה, במוזיאון אלברט וויקטוריה בלונדון, מתקיימת תערוכת עיצוב בנושא בטלודרס הדנים. התערוכה אורגנה ביוזמת מגזין האופנה הבריטי האוונגארדי „בליץ", והכנסותיה קודש לקרן צדקה של הנסיך מולס.

כל אחד מהמשתתפים בתערוכה הטביע את חותמו האישי על הבטלדרס הכחול המפורסם. קתרין המנט הלכה על ניטים. מעצב „הרמס" – על צווארון מפרוות מינק. זנדרה רודס עיטרה את הבטלדרס בצווארון סלסלת קפלי שיפון אדומה וריססה אותו בצבע. ויפעת אוזבק העדיף סגנון צבאי נפוליוני מכוכב. סטפן ג'ונס יצר מבטלדרס הג'ינס כובע. אנריקו קוברי שיבץ אותו בדגי פלסטיק ססגוניים.

■■■

מה מריץ את הג'ינסז בשנות ה־70 והמאוחרות וראשית ה־80 – התווית. קאלווין קליין, ראלף לורן, גלוריה ונדרבילט. כמעט כל אופנאי שמכבד את עצמו, השיק קו של מכנסי ג'ינס, והודיע זאת בראשי תיבות על תווית המכנסיים. למען האמת, במתפרות המזרח הרחוק, שם נתפרו רבים מהדיזיינר'ס ג'ינס, כפי שהם נקראים, כמעט שלא ניתן היה להבדיל בין הדגמים השונים – עד שנתפרו התוויות. אבל הקונים היו מוכנים לשלם 80 דולר לדיזיינר'ס, במקום 30 עבור „לוי'ס" פשוטים. תווית האופנאי שודרה סנובאפיל, העניקה לאנשים תחושת חשיבות והצביעה על רווחה כלכלית.

כשקסם ראשי התיבות של האר פנאים פג, נכנסו לשוק תצלומי התדמית. האחים נקש, בעזרת הסוסים והנערות חשופות החזה, החדירו את אופנת ג'ורדאש במסע פירסומת טלוויזיוני שלא היה קודם לו.

האחים מרציאנו מ„גסז" (בעברית: נחש?) חדרו לתודעה באמצעות עמודים על־גבי עמודים של תצלומי פרסומת פרובוקטיביים בעיתונות.

תצלומי הנערות הבלונדיניות היפהפיות (וביניהן מאי בריט, ידידתו של הספר גילי גמליאלי, שדיגמנה זמן מה בישראל) פרועות שיער, בג'ינס קרוע, דהוי, לפני או אחרי סצינת אהבים מרומזת עם מאצ'ו סקסי – נראו שונים מכל מה שנראה עד 1982. הקרעים, המראה הישן והעני, היו אנטי־תיזה לרעיון שמאחורי ג'ינס־של־מעצב.

האחים מרציאנו עשו את זה. אומנם, הם הסתכסכו עם הנקשים מ„ג'ורדש", שרכשו 51 אחוז ממניותיהם בחמישה מליון דולר, ושקעו במשפטים על חלוקת רווחים, העתקת דגמים והלשנות למס ההכנסה האמריקני – אבל כל התביעות וההאשמות ההדדיות לא הפריעו לג'ורג' מרציאנו לזכות בתואר מעצב השנה של מדינת קליפורניה.

ועם תואר כזה, הוא כבר אינו צריך להלביש את הדוגמניות שלו בקרעים. ואכן, בתצלומי הפרסומת חל בשבועות האחרונים שינוי: מאופקים יותר, בלונדיניים פחות.

■■■

בארץ, אפשר להשיג את כל השמות הגדולים. „ג'ורדש", „רונלד ששון", „אוללה ששון", „לוי'ס", ובחודשים האחרונים גם „גסז". אלה, בנוסף לג'ינס בעיצוב מקומי של חברות כמו „גיליון" המקשט את דגמיו בפיסות של ג'ינס משומש המיובאות מ...בתי־הסוהר אמריקניים, „טופר", „פיצי", „ראש אינדיאני", ואחרים. נכון לסתיו־חורף 88־87, יש לנו גם את „דיזל".

„דיזל" הוא סיפור הצלחה איטלקי. במערב הפרוע, הקאובוי שעט על סוס. באיטליה, הוא דוהר, כנראה, על האוטוסטרדות, במשאית כבדה, מנוע דיזל. רנזו רוסו, 32, אחד מסיפורי ההצלחה האחרונים בזירת האופנה, בחר בשם „דיזל" לקו הג'ינס שבעיצובו.

מה ההבדל בין הג'ינס של „דיזל" לג'ינס של „לוי'ס"? בעיקר, בתווית. במקום צמד הסוסים של „לוי'ס" – בתווית של „דיזל" מככב ראש ארם, שהוא מעין הכלאה בין אינדיאני לפאנקיסט. מלבד הבדל זה, גיזרת חמשת הכיסים של הדגם הבסיסי של „דיזל" דומה לזו של „לוי'ס" כמו שתי כוסות בירה.

על־פי צפי אנגל, מנכ"לית „אל.אס.אי" המייצגת את „דיזל" בארץ – ההבדל הוא בפרטים הקטנים: גימור לולאות נקי יותר. לולאות כפולות, בשני גדלים, כשהפנימיות מתאימות לחגורה צרה.

אך רנזו רוסו לא הגיע למחזור מכירות של 50 מליון דולר רק בזכות כך ששיפר את הלולאות של „לוי'ס". אוסף אופנת סתיו־חורף 88־87 שלו מקיף עשרות דגמי ספורט מסוגננים לנשים, גברים וילדים, במראה טבעי רך, תוצאה של תהליך כביסה סודי, על פי נוסחאות שפותחו במעבדות באיטליה.

רנזו רוסו החל לשחק באופנה עוד בבית ספר עממי. תחילה עיצב בגדים לעצמו ולחבריו, ובגיל 16 כבר זכה בהצעות עבודה מחברות אופנה איטלקיות. משמלאו לו 20 – הצטרף לחברה איטלקית מובילה. ב־1975 פרש, כשהוא נוטל עימו את „דיזל".

דגמי „דיזל" מעוצבים ומופקים במולבנה שבצפון איטליה. סוד הצלחת החברה מעוגן באסטרטגיה המכוונת לתשומת לב מירבית לאיכות הבגדים ולתדמיתם, ולבניית רשת שיווק אמינה ברמה גבוהה. „דיזל" מחזיקה כיום מחלקת פיתוח ומחקר.

■■■

למרבה האירוניה, „דיזל", התשובה האיטלקית ל„לוי'ס" – העניקה את זכיון הייצור והיבוא לישראל לחברה שהוקמה במקור לצורך רכישת הזיכיון של „לוי'ס".

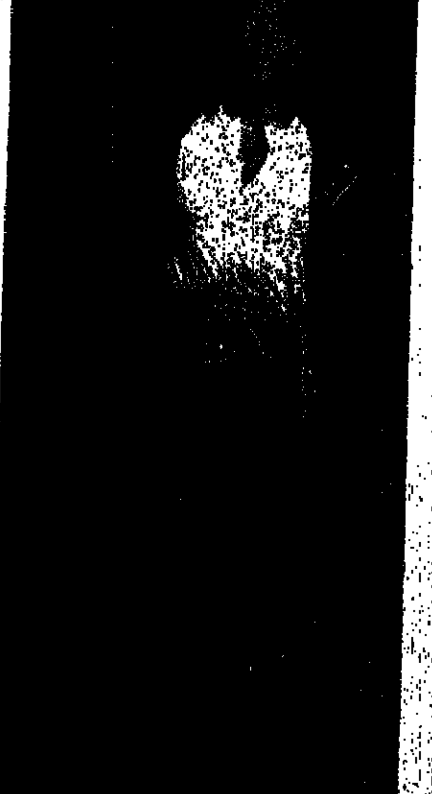

זמרי הרוק נחלצו לעזרתו של הג'ינס בשנותיו הקשות. ברוס ספרינגסטין, דיאנה רוס. את הדגם החדש של „לוי'ס" מפרסם הזמר ניק קיימן

בין החסידים בארץ: שלמה ארצי, אדם, שלום חנוך, אריק סיני

כשעמדה „אתא" להתמוטט, פנו אנשי „לוי'ס" אל מנהלת מחלקת „לוי'ס" באתא, צפי אנגל, כדי שזו תארגן עבורם מערכת עצמאית, שתאפשר ל„לוי'ס" לפעול בארץ בנפרד מ„אתא". מסיבות שונות, הניסיון לא עלה יפה, ו„כיתן" זכתה בזיכיון.

צפי פנתה ל„דיזל" ול„אושן פסיפיק", וקיבלה את הזיכיון של שתיהן.

■■■

בישראל, פועלים עשרות גורמים שרכשו זכיונות מחברות נודעות בחו"ל. על־פי חנה וייס, סגנית מנהל חטיבת ההלבשה, הטקסטיל, והעור במשרד המסחר והתעשייה, לפחות 25 מהם בתחום ההלבשה. רק במהלך הכנת כתבה זו הצטרפו שניים: „סילון" רכשו את הזיכיון על נעלי ובגדי הספורט של „סימור". „סריגי הלן" – על סריגי הגברים של נינו צ'רוטי.

הגרבונים של צ'רוטי מיוצגים כבר בארץ, בידי „גיבור". חברות איטלקיות נוספות שמכרו זכיונות לישראלים: „קררה", המיוצגת בידי „פולגת", ו„סווינגר", המיוצגת על ידי כרמלה זילברמן. לעומת הנ"ל המייצרים בארץ את הדגמים – הנציגים של „בנטון" ו„פוס 84" בארץ רכשו זיכיון ליבוא הדגמים בלבד.

זכיון ייצור יש גם לדגמים של „לוי'ס" האמריקנית ופייר קארדן הצרפתי. מפעלים אחרים מייצרים מוצרים מסויימים עבור מעצבים שונים. „דלתא", למשל, מייצרת לבנים לביל בלאס וללוין קלייבורן האמריקנים. ההתקשרות היא לא על בסיס של זיכיון.

צפי אנגל: הסכם זיכיון חל, כאשר חברה ששמה וסמליה רשומים – מוכרת עיצוב ושם. מרוכר בסמל שאנשים מזהים עימו. עם רכישת הזכות לשימוש בשם – החברה מקבלת מנותן הרשיון את חומר הגלם, מקורות הבד, האביזרים, הכפתורים, הזכות להשתמש בניירת הרשמית של נותן הזיכיון, וכל מידע רלכנטי אחר.

התגמולים שנותן הרשיון מקבל בתמורה מסתכמים ב־4־8 אחוז מסך כל המכירות. אבל, יש גם מה שנקרא כמויות מינימום, כדי להבטיח לעצמו הכנסה סבירה ולמנוע את „בזבוז" הזיכיון על יצרן קטן – המעצב דורש סכום כספי מסויים. סכום זה שעשוי להגיע במשך השנים למאות אלפי דולרים, בלא קשר להיקף המכירות.

לא כל מי שמבקש – מקבל זיכיון. יבדקו את אמינותו ואת מצבו הכספי. יש לזכור, כי בעל זיכיון הופך מרכיב בתדמית חברת־האם, מוסיפים את שם החברה שלו לרשימת הנציגים.

התהליך ממושך. הוא מתנהל על פי רוב חודשים ארוכים, ומצריך מספר טיסות לחו"ל. אבל, כשהעניין מתחיל לרוץ – יש לך נכס ביר מהיום הראשון. בעל זיכיון מצוייד מתחילת התהליך במיומנות, בחומרים וביכולת הטכנית של חברת האם, יתרון גדול על פני יצרן חדש שמתחיל לגשש את השוק.

■■■

מדוע מוכנים הצרכנים לשלם יותר עבור פריט ששמו של מעצב מתנוסס עליו – זהו נושא לסוציולוגים ופסיכולוגים. כשמדובר במעצבי עילית נודעים, הפריט, אפילו הוא עממי, מאפשר ללובש לגשר על הפער בין אפשרויותיו הכספיות לבין יצירות התפירה־העילית של האופנאי, הנמכרות במאות ובאלפי דולרים. אם אינו יכול להרשות לעצמו את יצירות העילית – לפחות יש לו חולצת טי, בושם, או צעיף מאותו בית.

בתחום בגדי הספורט, הלהיטות למכנסי ג'ינס או נעלי ההתעמלות של יצרן מסויים – משקפת יותר את צורך ההשתייכות של אנשים צעירים. יש לך „אדידס", לדוגמא – משמע אתה שייך. העסק הזה עובר על צעירים כמו על מבוגרים, בעיקר משום שלא כל אחד מסוגל להתייחס לבגד או לאביזר האופנתי על־פי משקלו הסגולי. לרבים – יותר קל להסתמך על המוניטין של תווית מוכרת מאשר לפעול על־פי חוש השיפוט האסתטי האישי.

ומהפסיכולוגיה הזאת, מסתבר, אפשר לעשות כסף טוב. ■

תחת עינו של האח הגדול

באופן רשמי, אין זנות בבריה"מ. היא חוסלה, ביחד עם שאר ספיחי הקפיטליזם, עוד בשנות ה־30 ● באופן מעשי, הזנות היא אחד הגילויים הנפוצים של היוזמה הפרטית הסובייטית ● ספר חדש, „הוא והיא והמשטר הסובייטי"

מאת מארק פופובסקי

איך עושים אהבה בבריה"מ? הפוריטניות השוררת בארץ זו הכבידה על הרמת המסך מעל חדר המיטות של ה„חברים". מארק פופובסקי, עיתונאי, סופר, קצין רפואה במלחמת העולם השנייה, חי בניו־יורק מאז 1977. כאן ראיין 250 יוצאי בריה"מ, גברים ונשים. השאלה שהציג בפניהם: מה עשיתם? איך עשיתם „את זה"? התוצאה: ספר בשם „הוא והיא במשטר הסובייטי" – מבט מכפנים על חיי המין, אהבה חופשית, זנות, שכרות ופשע. יש מי שרואים בספר מעין „דו"ח קינסי סובייטי": חדירה לתחום האינטימי ביותר בחברה הסגורה ביותר.

הספר יצא לאור בהוצאת עידנים, ספרי ידיעות אחרונות. להלן קטעים מתוך הפרק „זנות בברית המועצות, מקצוע שאינו קיים".

■ ■ ■

בשעה 12.35 אחר חצות, טלפנו אלינו אזרחים מבית ברחוב פלושצ'יחה והודיעו שאיש שמוצאו מארץ זרה מנסה להתפרץ לדירתו של הפועל ב'. לפי ההנחיות, במקרה של תקרית שבה מעורב אזרח זר צריך לצאת אל מקום האירוע קצין משטרה. וככן, בשעה 12.50 בלילה הגעתי למקום בלוויית שני שוטרים. קבוצת דיירים עמדה על המדרכה כשהם מחזיקים את הזר בצווארון מעילו.

מחקירת הדיירים הסתבר, שהזר התדפק על דלת דירתו של הפועל ב', כשהוא ממלמל בלי הרף „זונה... זונה...". בעל הדירה, שהוא אב לנערה מתבגרת, נתמלא זעם והניף מקל של מטאטא כנגד הפולש. אבל הזר לא נרתע, ותבע במפגיע שיתנו לו להיכנס. קמה כמובן מהומה רבתי והשכנים שנתעוררו תפסו את הזר המשתולל וטלפנו למשטרה.

הבחור, שגמגם אי־אילו מלים ברוסית, סיפר שהגיע אל הבית במונית בחברת בחורה. את הבחורה תפס במרכז העיר. „וברור לגמרי איזה סוג של בחורה היא". הבחורה לקחה ממנו בקבוק קוניאק וגם גבתה ממנו כסף מראש. כאשר עצרה המונית, הצביעה על דירתו של הפועל נ' ואמרה לו, „הנה הבית, אני אכנס תחילה, כאשר תראה אור, תוכל להיכנס גם אתה".

הצעיר חיכה עד בוש. לבסוף פקעה סבלנותו של נהג המונית וזה השליך אותו החוצה ונסע לדרכו.

„המצב מוכר", אמר קצין המשטרה. „הזונה פשוט שדדה ממנו את כספו. בשפתם זה נקרא 'לסובב את הדינמו'". את המושג הזה המציאו זונות מוסקבאיות האורבות לקליינטים ברחוב הראשי גורקי, ליד חנות למוצרי ספורט בשם „דינאמו". „לסובב את הדינמו" פירושו לקחת מן הקליינט את התשלום מראש ולברוח. יש זונות שמסתלקות כבר במסעדה. אחרות נוטשות את הלקוח ברחוב ונמלטות דרך חצרות עם יציאה נוספת. אילו היה הקורבן בן המקום, היה תופס מיד ש„סידרו אותו" ועוזב מבלי להקים שערורייה.

„בדקתי את הבניין", המשיך הקצין, „ומצאתי שאין בו יציאה אחורית ולא חצר. הזונה טעתה כפי הנראה, ועצרה את המונית לפני בניין שלא התאים למטרתה. היה לי ברור שהיא חייבת להימצא עדיין בתוך הבניין, ובאמת, גילינו אותה בקצה גרם המדרגות, ליד היציאה לגג. משנעצרה, טענה הבחורה שהזר נטפל אליה ברחוב והיא ברחה ממנו והסתתרה בתוך הבנין, אך בקבוק הקוניאק שהיה מונח לידה הפריך את סיפורה. השוטר דרש ממנה שתציג את תעודותיה. המתבר שהיא בת 17 ואין לה אישור לשהייה במוסקבה.

„במקרים כאלה", אמר הקצין, „מוטל עלינו לברר אם יש לאורחית קרובי משפחה במוסקבה. אם אין לה, אנו מעבירים אותה לבית חולים מיוחד, לעריכת בדיקות לאיתור מחלות מין, או לבית משפט, שם עלולים להרשיע אותה בגין שהיה בלתי־חוקית בעיר הבירה ולפסוק לה מאסר של שנה במחנה עבודה".

הפעם הסתיים האירוע בכי טוב. התברר שלבחורה יש דוד במוסקבה. הקליינט קיבל בחזרה את כספו ובקבוקו והניידת הפליגה לקצה השני של העיר, אל דירת הדוד.

כמובן, הסביר לי הקצין, אין זה רצוי לתאר מקרים כאלה בעיתונים. אנשים עלולים להסיק מסקנות מוטעות.

■ ■ ■

סיפור דומה שמעתי מפי ידידי, ואסילו ק': לילה אחד הביאו את טאניה בשעה שתיים אחר חצות. הייתי מבולבל מהשינה, פתחתי את הדלת, והיא קפצה לקראתי בקריאת שמחה „דודי היקר!" מאחורי גבה עמדו שוטרים, אז לא התווכחתי איתה.

למעשה, לא היינו אפילו קרובי משפחה. הכרתיה יום אחד בפארק, ישבתי על ספסל בשמש החמימה וקראתי ספר. היא ניגשה ושאלה אותי כיצד מגיעים לתחנת הרכבת. טאניה היתה ילדונת רעננה וחמודה עם מבטא כפרי. התחשק לה לפטפט, וכפי שנהוג אצלנו, התחילה לספר על עצמה. כעבור רבע שעה ידעתי כמעט את כל הפרטים עליה. אמה עובדת כפועלת ניקיון ומשכורתה זעומה. אבא אין. היא עצמה בת 17, נולדה בעיירה קטנה שהחיים בה משעממים. לאחר שסיימה את בית־הספר החלה גם טאניה לעבוד בניקיון. הכירה בחור כבן 20, חייל בחיל האוויר, והתאהבה בו. גם הוא לא נותר אדיש כלפיה. טאניה החליטה שהוא יהיה בעלה, אך מכיוון שהיה חסרת כל, לא ידעה כיצד תשכנעו. מישהו הציע לה לנסוע למוסקבה, ממאי עד ספטמבר, לעבוד שם כזונות ולהרוויח לעצמה נדוניה.

ניסיתי להניאה, אך היא רק צחקה. בעיות מוסר לא הטרידוה כלל. היא החליטה לעבוד במשך הקיץ, ובסתיו להתחתן. היא רק התלוננה שאין לה מקום להחזיק את המזוודה שהשאירה בתחנת הרכבת, גם אין לה היכן להתרחץ. הצעתי לה להשאיר את המזוודה אצלי ולהשתמש בחדר האמבטיה שלי. היתה מופיעה פעם בשבוע, תמיד עליזה, מלאת חיים. בעת הארוחה היתה מספרת על הרפתקאותיה, לעתים מצחיקות ולפעמים פחות. קרה גם שהרביצו לה, כאשר ניסתה להתחכם, אך אופטימיזם הנעורים גבר גם על זה.

בהדרגה, כשלמדה את סודות המקצוע, החלו גם רווחיה לגדול. היא שכרה לעצמה דירה והעבירה אליה את מזוודתה. בפעם האחרונה פגשתיה כשבוע ימים לפני מועד שובה לעיר הולדתה, כמתוכנן. טאניה היתה לבושה הדר ונראתה מצויין. היא סיפרה לי בגאווה שהצליחה להרוויח הקיץ 1800 רובלים. לפי הסטנדרטים הסובייטיים זהו סכום נכבד למדי.

■ ■ ■

על הזונות מדברים וכותבים לעתים רחוקות ביותר, אבל דעת הגורמים הרשמיים מובעת בצורה ברורה ומדוייקת, וחוזרת על עצמה זה 40 שנה. אני מתכוון לאנציקלופדיה הסובייטית הגדולה. כבר במהדורה הראשונה, שיצאה לאור בשנת 1949, בערך „זנות": „בארץ של הסוציאליזם המנצח אין מקום לזנות. בריה"מ היא המקום היחיד בעולם שבו הושג קץ לזנות ונהרסו השורשים שמהם ינקה". כעבור 15 שנים, ב־1955, במהדורה השנייה: „בבריה"מ חוסלה הזנות כיוון שחוסלו התנאים והסיבות להיווצרותה". במהדורה האחרונה, מ־1975, נכתב באנציקלופדיה: „עם נצחון המהפכה בבריה"מ חוסלו התנאים העיקריים לקיום הזנות: הזנות כתופעה סוציאלית חוסלה בשנות ה־30".

השקפה זאת של סטאלין ויורשיו מושתתת על דעותיו המוקדמות של לנין. בשנת 1913 פרסם לנין מאמר בשם „קפיטליזם ועמל נשים", ובו הסביר שכל תלאותיה של האשה העובדת נובעות מעצם השלטון הקפיטלסטי ומקיום רכוש חפרטי. כותב לנין: „כל המעמדות המדוכאים בתולדות החברה האנושית נאלצו למסור למנצליהם קודם כל את פרי עמלם, ולאחר מכן את נשותיהם כפילגשים לאדונים". המסקנה: כאשר יחוסל הקפיטליזם תחוסל גם הזנות.

■ ■ ■

ערב אחד בקיץ 1973, עברתי סמוך למלון המפואר „מטרופול", בלב מוסקבה. ראיתי כיצד שוטרים דוחפים בכוח קבוצת נשים צעירות לתוך ניידת. „אתם מגרשים זונות?" שאלתי את אחד השוטרים. „אין בארצנו זונות, חבר", השיב לי, אלה הן סתם שרמוטות. ישטפו את הרצפה בתחנת המשטרה ונשחרר אותן".

כדי לברר את האמת, שיגרתי 250 שאלונים למהגרים מברה"מ המתגוררים היום בארצות המערב. על השאלה „האם קיימת זנות בברה"מ" ענו 94% בחיוב, 6% ענו שאינם יודעים. איש מהנשאלים לא השיב שהזונות לא קיימת בברה"מ. לשאלה „האם הזנות מתקיימת רק בערים הגדולות?" השיבו 35% בחיוב, ואילו 65% השיבו שזונות קיימת בכל הערים, ואפילו בכפרים הגדולים. את החלק הזה של התשובות חיזקו בסיפורים אישיים.

בערי בריה"מ, מסתבר, פועלות כמה רבבות של זונות מקצועיות, שמספרן משתנה לפי עונות השנה. ואולם, כאומרי זונה מקצועית אינני פטור מלהסביר את ההבדל במושג הזה בין בריה"מ וארצות המערב. המשותף ביניהן: גם הסובייטיות וגם המערביות מרוויחות את לחמן ממכירת שירותים מיניים. ההבדל הוא בכך, שהזונה הסובייטית חייבת גם לעבוד, או לפחות להיות רשומה כעובדת, במקום עבודה רשמי וממוסד.

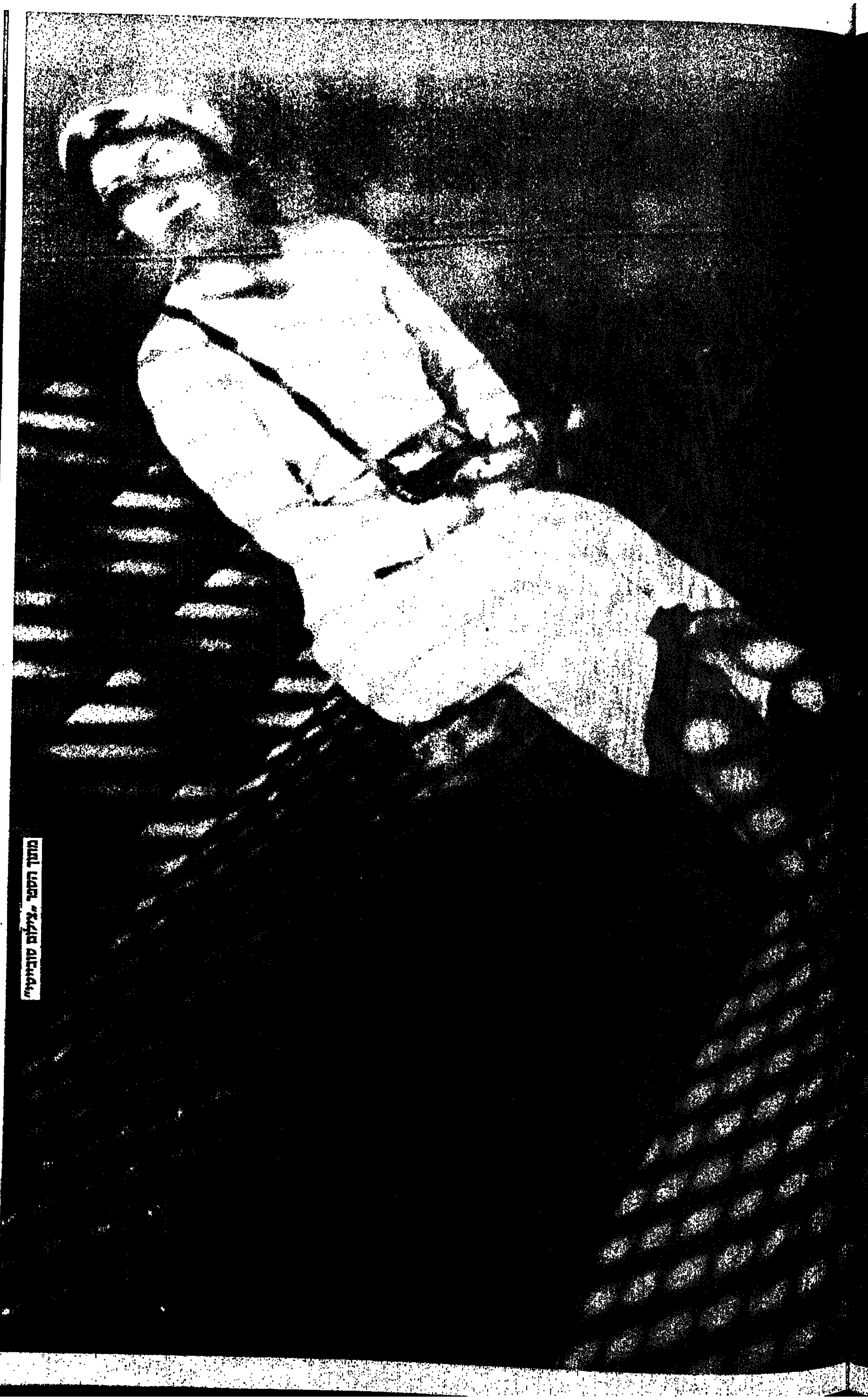

מתוך הספר „אלבום סובייטי"

[illegible] זה נוצר כתוצאה מאילוצים כלכליים ופוליטיים כאחד. זונה סובייטית יכולה להיות אחות, שרטטת, עובדת מעבדה, שחקנית, פועלת תעשייה או סטודנטית. השכר הנמוך של עובדות אלה ומן המילגות הזעומות של הסטודנטיות קשה להתקיים, קל וחומר לרכוש ביגוד ומוצרי מותרות. היציאה לרחוב היא הסיכוי היחיד כמעט להיחלץ מן התהום הכלכלית. זאת עוד. בשנים האחרונות האמירו המחירים. בגדים באיכות גבוהה ניתן להשיג רק בשוק השחור, ותמורת הון תועפות.

הוא"ל והאידיאולוגיים טוענים שאין כל אפשרות שתתקיים זונות בארץ הסוציאליזם המתגשם, ניצבת המשטרה הסובייטית בפני משימה בלתי אפשרית כמעט. כיצד לגשר בין אי־קיומה של הזונות מבחינה אידיאולוגית, לבין קיומה הלכה למעשה?

כאשר שוטר סובייטי נתקל בבחורה עם לקוח הוא משנן, ראשית כל לעצמו ואחר כך לבחורה, שאין היא זונה אלא סתם זנזונת – נערה חסרת מעצורים מוסריים. את התנהגותה ניתן להסביר כשריד ממורשת הקפיטליזם שעדיין נותר בתודעת העמלים, או כמחדל חינוכי בארגון (הקומסומול או תנועת הנוער) שאליו משתייכת הנערה. הנמקה והסבר כזה משחררים את המשטרה מן החובה לאסור את הזונות, ואת המשפטנים מלחוקק חוק כנגד סחר בגוף האשה. מקובל איפוא שאין מענישים בברה"מ בגין „זנות". לעומת זאת, ייענש כל מי שנטש את מקום עבודתו ולא השתלב בעבודה במקום אחר. שהרי לפי עקרונות האידיאולוגיה הסובייטית ברה"מ היא ארץ העמלים, ומי שאינו עובד הופך לאויבה של החברה הסובייטית.

נוצר איפוא מצב פרדוכסאלי: אשה סובייטית העוסקת בזנות אינה חוששת ממעצר בגין עיסוקה, אלא באשמת טפילות – שהיא אוכלת לחם חסד. על כן היא משתדלת לשמור מכל משמר על מקום עבודתה הממלכתי.

■■■

נסיונן של בחורות רבות מערי השדה או מהכפרים להשתקע במוסקבה או בערים גדולות עולה בתוהו, משום שאי אפשר לעשות זאת באורח חוקי. גם זו סיבה המניעה רבות מהן לפנות לזנות. המוצלחות שבהן מרוויחות היטב במקצוען החדש, ויש ביכולתן אפילו לשחד את המשטרה ולקבל אישור להתגורר בבירה. לאחרות, לא משחק המזל, והן מגורשות ממוסקבה ונעלמות אי־שם.

■■■

עורכת תוכניות טלוויזיה מספרת: „כדי להימלט מן המשטרה, גודדות הזונות במוסקבה ממקום למקום. את מקומן בערב מסויים גילה לנו נהג מונית. הוא גם הסיע אותנו למקום.

„רוב הנערות ששוטטו באותו רחוב היו בנות 17 עד 24. זכורות לי שתי סטודנטיות צעירות – אחת מן הפקולטה לרפואה והשנייה מן הטכניון. הן לא הסתירו כלל את עובדת היותן סטודנטיות. צריך לחיות איך שהוא, תירצו את עיסוקן.

הלקוחות, מוסקבאים או נוסעים במעבר, העדיפו כמובן את הצעירות יותר. בין כולן בלטה בבדידותה אשה נעימת־סבר כבת 34. ניכר עליה שהיא חשה שלא בנוח בקרב הנערות הצעירות ממנה. המחיר שביקשה היה זעום ביותר".

הסיפור על זונות־סטודנטיות הזכיר לי בדיחה ישנה: שואלים ברדיו הארמני במה נבדלת זונה סובייטית מזונה מערבית? משיב הרדיו: ההבדל גדול ועצום. המערבית רק עובדת, ואילו הסובייטית גם עובדת וגם לומדת באוניברסיטת־ערב.

מסתבר שהבדיחה אינה רחוקה מן האמת. מורה ללטינית באוניברסיטת לנינגראד סיפרה לי: „תקופת מה הרציתי לפני סטודנטים באוניברסיטת ערב. אחת הסטודנטיות בכיתה נהגה לישון במשך כל השיעורים שלי. היתה זו נערה צעירה, בריאה ויפה עד מאוד. לא התאפקתי ושאלתיה: 'בזמן השיעורים את ישנה, מה את עושה איפוא בלילה?' 'בלילה אני עובדת', ענתה בלי שמץ של מבוכה. חקרתי והסתבר לי שאמת דיברה. במשך היום עבדה באיזה מוסד, בערב למדה באוניברסיטה ובלילות עסקה בזנות.

תושבים לשעבר ממוסקבה סיפרו לי, שאחוז גבוה של סטודנטיות למשפטים עוסקות בזנות. פעילותן הענפה זכתה לפרסום כה רב, עד שנולדה הבדיחה הבאה: מנהלי פקולטות ומכונים להשכלה גבוהה במוסקבה נשאלו מה דרוש להם כדי להפוך את המוסד שהם עומדים בראשו לבית־בושת. אחדים אמרו שדרוש להם בניין חדש, אחרים ציינו שדרוש להם ריהוט מיוחד והיו כאלה שאמרו שנחוצות להם, לצורך זה בחורות צעירות. רק ראש הפקולטה למשפטים אמר

[illegible]
משמר על מקום עבודתה הממלכתי

שכל מה שדרוש לו זה 5 רובלים. מה, התפלאו כולם, רק 5 רובלים? כן, השיב, כדי לקנות פנס אדום. כל היתר כבר יש לנו.

■■■

ידועים לי מקרים שנערות צעירות מאוד עסקו בזנות, אולם עוסקות במקצוע גם נשים מבוגרות למדי. אתה עשוי להיתקל בהן בתחנות הרכבת או ברחובות הסמוכים להם. זוהי מן הסתם הרמה הנמוכה ביותר. נשים אלה לבושות על־פי רוב סחבות, נקיונן האישי מפוקפק והמראה שלהן המוני ורוזה. הן צועקות בקולות ניחרים, מנבלות את פיהן ושרויות רוב הזמן בגילופין. גופן אינו שווה יותר מבקבוק וודקה או 3 רובלים. והלקוחות הנזקקים לשירותיהן הם בהתאם: עוברי אורח

צעירים בפארק, תצלום של ז'אן לוקאס, מתוך הספר „מוסקבה"

מקריים, נוסעים במעבר, חיילים או סתם עוברי־כטל.

לעומת יצאניות תחתית אלה, הפרוצות העובדות בבתי־המלון הן בקטגוריה גבוהה יותר: הן נקיות, מטופחות ובעלות נימוסים משופרים. הן משתדלות שלא להיבדל משאר אורחי המלון. עבודתן נעשית בדרך כלל בשותפות סמויה עם הנהלת המלון, וגם רווחיהן מתחלקים בהתאם.

מנהל המלון או פקיד הקבלה מקפידים להורים אליהן מידע מעודכן על האורחים,

ובעיקר על יכולתם הכספית. הנערות מטלפנות אל חדרו של האורח ופותחות עמו בשיחה. הכל מתנהל בנימוס וכשקט וגם ההצעה להיפגש מושמעת בעדינות ובטעם טוב. יותר מכל חוששות הנערות, וגם הנהלות בתי המלון, משערוריות קולניות.

הלקוחות המועדפים הם אלה הבאים מן הרפובליקות המזרחיות – גרוזיה, אוזבקיסטן ועוד. אלה הם על־פי רוב סוחרים וספסרים שכיסיהם מלאים. הם באים אל עיר הבירה ממרחקים כדי „לשרוף" קצת כסף שבא בקטע שבין מלון „מטרופול" לבין „כיכר דז'רז'ינסקי". בכיכר המהפכה הן כבשו את הגינה מסביב לפסלו של קארל מארס.

מלבדן, פועלו בבירת הסוציאליזם גם

לידיהם בקלות, בעסקות מפוקפקות. בינן לבין עצמן קוראות הנערות לעוברי אורח אלה „חיות". החיות האלה משלמות היטב, מזמינות לעתים למסעדה מפוארת ומעניקות גם מתנות. אומנם, לעתים מתעורר בהם החשק להתעלל קצת בנערה הצעירה, אך חבנות מתייחסות לכך כאל סיכון מקצועי.

מלבד הזונות של תחנות הרכבת ובתי המלון, ניתן לאבחן בוצה גדולה נוספת – אלה העובדות ברחובות, באזורים מיוחדים של העיר. במוסקבה התחבבה עליהן המדריכה

נערות טלפון, העומדות בדרגה עוד יותר נעלה. אלו הן לרוב עובדות משרדים, שעם קבלת קריאת הטלפון יוצאות להפסקה קצרה מן העבודה, נחפזות אל אחד מבתי המלון המרכזיים ומגישות שירות קצר או ממושך, לפי התשלום, לאחת „החיות".

ואילו, במוסקבה [illegible] מצויות אותן פרוצות הנקראות „זונות המטבע הזר". אלו הן בנות יפהפיות ומשכילות, המתמחות בשירות תיירים או אישים מיוחסים ביותר ומקבלות את אתננן במטבע זר, שערכו בברה"מ לא יסולא בפז.

■■■

הבעיה המשותפת לכל העוסקות במקצוע היא איפה. כידוע, במשך שלושים שנה לא בנה סטאלין במתכוון דירות מגורים ברוסיה. לעומת זאת, הירבה בהקמת קסרקטינים, מחנות עבודה ובתי סוהר. גם אחרי מותו, למרות הצהרותיהם של חורשצ'וב וברז'נייב, עדיין מתגוררים מיליוני אזרחים במעונות משותפים.

פרנסתן של נערות הרחוב תלויה במידה רבה בתנאי המגורים שלהן. אשה המחלקת את דירתה עם עוד שכנים, כאשר הפרוזדור הפנימי וחדר הנוחיות משותפים לה ולאחרים, לא תעז להביא אליה גברים מחשש שתהיה קורבן להלשנה. משמגיעה תלונת השכנים למשטרה, מזדרזים השוטרים לפרוץ אל חדרה באישון לילה, גוררים אותה בגסות אל תחנת המשטרה ופותחים נגדה תיק פלילי תוך כדי גידופים ואיומים. מרגע זה נתונה האשה להשגחה ככל עבריין מועד.

התנסות משפילה זאת אינה נחלתן של נשים מופקרות בלבד. לא פעם היא ניתכת גם על ראשה של אשה הגונה בתכלית. די שהשכנים שאינם מחבבים אותה יעלילו עליה. כדי להאשים אשה בהתנהגות מופקרת, די בעובדה שהיא מתגוררת בגפה והביאה אל חדרה גבר, אפילו הוא בן זוגה הקבוע.

שתי סטודנטיות מוסקבאיות הצליחו לשכנע קשישה באחד הפרברים שתאפשר להן להביא „ידידים" לביתה. הקשישה, נוצריה אדוקה, נעתרה לבקשתן תוך התניה, שתישא תפילות קבועות אל ישו המושיע שיציל את נשמותיהן החוטאות של הנערות הצעירות. לאחר שהסדר פעל כהלכה זמן ניכר, הודתה הקשישה שבבואם של הידידים אל ביתה הוסיף גוון של עניין לחייה האפורים, שהרי היא יושבת מאחורי מחיצה דקיקה ומטה אוזן לכל המתרחש בחדר הסמוך.

■■■

נשים רבות המגיעות מערי השדה, מודעות לבעיית הדיור, נושאות עיניהן לנישואים מהירים. רישום הנישואין מעניק לאשה זכות להתגורר בעיר הבירה ביחד עם בעלה. חודשים אחדים לאחר הנישואין, עוזבת האשה את בעלה. בהסכם הגירושין תובעת האשה לאשר לה זכות מגורים בעיר ולדאוג לה מגורים חליפיים. בסופו של תהליך מייגע זה, נשארת הגברת לבדה, כשהיא בעלת דירה או לפחות בעלת חדר בדירה משותפת.

ואולם, רוב רובן של הפרוצות נוהגות לקבל את לקוחותיהן בחדרי מדרגות או בחצרות אחוריות. כניסות הבתים בערי רוסיה אינן סגורות, ולכן הגישה אליהן קלה יחסית. לכך יש יתרון נוסף: בחודשי החורף פועלת בהן הסקה, דבר חשוב מאין כמוהו בתנאי האקלים הרוסי.

אפילו נשים שברשותן דירה פרטית חוששות „לעבוד" בבית. המוצא הטוב ביותר הוא שיתוף־פעולה עם אחד מנהגי המוניות. מספר נהג מוסקבאי: „נהגתי לצאת מהמוסך לעבר העיר בשעות אחר הצהריים. הייתי פונה לאחת החנויות ומצטייד בכמה בקבוקי וודקה. העבודה העיקרית מתחילה בשעה תשע לערך. אני מחנה את המונית באיזור הפרוצות. הזנזונת יושבת לה בפנים ומעשנת. בזה אחר זה באים החיות ושואלים למחיר הבחורה ולמחיר הוודקה. בלילה, כאשר החנויות סגורות, אני מקבל אפילו 12 רובלים בעד בקבוק.

„ראשית, מסכמים עיסקה ואני מסיע אותם למקום שקט. שם אני יוצא מן המונית ומשאיר אותם לבד למשך כעשרים דקות. אחר־כך הם מסיימים את השתייה ואני מסיע אותם בחזרה. לקוחות אלה משלמים לי פי שלושה מהמסומן על המונה. גם הבחורה מפרישה לי שליש מרווחיה. אם היא מקבלת 15־20 רובלים, היא משלמת לי ל־5, כך שאני עושה לי בנות כ־60 רובלים באותה עיסקה".

אך היחסים בין נהג המונית לבין הפרוצה אינם מסתיימים בחלוקת ההכנסות. הבחורה יודעת שאם הלקוח יתפרע, הנהג יגן עליה. גם מידי המשטרה הוא יציל אותה. נוסף לכך היא גם חוסכת זמן, שהרי אינה נאלצת לחפש מקום. הקליינטים באים אליה. גם הנהג נהנה [illegible]

הלקוחות המועדפים – ספסרים מהרפובליקות המזרחיות. הנערות מכנות אותם „חיות"

לא על הלחם

פומפרניקל, כפרי, נבטים, קרואסון. 295 סוגים שונים של לחם ותחליפיו • הטעם הישראלי עובר מהפיכה. בתי מאפה וחנויות לחם בכל פינה. הבאגט הפך כמעט למוצר יסוד • אפילו הפיתות כבר לא לבנות • מה קרה ללחם האחיד?

מאת שושנה חן

תצלומים: מיכל רוח

פתאום הפכנו 'פיין שמעקערים'. הלחם האחיד כבר לא מספיק לחיכנו המעודן. לחם כפרי, פומפרניקל, חיטה מלאה, באגט, קרואסון לקפה. המהדרים, רצים בערב שבת ל„בית לחם" או לקונדיטוריה, כדי להאבק על חלה מתוקה בצימוקים.

אפילו הפיתה היא לא מה שהיתה פעם, לבנה צמיגית ורכה. היום חוסמים את הצומת לפני אבולעפיה ביפו כהמתנה לפיתה עם זעתר או בצל. בסופרמרקט, מוכרים פיתה מחיטה מלאה. מנגבים חומוס על פיתה בצבע קקאו.

הלחם האחיד והלבן נותרים על המדפים, צריכתם ירדה בשלוש השנים האחרונות בעשרות אחוזים. יגאל חייאט, ממנהלי מאפיית אנג'ל הירושלמית הותיקה, נרהם להיווכח שמכירות הלחם הלבן ירדו באוגוסט האחרון ב־45 אחוזים בהשוואה לאוגוסט 1985, לחם אחיד אפר כ־17 אחוז פחות. את המספרים המדוייקים הוא מסרב לחשוף, מחשש לשמחה לאיד אצל המתחרים. אין לו סיבה לחשוש, המצב אצלם לא יותר טוב.

הנתונים המספריים של משרד המסחר והתעשיה מציגים את סיפורו העגום של הלחם האחיד: בשנת 1984, עמדה צריכתו החודשית הממוצעת על 10 מליון ככרות. ביוני 1987, פרסנו 5,859,135 ככרות לחם אחיד בלבד. ירידה של 41 אחוזים. סיפור הלחם הלבן עגום יותר: ירידה של 58 אחוז בצריכה: 6,397,582 ככרות ביוני השנה – לעומת 15,400,000(!) ב־1984.

■■■

בחנות הלחם הקטנה של נחמן פרדמן, „טעם של עור", תל אביב, גורדון פינת דיזנגוף, לא רבצה אפילו ככר לחם אחיד אחת על המדפים. פרדמן הגיע ללחם מקבלנות בניין וגינון. שש שנים במקום, העסק מבוסס על קליינטורה קבועה, ומכירת עשרים וחמישה סוגים שונים של לחמים, מיני מאפה שונים וקצת גבינות וסלטים. הכוכבים: הלחמים הכהים הכפריים, לחמי חיטה מלאה וסובין. קטן עגול ב־1.15 ש"ח, גדול ב־2.70 ש"ח וגם באגטים.

הלקוחות שלו יודעים בדיוק באיזו שעה ביום, או באיזה יום בשבוע, מגיע הלחם 'שלהם'. בימי שלישי אחר הצהרים מתייצבים כשני עשרות תאווי לחם „עינן", המגיע מירושלים. ביום ששי מופיעים האלה שלא יעשו שבת בלי חלת צימוקים מתוקה. „ככל שחולף הזמן, יש יותר סוגים של לחם", אומר פרדמן.

לפני שבועות אחדים, התנחל מתחרה באותו בניין מעבר לפינה. עם הפנים לדיזנגוף נפתחה חנות גדולה והדורה בשם „ל'פרנסז". המגוון חוזר על עצמו. לחמים והרבה מיני מאפה צרפתיים. השכנות, לדעת פרדמן, לא מפריעה. לדעתו, המתחרים מתבססים על תנועה דיזנגופית מזדמנת, בעוד הוא נושא אופי של חנות שכונתית. בצהרי סתם יום תל־אביבי, הגברת הבלונדינית ב„ל'פרנסז" עסוקה מכדי לענות לשאלות.

■■■

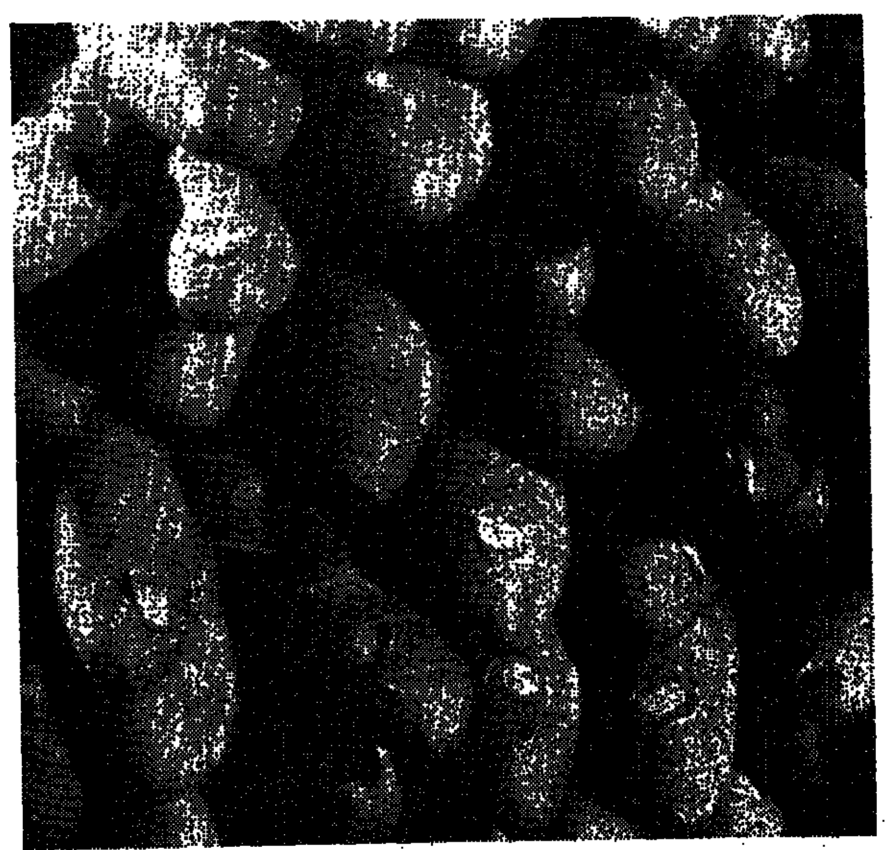

חווה גבע, דוברת ה„קו־אופ", משרטטת פרופיל מעודכן של סל הלחם על פי נתוני הרשת: באגט – 10%, לחם לסוגיו השונים – 40%. כאן יש להבחין במעבר בולט מן האחיד והלבן – למיוחד. בסוגים המיוחדים, היא אומרת, יש עליה של 60־70 אחוז בשנה האחרונה. חלות – 25 אחוז, לחמניות – 10. תחליפים כמו פתית, לחמית וצנימים – 5 אחוזים, ופיתות – 10.

גם הפיתות עוברות מהפיכה. עד לפני כחצי שנה, לא העזו ברשת ה„שופרסל" למכור משהו אחר פרט לפיתה לבנה. לאחרונה, קיבלו החלטה להכניס גם פיתה מלאה, ונדהמו מן התוצאות. צריכת הלבנה ירדה ב־10 אחוזים, לעומת זאת, הצליחה מאפיית „פת בר", מן המובילות בפיתות המלאות, למכור ברשת 325 אלף פיתות מחיטה מלאה בחמישה חודשים. זאת, למרות שמחירה של כל אחת מהן גבוה פי שניים בהשוואה לרגילה.

■■■

איך זה התעדן פתאום טעמנו? כיצד סר חינו של הלחם האחיד, שתיירים אמריקניים, לדוגמא, מתנפלים עליו כאחוזי אמוק ומספרים נסים ונפלאות על טעמו? למה צריכה רשת ה„שופרסל" להחזיק (!) 295 סוגים שונים של לחמים, לחמניות ותחליפי לחם?

נכון שאנחנו נוסעים לחו"ל, ואפילו הרבה. פוגשים שם את הצד המעודן יותר של הלחם, ורוצים גם בבית.

אבל זה לא הכל. מאחורי סיפור נפילתו של הלחם האחיד מסתתר גם סיפור פשיטת הרגל של הסובסידיה.

קחו את ככר הלחם האחיד. בעל המכולת מרוויח עליה 4 אגורות, ואם אתה נמנה עם אותם צרכנים שמתעקשים לעטוף אותה בשקית נייר או פלסטיק – הלך הרווח. אז איך אתה מצפה שהמכולתניק ירחוף לך לחם אחיד, כאשר על באגט שמשקלו שליש הוא מרוויח ששים אגורות מינימום?

לחם מיוחד מתוצרת מאפיה מובילה באיזור תל־אביב נמכר בשקל אחד. משקלו 500 גרם. לחם אחיד שנמכר ב־41 אגורות, שוקל 750 גרם. ואם מישהו מאמין שעלות החומרים המתווספים למיוחד מצדיקה תשלום גבוה פי חמישה, הוא תמים מאוד.

■■■

לחם אחיד בכמויות מצאתי בחצר הגדולה של מאפיית אנג'ל, באיזור התעשיה של גבעת שאול בירושלים. ליד הכניסה עמדה משאית עמוסה עד להתפוצץ בככרות לחם ולחמניות. „החזרות", מסביר יגאל חייאט, ממנהלי המאפיה.

כמות ההחזרות מחנויות המכולת ורשתות השיווק תפחה בתקופה האחרונה פי שלושה מהערכות משרד המסחר והתעשיה. „הם לא מעוניינים למכור. מן הלחם תהננה הפרות", אומר חייאט. את העודפים שולחים לרפתות.

מרדכי קריינר, סמנכ"ל רשת „שופרסל", מחזיר את הכדור למגרש היריב. „אנחנו לא מעוניינים למכור לחם אחיד? הם לא מביאים לנו מספיק. אנחנו שולחים למאפיות הזמנות,

הרוב מים

שלושים ושמונה עד חמישים וחמישה אחוזים מהלחם הם מים. ככל שהלחם כהה יותר, הוא מכיל אחוז גבוה יותר של סובין, ובהתאם לכך גדל גם אחוז הלחות. עוד בין מרכיבי הלחם – פחמימות (עד 48 אחוזים) חלבון ומעט שומן וחומרים מינרליים.

כשהאם היהודיה מתעקשת ש„ארוחה בלי לחם זה לא ארוחה", היא מעוגנת היטב במסורת ישראל. לפי ההלכה, הלחם הוא המרכיב המכובד ביותר בסל המזונות. זהו הפריט היחיד שקודמת לאכילתו נטילת ידיים וכן ברכת „המוציא" הפוטרת את כל המינים הבאים אחריה בתוך הסעודה. הלחם הוא המעניק „קביעות", לסעודה ורק אחריו חל החיוב לברך ברכת המזון ולזמן בשלשה.

מיתוס מקובל טוען שהלחם משמין. אולגה רז, דיאטיקנית ראשית בבית החולים „איכילוב", טוענת שהמיתוס הזה מלווה בהרבה פחד וכולו דמיוני.

„הלחם חיוני בדיוק כמו בשר וחלב". פרוסת לחם מספקת לאדם 55 אחוז מצרכי התיאמין שלו, 50 אחוז מהניאצין, ויטמינים מקבוצה ב', ו־40 אחוז מהברזל. הלחם המומלץ על ידי רז הוא הכפרי, זה שאתה חש בלעיסתו את חתיכות הסיבים. הגוון הכהה של הלחם אינו תמיד ערובה לאיכותו. יש מאפיות המשיגות את הצבע הכהה בעזרת קרמל וסוכר.

כמה פרוסות לחם צריך לאכול? בשוודיה, ממליצה הממשלה על שמונה פרוסות ליום. בישראל, אומרת אולגה רז, כמות הלחם משתנה לפי הצורך האינדיבידואלי. הטווח: פרוסה עד 10 ליום. ילד רזה יכול לאכול בלי הגבלה. ילד שמנמן יכול לאכול 3־4 פרוסות של לחם ותחליפיו, כמו חצי כוס אורז, חצי מצה או תפוח אדמה קטן.

הביקוש הגדול ביותר לבאגטים הוא באזורי הפיתוח. יוצאי צפון אפריקה מכירים את הבאגט מארצות מוצאם

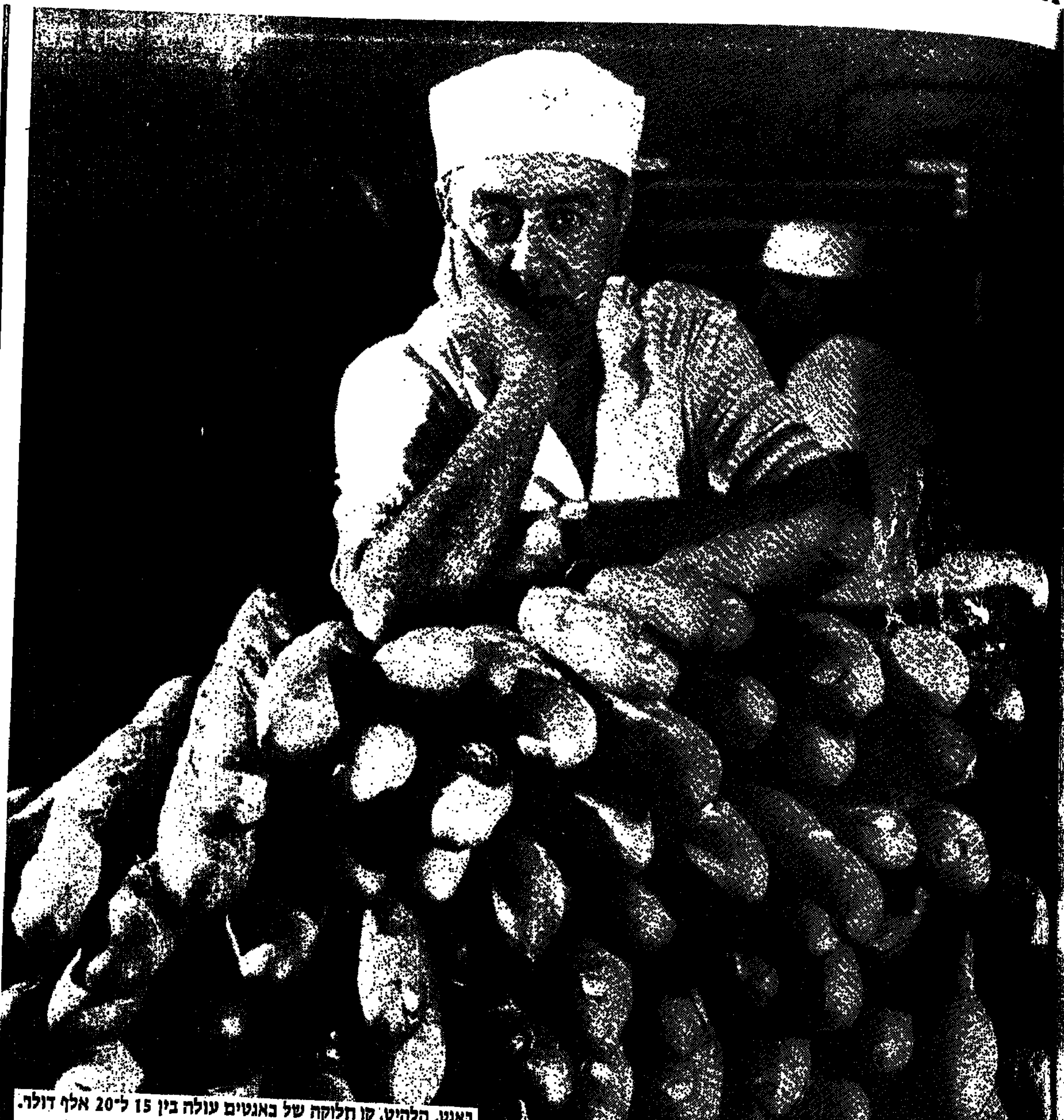

באגט, הלהיט. קו חלוקה של באגטים עולה בין 15 ל־20 אלף דולר. האם צפויה אינפלציה במאפיות?

ומקבלים אספקה נמוכה ב־15־20 אחוזים. אצלנו אין אפילו אחוז אחד של החזרות".

הסוחרים מאשימים את האופים, האחרונים את הראשונים, וכולם את האשם העיקרי: הצרכן. הצרכן הערבי בעיקר, הפנה עורף ללחם הלבן ופגע קשות במכירותיו, מסביר יגאל חייאט. בריכוזים הערביים צצו מאפיות פיתות שכונתיות, המציעות עסקות־חבילה של 13 פיתות בשקל.

ואילו הציבור היהודי מחפש את הפינוק, אפילו במחירים גבוהים. „לצערנו, קיימת בציבור נטיה לעבור למוצרים יקרים וויטרתיים", אומר חייאט.

■■■

הנטיה הזו משותפת לכל שכבות הציבור. „החנות הטובה ביותר ברשת שלנו היא זו שבמעלות. מוכרים שם 300־400 באגטים ליום, לא פחות מבהרצליה פיתוח ובצפון תל־אביב", טוען מיקי אלמן מ„לה ג'באנז". בעל הזיכיון שלו באשקלון סוגר את החנות כל יום בשתיים בצהריים והולך הביתה. מספיק לו.

יורם רשף, אלוף משנה (מיל.) בחיל האויר, טייל בניו יורק על סף השחרור, לפני קצת יותר משנה. רשף, שחיפש תעסוקה, הבחין ברחוב לקסינגטון במשהו בין בית קפה למסעדה. „לה קרואסנט" קראו לו. מלא, צפוף ומוכר לחמים, באגטים וקרואסונים. נכנס, החרה, איתר את הבעלים וגילה שקרוננבר? הזוג? ... 20

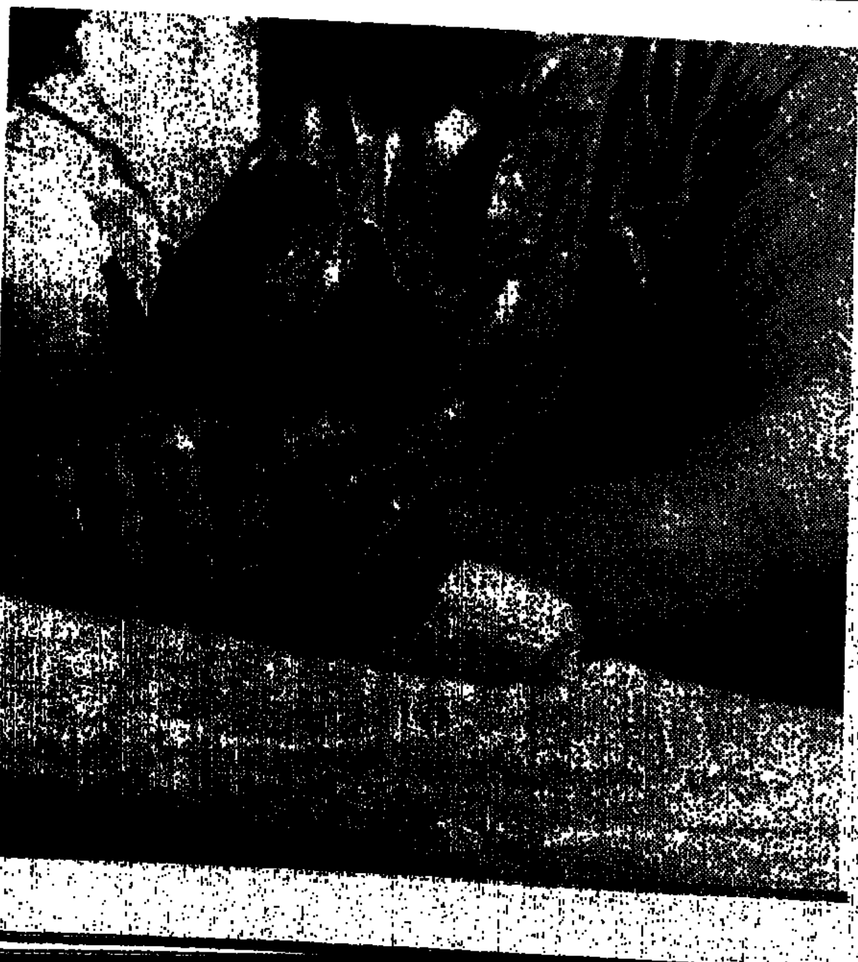

חנויות פתחו עד כה, עם מחזור מכירות שנתי של כ־20 מליוני דולרים.

רשף הציע להם לתקוע יתד בישראל, האופים הגיחו לביקור, והסכימו. רשף, עם שותפו נפתלי כרמל, עו"ד במקצועו, הקימו בחולון מאפיה בהשקעה של 450,000 דולר. היום, מכינים שם מדי יום בצק קפוא ליותר מ־20,000 קרואסונים וכ־8,000 לחמים.

הבצק הקפוא נשלח לשמונה סניפים, שהוקמו במחצית השנה האחרונה. כל סניף כזה מופעל על ידי בעל זיכיון, המשקיע בעיצוב הסניף בין 35,000 ל־60,000 דולר, ובנוסף לכך מפריש אחוזים מהפדיון לבעלי הרשת. כל סניף שומר על מתכונת אחידה. רשף אומר שהביקוש הגדול ביותר לסניפים חדשים הוא בערי הפיתוח. „דווקא בשכבות המצוקה קיימת המודעות הגדולה ביותר לאוכל לפינוק. יוצאי צפון אפריקה, יש לזכור, מכירים את הבאגט והקרואסון מארצות מולדתם, והקליטה שלו קלה".

750,000 ישראלים יצאו השנה לחו"ל. למעלה משני מליון נשארו בבית. לא כל אחד יכול להרשות לעצמו. הפינוק כלחם עוגה בכמה עשרות אגורות את הכניסה לעשירונים העליונים.

■■■

„תנורי האפיה לבאגטים הנמצאים היום במדינת ישראל היו יכולים לספק את תצרוכתה של מדינה גדולה פי שלושה", אומר חיים רביך מ„באגט הזהב", בעל מאפיה

בעל מכולת מרוויח על כיכר לחם אחיד 4 אגורות. על באגט – לפחות 60 ● תצרוכת הלחם הלבן ירדה ב־58 אחוזים תוך שנתיים. תולים את הסיבה בשינויי טעם במגזר הערבי ● עודפי הלחם האחיד נשלחים לרפתות

וימאן ציוד מקצועי לאפיית באגטים.

שנה בארץ, אחרי שבילה שש שנים בחוף השנהב, מומחה לציוד מאפיות. תושבי חוף השנהב מכורים לבאגטים, מורשת השנים שבילו תחת כנפי השלטון הצרפתי.

את תאוות הבאגטים של אבאביג'אן הבירה, על תשעת מליוני תושביה, מספקות שבע מאפיות גדולות. בישראל, פועלות כבר היום 10, בעיקר בגוש דן. השקעה ממוצעת בציוד: 400,000 עד 500,000 דולר. עוד מאפיה ותיקה משקיעה בימים אלו כמליון וחצי דולר בציוד ובהתעדכנות לקראת הבגטים והקרואסונים.

התוצאה: מלחמה מרה בין המאפיות והמחלקים, עד הבאגט האחרון. מחזרים אחרי החנויות עם פיתוי של אספקה טריה פעמיים שלוש ביום. המחירים הסיטונאיים לסוחר ירדו פלאים. היום מציעות המאפיות לחנויות באגטים ב־30־50 אגורות האחד, לעומת 85 אגורות לפני כחצי שנה.

הצרכן לא נהנה ממפולת המחירים. לפני חצי שנה שילם לבאגט בין 1.10 ש"ח ל־1.40, היום – 1.10 עד 1.80 ש"ח.

צריכת הבאגטים של הצרכן הישראלי בקו עליה תלול. ברשת ה"שופרסל" מוכרים מדי יום כ־30,000. כשני שלישים מהם נאפים במקום. ב"קו־אופ" מרוויחים על 25,000. על כל קו חלוקה מתנהל מאבק. המאפיות תופסות מחלקים זו מזו. הקו – שייך למחלק. 3,000 באגטים ליום למחלק טוב. מחלק עצמאי יעביר את קו החלוקה שלו תמורת 15,000־20,000 דולר, מחצית מערכו של רשיון למונית. בתקופה האחרונה עוברות מרבית המאפיות לשיטה של מחלקים שכירים, כדי שיוכלו לקצץ בהוצאות ולחתוך במחיר הבאגט לחנויות.

■■■

"השקענו מליונים במאפיה הזאת", אומר שאול חייאט, בן למשפחת אנג'ל הירושלמית, 60 שנה בעסקי לחם. הגאוות המשפחתית היא על שמונה קווי אפיה אוטומטיים בקומפלקס המשתרע על 12 דונם. "אנחנו רוצים להתפרנס בכבוד מלחם לבן ואחיד. אם הראש שלי יעבור כל היום על לחם אירופה, מי יאכיל את כל האנשים שלא יכולים להרשות לעצמם את התענוג הזה?"

חייאט מודה, שאם היו ממשיכים לתת אמון בלעדי בלחם האחיד, היו יורדים אל מתחת לקו האדום. לכן החלו לשווק את "עינן", לחם אפוי מגרעיני חיטה שלמים לפני נביטתם, וכן פתחו במקום קונדיטוריה. ההתרחבות לסוגים החדשים מאפשרת להם להמשיך להיות רווחיים.

הם אינם היחידים. בקיבוץ עינת, הסמוך לפתח תקוה, פועלת כ־25 שנה מאפיית לחם מסובסד מהמובילות בארץ. בשנים האחרונות גילו, שאם ישמרו נאמנות בלעדית למסובסר, יהיו בצרות. לקחו את הרפת הקיבוצית וערכו לה הסבה מקצועית למאפיה ללחמים ומוצרי מאפה מיוחדים. אופים שם מוצרים "אסטטיים", מסביר שוקה שפירא בן המשק ומרכז המאפיה החדשה, לחמים ולחמניות אפויים בכשמונים אחוז. אתה תשלים את האפיה אצלך בבית.

עשרות מאפיות חדשות צצו בשנתיים האחרונות. ומנגד, נסגרות הוותיקות, שהתמחו בלחמים המסובסדים ולא הצליחו להסתגל לגל החדש.

ב־1955, פעלו בישראל 377 מאפיות ללחם אחיד. ב־1982 – 47. היום, אופות לחם מסובסד 32 מאפיות בלבד. 10 מתוכן אחראיות לכ־80 אחוזים מן הצריכה הארצית.

בענף אומרים, שאנחנו בעיצומה של מהפיכה, שתוך כמה שנים תקנה כמעט אך ורק לחם שהגיע לבית המאפה השכונתי או לסופרמרקט בבצק קפוא, ונאפה במקום. ימלאו שם את שגעונותיך: לחם עם גרעינים, תירס, זיתים, בצל. רק תגיד. מאפיות גדולות ומסורבלות לא תחזקנה מעמד. והן, בוודאי לא יאהבו את המצב החדש. ■

למה הוא חמוץ?

בארצות הברית מקובל לבצע ביקורות איכות ללחם טרם שיווקו. בארץ, לא, למרות שקיים תקן מפורט. התוצאה על המדפים: לחמים שלא מעוררים תיאבון.

למה זה קורה?

- ● ככר הלחם חיוורת – אפו אותה זמן קצר מדי. זהירות. חיי המדף שלה קצרים והיא צפויה מהר יחסית לפתח עובש.
- ● בועות או "חורים" בלחם – ערבוב לקוי של הבצק, זמן תפיחה ארוך מדי.
- ● קרום קשה ועבה – אפו את הלחם בטמפרטורה גבוהה מדי. אם אפו אותו בחום נמוך מדי הקרום יהיה רך והלחם ייראה נפול.
- ● בקרום הלחם יש בועות, צבעו אינו אחיד – הבצק התייבש במקפיא.
- ● טעם הלחם חמצמץ – השתמשו לאפייתו בבצק ישן ו/או מישהו ניסה לחסוך בשמרים והאריך את זמן התסיסה.

יצויין כי כל המפגעים הנ"ל אינם מסוכנים לבריאות.

חנות לחם, דיזנגוף ת"א, יום שישי, 2.30 בצהריים. קרואסונים, לחמים כפריים, חלה עם צימוקים

זכות ראשונים

שגעון הבאגטים התחיל ב...מפעל שוקולד בושל, שהקים מיקי אימן, מיקרוביולוג במקצועו. מיקי הגיע לשוקולד דרך אבא שלו, שהפעיל בתוניס בית חרושת לשוקולד ועוגות בשם "לה ג'באנו". כאשר החרימו הערבים את המפעל, החליט מיקי ש"לה ג'באנו" לא תמות, והקים בירושלים ובתל אביב קונדיטוריה ומפעל שוקולד. העסק קרס בתקופת הורביץ. בין הבריחה לקריסה – ביקר אימן בתערוכת מזון בצרפת, שם פגש יצרן באגטים מקומי, שהציע את מרכולתו למבקרים בתערוכה.

מיקי החליט שמה שטוב לצרפתים, טוב גם ליהודים. ניסו לרפות את ידיו עם איכות המים, הקמח והשמרים הישראליים. ניסיון לאפות באגטים עם מי המוביל הארצי ושמרים ישראליים עלה רווקא יפה.

ב־1981, שב אימן ארצה עם מכונות ואופה צרפתי, והתחיל לאפות בהרצליה פיתוח כמות, שנראתה אז אגדית: 800 באגטים ליום. היום יש לו באור יהודה מפעל עם 15 קווי ייצור, הפולטים מן התנורים למעלה ממליון בחודש. בקרוב יפעיל מאפיות אזוריות בחיפה, בירושלים ובאילת.

יש לו הרבה מתחרים. ברגע, תשעה. בקרוב, יותר. כל הסימנים מצביעים על כך שהבאגטים ילכו בדרך מכונות החורקה. למי שלא זוכר, לפני כשלוש שנים פשטה בארץ מגפת סוליות הנעלים המוורקות: כל סנדלריה בינונית החליטה להתלבש על הגל האופנתי וליבא מגרמניה מכונה. אחרי תקופה קצרה, התחילה מלחמת מחירי נעלים. חלק מהמכונות הושבתו. עוד מעט יוכלו להעמיד לצידן כמה תנורים לאפיית באגטים.

400 ש"ח
מתנת רטפון לחגים לרוכשים טלוויזיה 22"
Graetz
מתוצרת גרמניה, עם שלט רחוק

מחיר מבצע
1995 ש"ח
כולל מע"מ
מחיר רגיל 2395 ש"ח

גרץ-הדלקתי והדלקתי!...

המלאי מוגבל. כל הקודם זוכה.
לבחירתך טלויזיות 14"-28"

רטפון מביאה את הדברים הטובים
אימפורט בע"מ
תל אביב: שד' יהודית 35, טל' (03)255302, חיפה: טל' (04)514615
להשיג בחנויות החשמל המובחרות, בשוק ובאולם התצוגה של רטפון

בנפאל של המאה ה־20, ילדות בנות ארבע לאלות • הן מרכזות כוח עצום • האלוהות מסתיימת עם התבגרותן • חלק מהן עלולות להגיע לזנות

מזל בתולה

מאת טל ניצן

היא יפהפיה, מאופרת בכבדות, לבושה ארום ועמוסה תכשיטי זהב. בת ארבע או פחות. היא לא תבקר בגן ילדים או בבית ספר. אין לה בית, היא חיה במקדש, ובמקום חברים יש לה המוני מעריצים. אין לה שם פרטי. היא אלילה.

בנפאל של המאה ה־20, עדיין קיים פולחן היינרי של הילדה־האלה, קומארי (בנפאלית: בתולה). 2600 שנות פולחן, שבמהלכן התחוללו פרוססים גדולים. בת למשפחה בודהיסטית הופכת לאלילה הינדית. ילדה, כמעט תינוקת, מגלמת בגופה טוהר בתולי ביחד עם אמהות ותאווה פראית. פעוטה, שזה עתה למדה לדבר, מרכזת כוח אדיר, העלול לסכן אף את המלך עצמו. אלילה שמוצאה מדלת העם, תחזור עם תום אלוהותה לדלות, ועלולה אף להגיע לזנות.

פולחן הקומארי קיים בנפאל לפחות מאז המאה השישית לפנה"ס. מקורו באגדה עתיקה על משחק קוביות ששיחק המלך עם האלה טלג'ו. המלך לא ההיה מרוכז במשחק כיוון שהתעוררה בו תשוקה לאלה היפהפיה. טלג'ו קטעה את המשחק בזעם ונזפה במלך על תאוותיו הארציות. מעתה והלאה, הכריזה, לא תתגלה יותר בפניו במראה האלוהי, אלא תתגלם בגופה של ילדה בתולה ממעמד נמוך, ועל המלך יהיה לסגוד לה ברמות זו.

האגדה העתיקה חורצת עד היום את גורלן של ילדות קטנות. רק מעטים מאלפי התיירים המבקרים במקדש הקומארי יודעים כמה אכזריות מסתתרת מאחורי חלונות העץ המגולפים. הילדה השוכנת שם, בערצת כאלוהות של ממש, עד שהיא מגלה סימני בגרות.

הסימן העיקרי הוא דם. ברגע שהקומארי נפצעת, מדממת עם נפילת שן, או מקבלת מחזור ראשון – זהו סימן מובהק לכך שחזרה להיות בת אנוש.

הנפילה מהירה מאוד. הכוהן הראשי של המקדש מודיע על כך ללא שהיות למלך ולאסטרולוג המלכותי, ומיד מתחילים החיפושים אחר אלילה חדשה.

זו חייבת להיות ילדה בודהיסטית מכת השאקיה, אשר ניחנה ב„32 סגולות של אלה". נמנים פשוטות יותר: בעלת בריאות מושלמת, עור ללא פגם, שיער ועיניים שחורים, גוף ללא ריחות רעים ושיני חלב.

כמובן כלל זוהי ילדה שנגמלה וכבר למדה ללכת. אסור בתכלית שההורוסקופ שלה יתנגש עם זה של המלך. עליה להיות אמיצה ואמיצה. גם שמה הטוב של משפחתה נבדק.

לאחר שעמדה בכל התנאים הללו, מגיע המבחן: בחצות הלילה נשחטים מאות שוורים ועיזים בחצר המקדש של טלג'ו, וראשי השוורים מסודרים בקשתות על אדמת החצר, כשפתילים בוערים בין קרניהם. הפעוטה הנבחרת מוכנסת אל החצר החשוכה. עליה להקיף לכרה את הראשים הערופים, עד שהיא מגיעה למזבח. אם הצליחה לבצע את המשימה ללא פחד ובכי, היא מוכנסת אל תוך המקדש, שם עורכים לה הכוהנים טקסים נוספים, האמורים לסלק מגופה את 'כל חווית העבר'.

משהפכה לכלי קיבול טהור ומושלם לרוח האלה, מבצעים בה שינויים קוסמטיים: שיערה נאסף לאחור מהודק אל ראשה, על מצחה נצבע משולש ארום שבמרכזו מצויירת עין, עיניה מאופרות בשחור, כהונותיה נצבעים ארום, מלבישים אותה בבגדים ארומים ומעמיסים עליה תכשיטי זהב רבים. כך תולבש ותאופר מדי יום בשנים הבאות, עד שתגיר טיפת דם ראשונה וכל המלבושים הארומים יילקחו ממנה.

■ ■ ■

טקס הבחירה לא הסתיים בליל השימורים: עם שחר, חוצה הקומארי החדשה את כיכר דורבר הקדושה, וצועדת בין המון ארם על שטיח לבן המוביל אותה אל המקדש הקטן. כאן תיסגר לשנים אחרות, ותצא רק לתריסר חגים בשנה.

כמה מהחגים האלה לגמרי לא צמחוניים: ב„לילה השחור" של חג הדאסין, למשל, יישחטו 108 שוורים ו־108 עיזים בחצר המקדש. ראשיהם ייכרתו ויוכנסו למקדש, לטקס דתי שפרטיו חסויים.

חג אחר בהשתתפות הקומארי הוא פסטיבל האינדרה־ג'טרה בחודש ספטמבר. זו אחת ההזדמנויות הספורות שבהן האלילה יכולה להיראות בציבור. היא מקיפה את קטמנדו הכירה במרכבה מפוארת, ברחובות הומים קהל נלהב. לפני ההקפה, נשחטת עז ומוקרבת על יצול המרכבה, לקול יריות.

■ ■ ■

שהיתי בקטמנדו בימי פסטיבל האינדרה ג'טרה. בכיכר דורבר, שבה שוכנים ארמון המלך הישן והמקדשים החשובים, הצטופפו אלפי נפאלים ותיירים. תזמורות צבאיות ניגנו בסדר מופתי. גבר עוטה מסיכה אדומה רקד את „ריקוד השטן" הפראי. מכוניות שרד חנו מול ארמון המלך, וירדו מהן השגרירים הזרים ונשותיהם, שבאו לצפות. במרפסת הארמון. לפתע עלה שאון מכיוון מקדש הקומארי, בכיכר החלה להתגלגל בכבדות מרכבת האלילה, מרכבה זהובה־ארומה, שעל גלגליה מצויירת העין השלישית.

הקומארי ישבה בתוך מבנה דמוי פגודה קטנה על המרכבה. בקושי ניתן לראותה: סביבה ישבו לפחות 20 גברים, כנראה שומרי ראש. מדי פעם זרקו עלים ירוקים אל הקהל וזה התנפל עליהם בשאגות, כשהוא רומס כל מה שבדרכו. המרכבה נבלעה מדי פעם בהמון. השוטרים הצליפו במתקהלים ללא רחמים.

בתוך המרכבה המוזהבת ישבה קומארי חדשה, שזה עתה נבחרה. קטנה עד חמלה, יפה כפי שרק ילדה נפאלית יכולה להיות. מישהי, האומנת שלה מן הסתם, השיבה עליה רוח במניפה. היא נראתה אפטית, כאילו כל המהומה לא נוגעת לה.

ביום האחרון של הפסטיבל חזרה למקדשה, אל כס המלכות רמוי האריה. מלך נפאל, השליט הנאור שהנהיג רפורמות כלכליות, שמטיף לשלום ולטכנולוגיה ונפגש עם ראשי ממשלות זרות – נכנס למקדש

גברים נפאליים לא ששים להתחתן עם אלילות־בדימוס. השמועות אומרות שהן קטלניות

ומשמעותה עיקרית נגזר הטעותה, עד שמגחו נודע במהותה האותנטית, ואז הגיע לה מטבע, והיא, בתמורה, מורחת על מצחו את הטיקה (נקודה בצבע אדומה שההינדים נושאים על מצחם), הכך והיא מעניקה לו את ברכתה.

לקומארי, מגינת הממלכה, מיוחסים כוח כה רב. כל פעולה שלה בעת הטקס נטענת משמעות הרת גורל. ב־1955, מספרים, נראתה האלילה מנומנמת במהלך הטקס, ובטעות צבעה את הטיקה על מצחו של הנסיך יורש העצר במקום על זה של המלך. שמונה חודשים לאחר מכן, המלך טריבובן מת והנסיך מהנדרה הומלך במקומו.

■ ■ ■

בין החגים, חייה של הקומארי חדגוניים למדי. הם כוללים איפור וקישוט, טקסים דתיים וקבלת קהל. מדי יום, מקבלת האלה עד 12 מבקרים, המביאים לה תשורות ושוטחים לפניה את בקשתם. כל תגובותיה נתפסות כסמליות. אם בכתה או צחקה בקול – המבקר יחלה במחלה קשה ואולי אף ימות. אם התייפחה ושיפשפה את עיניה – המבקר ימות מוות מיידי. רעדה – יכלא בבית סוהר; מחאה כפיים – יחשוש מהמלך; נגרה באוכל שהוצע לה – יפסיד כסף, וכן הלאה. אם שום סימן מאלה לא הופיע – משאלתו תתגשם.

מביאים אליה למקדש גם כמה חברות למשחק, אך אלה חייבות לציית לה, לתת לה כל צעצוע שתרצה, ואסור להן לנצח אותה במשחק.

הקומארי נחשבת לאלה כל־יודעת, וככזו, עד לפני שנים אחרות, לא קיבלה שום חינוך והשכלה. כיום מכירים בכך שהבורות תתנקם בה לאחר שתושלך מהמקדש, והיא מקבלת שיעורים בסיסיים בקרוא וכתוב.

גם טיפול רפואי אינו מן המותרות שהיא זוכה להן. אלילה לא אמורה לחלות. רופא יוזעק רק במקרה של מחלה רצינית, ולא לפני שתואר האלה יוסר ממנה.

■ ■ ■

הקומארי של קטמנדו היא האלילה החיה החשובה בנפאל, אך לא היחידה. חוץ ממנה יש עוד עשר ילדות בתפקיד אלות, במקומות קדושים אחרים. הקומארי של העיר פטן בעמק קטמנדו, היא תופעה מדהימה בפני עצמה. היא כבר בת 25, ומכהנת כאלילה מגיל שנתיים. גילה וממדיה גורמים מבוכה לתושבי פטן, במיוחד בהזמנויות חגיגיות שבהן היא יוצאת מן המקדש: נדרשים אז ארבעה גברים גדולים על מנת לשאת אותה באפיריון. אלילה קטנה נישאת בידי אביה או קרוב משפחה אחר.

מבחינה תיאורטית, אפשר ששיניה נשרו ללא דימום ניכר, ושלא קיבלה מחזור, אך רבים מטילים בכך ספק. מה שיותר מתקבל על הדעת הוא שהמשגיחים עליה, ואמה בראשם, לא דיווחו על תופעות אלה, ועד שלא ידווח עליהן, אין שום אפשרות 'להדיח' אותה.

אפשר שהאם מבקשת לשמור על המעמד המיוחד של משפחתה ועל ההטבות הכספיות הקטנות הנובעות מכך. ואולי נעוצה הסיבה בקושי במציאת מחליפה. כיום, הורים רבים לא ששים לראות את בתם סגורה במקדש ומפסידה שנות בית ספר וילדות.

■ ■ ■

אלילות אחרות חדלות להיות בנות אלמוות בגיל 13 או 16 לכל המאוחר. הבגדים והתכשיטים נלקחים מהן והן מוחזרות אחר כבוד למשפחתן, אך לא לחיים נורמליים. המעבר מכס המלכות אל קרקע המציאות חד וחסר רחמים. עליהן להסתגל לרעיון שהן נערות פשוטות, חסרות השכלה, בלתי מוכשרות לכל תפקיד מלבד זה של אלילה.

גברים נפאליים לא ששים להינשא לאלילה בדימוס. נערה כזו לעולם לא תהיה רעיה נאמנה ומסורה, הם חושבים. יש המאמינים שמשהו מרוח האלה נשאר בה, ושנישואים כאלה עלולים להיות קטלניים לבעל. די בשמועות כדי שנערות אלה תישארנה רווקות.

עד לפני כעשר שנים, הן עזבו את המקדש בחוסר כל והיו נטולות וכזיות לחלוטין. היום, הן מקבלות משלטונות נפאל הקצבה חודשית צנועה ו„נדוניה" בערך של 150 דולאר.

■ ■ ■

כמה ימים לאחר הפסטיבל, הלכתי לבקר במקדש הקטן של הקומארי. מבעד לחלונות נשמע צחוק ילדותי. כמה תיירים שהיו בחצר הפנימית ביקשו לראות אותה. ניתן להציץ בקומארי תמורת כמה רופי, אך אסור בשום אופן לצלם אותה. רוכל מקומי תיווך בין התיירים לבין אחת האומנות שבמקדש. לאחר מיקוח קטן, שהתנהל בצעקות, נאספו על האבן המיועדת לכך שלושה רופי (כעשר אגורות חדשות). מחיר צנוע תמורת הזכות לחזות בפניה של אלה. זו הופיעה לרגע קצר בחלון, הביטה אלינו בקוצר רוח וחזרה מן הסתם למשחקה שנקטע.

כל כך מתוקה, נאנחו כולם, ופנו להתמקח עם הרוכל על כמה תכשיטי כסף. ■

עכשיו ב-איגלו
רשת הטקסטיל לבית של כרמל
קניה מעל 150 ש"ח 3 תשלומים + שטיחון מתנה!
מבצע מתנות לחגים:
פתוח במוצ"ש
שטיח לכל מטרה בגודל 70×120 רק 8 ש"ח.
שטיחים
שטיח בדוגמת פיורד בגודל 200×140
מחיר רק 193 ש"ח
גדלים נוספים: 240 × 160
70 × 120
140 × 140
שמיכות
שמיכת חורף ליחיד
חלומית של כרמל
שמיכה דו שכבתית לחימום כפול
רק 89 ש"ח.
שמיכה כפולה ענקית בגודל 240×220
רק 153 ש"ח
מפות חג
מתנה אידיאלית 150×200
רק 12 ש"ח.
• מבחר ענק של שטיחים וסטים מעודפי ייצוא, באיכות מעולה
50% הנחה.
• וילונות אמבטיה
החל מ־21 ש"ח
• כריות נוי
בשלל צבעים
רק 7 ש"ח
משווק ע"י פרוות כרמל
טל. 03-833955
שטיחונים לאמבטיה
חדש! שטיחונים עם גב גומי למניעת החלקה 12 צבעים מרהיבים.
החל מ-14.5 ש"ח.
שטיחונים לחדרי שינה
החל מ-19 ש"ח.
שטיח בדוגמא סינית בגודל 180×120
מחיר רק 181 ש"ח
גדלים נוספים: 230 × 160
140 × 140
מתנות חגיגה לילדים
שטיח בדוגמא מיוחדת
רק 29 ש"ח
להשג בחנויות אלו:
חנויות חדשות: בת"א-המעביר לצרכן בדיזנגוף סנטר • ר"ג-בביתילי
• ר"ג - המעגל 1 פינת ביאליק, ביתילי מודיעין פינת אבא הלל, שקם, קניון איילון • ת"א - חנות המפעל, מטלון 26, שקם, אבן גבירול • חיפה - שקם (מגדל הנביאים) בהדרכל - צ'ק פוסט • אשקלון - בשקם • באר שבע - בשקם • ק. מוצקין - בשקם • כפר סבא - רוטשילד 68 • קיסריה - חנות המפעל, אור עקיבא ליד חנות השטיחים

אם אתה מעדיף שוקולד שווייצרי
מדוע שלא תנסה שוקולד שוויצרי?
FRIGOR
Nestlé Galak
Nestlé CRUNCH
פריגור. שוקולד עם קרם שקדים.
גאלאק. שוקולד לבן.
קרנץ׳. שוקולד חלב עם פצפוצי אורז.
קאייה, שוקולד חלב.
קרמנט. שוקולד מריר מעולה.
SWISS MADE
אין שום סיבה שתסתפק בשוקולד שהוא כמעט, בערך או כאילו שוויצרי. אל תתפשר על פחות מהטוב ביותר: נסטלה, שוקולד שוויצרי אמיתי
בטעם עשיר שאי אפשר לשכוח. נסטלה זה הרבה יותר משוקולד. זה סגנון חיים. טעם אותו פעם אחת ולא תרצה שוקולד אחר.
Nestlé
להשיג במעדניות המובחרות.
היצרן: נסטלה וויי 1800 שווייץ. היבואן: פרומדיקו בע״מ, רח׳ בזל 5, פתח תקווה.

אתה חושב כמו שאתה יושב
יש קשר ישיר בין מצב הגוף בעבודה לבין יכולת התפקוד והתגובה שלך. כדי שתוכל להפיק מעצמך יותר אתה צריך ריהוט שמבין עקרון חשוב זה.
יש לך על מה להשען
בכנען - רהיטי צרעה, יצרנו עבורך קו מוצרים יפהפה, במבנה אורטופדי משופר המתחשב במירב שקולי הנדסת־אנוש.
המעבדה הארגונומית שלנו, בשילוב מעצב בינלאומי ובגיבוי של טכנולוגיות מפעלנו, (שהוא הגדול, החדיש והיחיד מסוגו בישראל) מבטיחים לך איכות ונוחות יום־יום, שעה־שעה ולשנים ארוכות.
אנו מעמידים לרשותך מגוון עשיר במיוחד ליצירת נקודות עבודה וניהול אופטימליות: כורסאות מנהל, כורסאות אירוח, כסאות מזכירות, שולחנות תואמים - כולל שולחנות־מחשב וקו מוצרים מיוחד לריהוט מוסדי: בתי מלון, אולמות ומסעדות.
הכל בעיצוב חדש ואלגנטי, בצבעוניות שובת־עין ובאיכות בינלאומית עם תו־תקן ישראלי, אירופאי ואמריקאי.
קרוב אליך
לנוחותך - תוכל למצוא את הריהוט המתאים לך בבתי־עסק מובחרים לריהוט משרדי בכל הארץ, או ישירות באולם התצוגה שלנו -
חולון - רח׳ הנפח 10
טלפון 5591660, 03־807806.
רהיטי צרעה
כנען
רהיטי צרעה
בסיס טוב
לראש טוב
פגוש אותנו בביתן 32 (בנין הקונגרסים) בתערוכת רהיטי ישראל

אודטה א דנין

סקסאפיל

מקום סודי וחלק

הסקסולוגית רותי חוצ'נר סיפרה פעם בראיון עיתונאי, שאת ההלם המקצועי שלה היא קיבלה במסגרת לימודיה, כאשר כיתת הלימוד שלה צפתה בסרט הדרכה דוקומנטרי, שבו הופיעו אנשים רגילים. „פעם ראשונה", סיפרה, „הבנתי שלא רק כוכבי קולנוע יפהפיים עושים סקס, אלא גם אנשים רגילים עם חצ'קונים על התחת".

וככה, לא בכוונה, קבעה אבחון טבעי, שלהומו ספיאנס הרגיל יש סימן היכר על ישבנו.

הפצעונים האדומים האופייניים האלה הם תוצר של לחץ וזיעה. פעם סברו, שאנשים המבלים את רוב עיתותם בישיבה, מפתחים את התופעה יותר מאנשים שעבודתם מצריכה תנועה, ואנשים שמנים וכאלה „שמזיעים השוך", סובלים מכך יותר מאשר רזים. היום כבר יודעים, שאין שום מאפיינים למי יצאו הפצעונים בהגרלה. הכל עניין של גנים אישיים. אין חוק או אפליה בין המינים.

„ניתן להעלים את העסק תוך שבועיים עד חודש, תלוי בצפיפות ובפיזור האוכלוסין של התופעה" אומר ד"ר ע.צ., „אלא שאיש לא מטפל בזה", הוא אומר בצער. „איך יטפלו, איך. הגברים לא מגלחים את הלחיים ההם, הנשים לא שמות שם את הסומק, וככה, אף פעם לא מציבים את האיזור מול מראה. לא רואים – יוק מלטה. העיקר שהתסרוקת סקרימה תעמוד עם פאן.

„הריפוי ממש פשוט", הוא אומר, „זה כולל הקפדה על לבנים עשויים 100 אחוזכותנה, בלי פירור סינתטי אחד. יש היום לשני המינים דגמים יפהפיים מוקפדים וסקסיים עשויים כותנה. ולא ללבוש מכנסיים הדוקים, שלא מאפשרים לגוף איוורור, כמו ג'ינס נוקשים צמודים, שצריך לקלף מהעור. אין הדבה טעם למשוך בעזרתם אנושות את המין השני, ואז, כשמגיעים לתכלס, לרחות אותו עם חצ'קונים".

מה שנכון.

„לא לשבת", הוא ממליץ, „הרבה שעות ביום על כיסא עם ציפוי פלסטי. אם אין ברירה, לא לוותר על מבודד עשוי קש, או סתם על מגבת מטבח דקה, שאפשר להביא בתיק, מהבית. בכל שעה, בערך, כדאי למצוא תרוץ לקום לחלץ עצמות ולהתמתח. בכלל. לא רק בגלל זה.

„האקשן המותק אותם פשוט להפליא. הוא כולל רחצת בוקר או ערב של האיזור עם סבון ואז –

„מריחת האיזור הנגוע כולו, פעמיים שלוש ביום (ולא רק הספגת „נקודות") בתמיסת קלמין שנוערה קודם היטב. התמיסה נמכרת ללא מרשם רפואי, והיא משמשת בעיקר למריחה על פצעי אבעבעות הרוח של הילדים, ועל פצעוני החום, ה„חראררה". מסכין הילך, אומרים לרוקח, וקונים שני ג'ריקנים בשביל אבא שלו.

„התמיסה עשויה 15 גראם אבקת קלמין, 5 גראם זינק אוקסיד, 3 גראם בנטוניט, חצי גרם נטירום ציטרט, חצי מיליליטר פנול ליקוויד, 5 מיליליטר גליצרין, ומים מזוקקים, אקוואה דסטילטה, שהושלמו עד 100 מיליליטר יותר.

„שופכים בנדיבות על קצות האצבעות, ומורחים על עור יבש ומנוגב, כאילו זה היה מן שיזוף, מחכים כמה דקות שהעסק יתייבש, ורק אז מתלבשים. זהו. עושים זאת במשך שבועיים רצופים עד חודש, פעמיים ביום, בוקר וערב, ואחרי כל רחצה שביניהם, כמובן. רק צריך לזכור, שאם עושים באמצע הטיפול „הנחות" והפסקות של עצלנות, זה לא יעיל! כל רעיון ייבוש הפצעונים האלה הוא ברציפות הטיפול. אם מפסיקים, משום מה, צריך להתחיל מחדש את ספירת הימים. פצעונים הכי עקשניים, בסוף הולכים. אף אחד לא יודע את זה. חושבים שזו גזירה משמים, ובעצם כל כך פשוט לטפל. מורחים בשקרנות, והביטוי חלק כמו תינוק, מפסיק להיות מטאפורה אבסטרקטית".

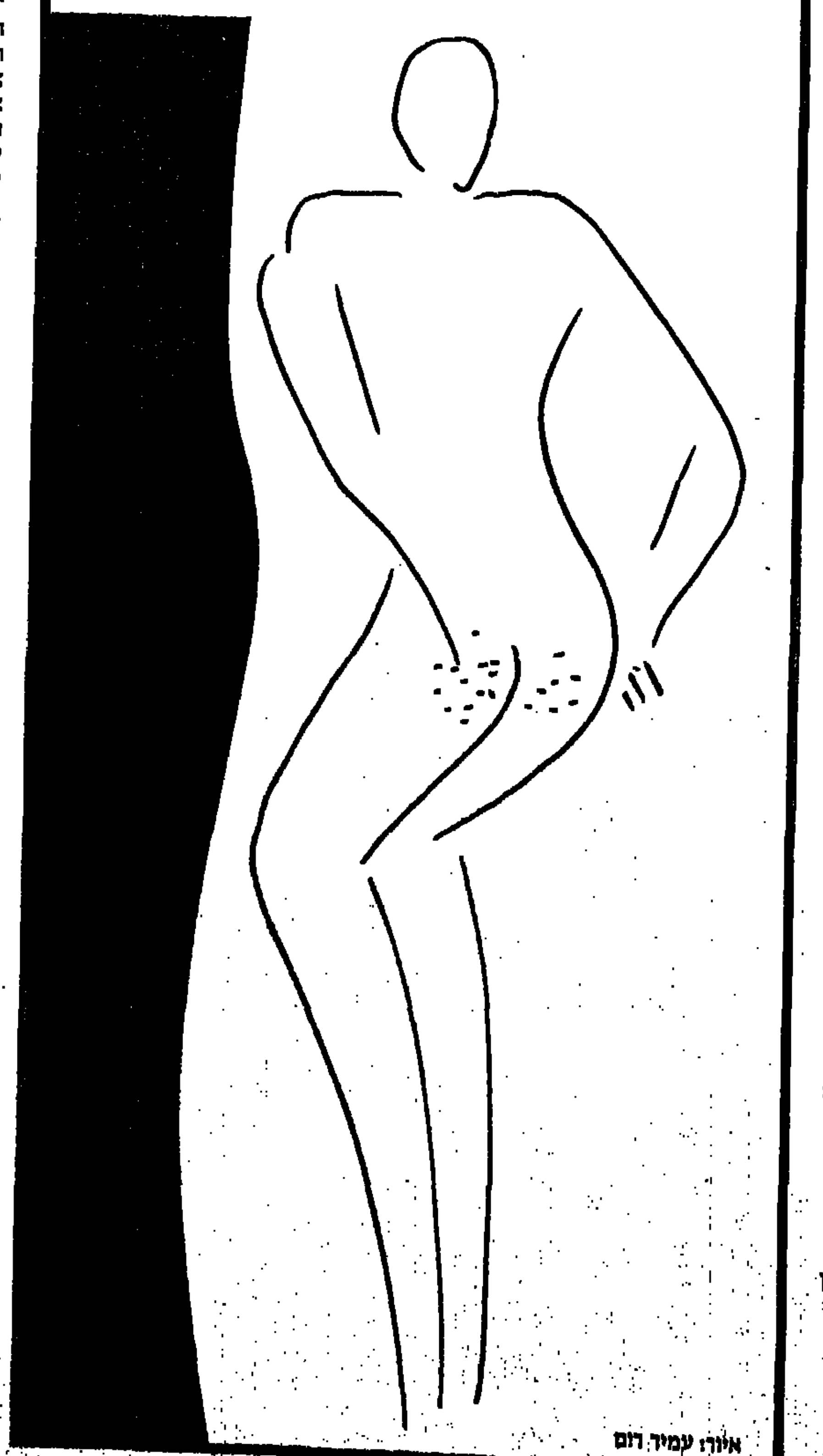

איור: עמיר רום

הורות

עובש שחור בפיטמה

אישה משונה רוחמת אצלנו את אמינוקים לבגרות מורות. בטיפת חלב רושמים לקסינא מיצירותיו בגיל שנה ורבע, כי אצל החברים, ככר סיו?

למה לא לגדל אותם עם החוק, שאין להתעייף עליהם על מעילות שטמילא תקירה לבד, או תיפסק (לפי הצורך) עד החתונה. לא רק חוסך אנרגיה. לפעמים, ממש פיקוח נפשות. ולא כל כך יודעים שאסור, למשל, לזרז הליכה אצל הורדסים – (ואפילו במשחקו ביחוד במשחקו), כדי לא להעלות להם סיכויים ללקות בתסמונת „חליית הבן – הבכור", חליה שגורמת לכל הנזים וגורמת אחר כך לכאבי גב בגלל מעמס מוקדם מדי, לפני שחשדיהם זה חזקים לתמוך, כי הוא אימן אותם בהדרגה, בכוחות עצמו. ככר בגיל ארבעה חודשים סטייקים, והוריו מתאפקים אך בקושי מלהביא אותו בגיל עשרה חרשים לפיזיוטרפיסט אם הוא לא מהלך כמו ג'ון ויין, כי הבן של השכנים ככר כן. את המוצץ תולשים ממנו, כי פוי, הוא כבר גדול, וגם להתחמם בנחת בתוך תוצריו לא נותנים לבן אדם. הוא צריך להיקרע זה קורה, כי הילד כל כך מבקש לרצות את הוריו. הוא יעשה כל מאמץ, אפילו בלי לחוש את הכאב, וככה ישבש את לוח הזמנים הטבעי של גופו. רוב הלוקים בחוליה זו הם בנים בכורים, כי עליהם תמיד מתאמצים. לילד שני כבר מניחים. איתו, כבר לא עוזרים בקשות לשחר להמציע ולגשם שירד.

למה נזכרתי בזה. כי ישיש בן חצי שנה כבר מוכרח כוס. ובקבוק הרי כל כך נוח.

הקיצר, כשכל פנים הפיטמה משחירה ונהיית חלקלקה, וגם הבקבוק כבר לא מי יודע מה צבע קריסטל – ממלאים את הבקבוק אקונומיקה, ממלאים ספל מג אקונומיקה, ומשרים בתוך המג את הפיטמות העייפות לשעתיים. שנים את זה הרחק מאוד מהישג ידם של הקטנים.

אחרי שעתיים, מחזירים את נוזל האקונומיקה לבקבוק המקורי. שוטפים את הפיטמות בשיפשופים תחת זרם מים, מנקים עם מיברשת את הבקבוקים, וחדש כזה לא היה גם כשבא מהחנות.

רגע!!! לא שוכחים להשרות לעור שעתיים את הכל במים נקיים, בכדי להפיג את שרידי הכלור שזה ספג. זהו. עכשיו מוכן.

בפרטיות

רגיש ידוע

נ.י. כותב שהוא סובל מצרה גדולה: רגישות יתר לאמירות ולהתנהגויות של בני אדם. כתוצאה מזה, „אני נפגע מכל דבר קטן", הוא כותב, „אפילו מדברים שרוב האנשים אינם שמים לב אליהם". הוא שואל אם יש איזו שיטה להיפטר מהצרה הזו.

כן יקירי, יש שיטה להיפטר מהצרה הזו, בתנאי שיהיה לך כראי, עד כדי באמת לרצות להיפטר מזה, כי לכל „ספחת" יש תועלת סמויה. המציאות זה דבר נורא יעיל. שמונה מאות סיבות דפוקות מתבייתות על מעשה אחד. תראה, חמאה על לחם זה בסדר, חמאה על השטיח זה ליכלוך. אתה פשוט מביא את החמאה שלך על השטיח. לתוך חיי היומיום, ששם היא לא לעניין.

לו היית מרכז לעצמך את ההמאה הזו, את מנת המזוכיזם הלגישימי שלך לשעות יממה אחרות, לא היית צריך לטפטף את זה לעצמך במשך כל היום. תשתה. תרגע. על לחם זה חוקי. זה בשביל הסדר הטוב. בקשר לתועלת הסמויה – כן, יש שיטות יעילות מזה לאלץ את כל הסביבה לרקוד לפי החליל שלך. לתת לך יחס מועדף, בלי בעצם שתטרח בחיים על משהו מלבד פיתנת וטיפוח „רגישות". לזה התכוון המשורר כשאמר „רודנות החלש".

אתה כזה „סגיע" ומי שרוצה איתך קשרים, שידרוך כמו על ביצים. מצאת לך פטנט איך לכופף את כולם לרצונותיך ואפילו בלי הצלחה, וכולם מפסידים. אתה, אלה שנאלצים לנהוג בך מישנה זהירות כדי „לא להעליב", וגם אלה שכן מעליבים. אף אחד לא אוהב להרגיש שעשע אכזר ואשם. תהיה מורע לזה, וצא מזה. שלב ראשון, אל תעלב לי פת מהתשובה. שלב שני – על פסיכולוגים שמעת?

שיר התנין

מכירים את שיר התנין?

תניגנינה נה, נה, נה, תנינגנה נה, באידיש זה יוצא יותר טוב. יללה, תראות.

אומרים ישנה ארץ

מפרץ בנימין

מסלול טיול

לחוף חדרה

נר הלילה

חבצלת החוף

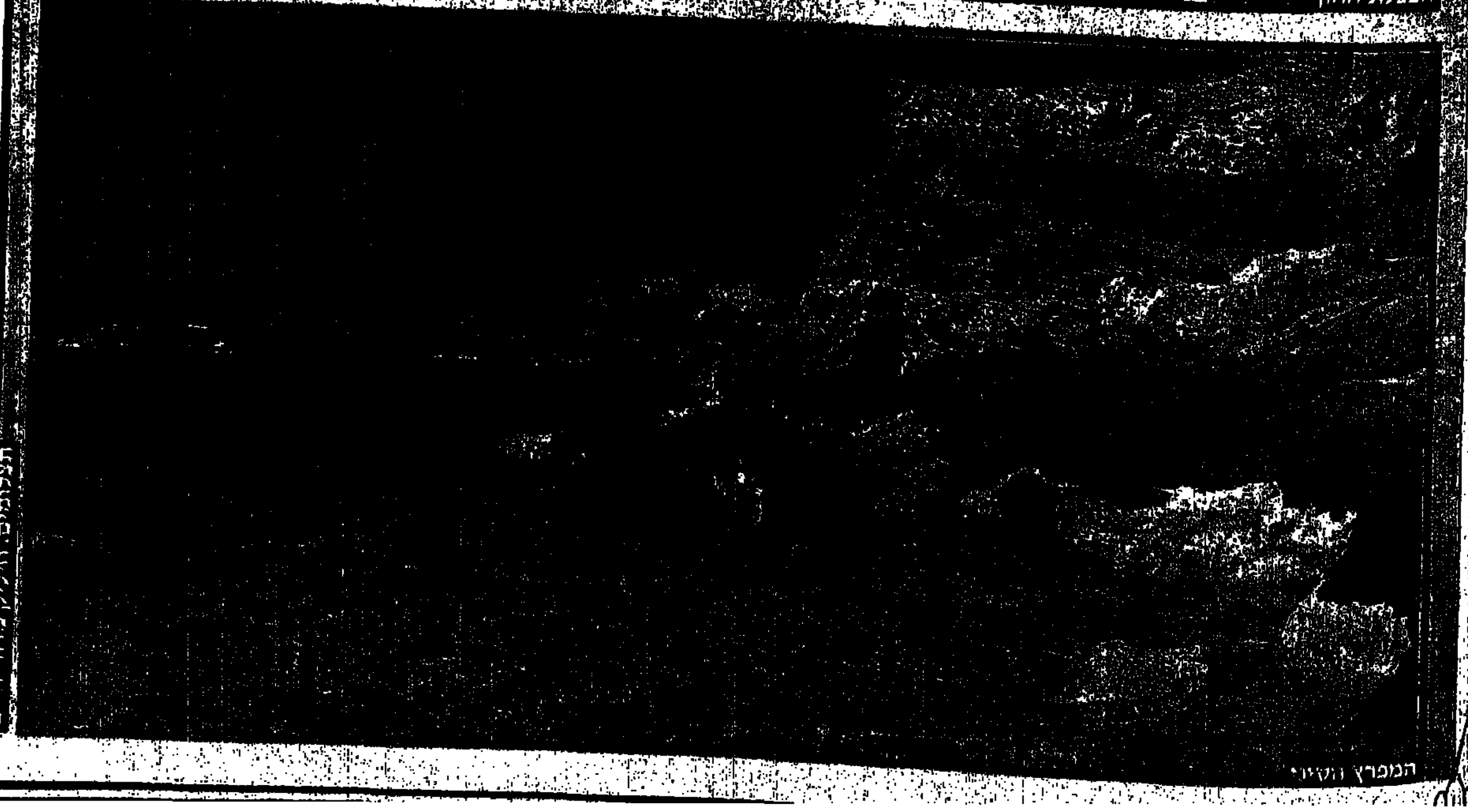

המפרץ הקטן

צילומים: חיליק מגנוס

כמו מצורע

(המשך מעמ' 34)

אחר־כך, פנה הרב כפיר לבג"ץ. ביקש שבית המשפט יורה לבית הדין הרבני לבטל את החרם. בג"ץ לא מיהר להתערב. במדינת ישראל '87 אין חרמות, אמרו לו, אבל אתה לא באת אלינו בידיים נקיות. עשר שנים אתה מסרב לתת לאשתך גט. אני אתן, אמר כפיר.

עשו לך טובה אמר אחד השופטים, במקום לשלוח אותך לכלא שמו עליך חרם. זו לא טובה אמר כפיר, בבית הסוהר מותר להאכיל אותי, להשקות אותי, לסעוד אותי בחוליי. אז מה אתה רוצה, שאלו. שיבטלו את החרם וישימו עלי את העונשים הקבועים בחוק. תוותר על העתירה, הציעו לו ותחזור לבית הדין הרבני העליון, תבקש שימירו חרם במאסר.

הרב כפיר קיבל את ההצעה. הגיש בקשה לבית הדין הרבני העליון לחזור ולדון בעניין.

– ואם בית הדין הרבני יסרב?

אחזור לבג"ץ.

– אשתך, בין השאר אמרת שאתה וכחן ועקשן. הגעת למצב שכל מי שדן בעניין שלכם הורה לך לתת גט. כולם טועים ואתה צודק?

אולי אני וכחן ועקשן, אבל אני לא אלים מילולית ופיזית, כמו שהאשימו אותי ואני לא יודע מי החליט כמו שהחליט. אשתי באה ממשפחה שיש לה הרבה קשרים. אני לא יודע אם זה לא השפיע על הדיינים.

■ ■ ■

יהודי בעיירה קטנה בפולין, לפני מאה שנה, לא היה עומד בחרם, אומרים יהודים דתיים. גם למי שחי במאה שערים, או בני ברק זה בלתי נסבל. שטח המחיה של הרב כפיר מספיק רחב כדי שיוכל להתקיים גם תחת החרם.

אלא שגם הרב כפיר, מסתבר, מתקשה לעמוד בו. מקור פרנסתו העיקרי, כרב המושב כרם בן זימרה, נלקח ממנו. בעיתון „המבשר", שהוא עורך, לא יכתוב איש מהרבנים שנהגו לכתוב עד היום. את הספרים שכתב לא יקנו. לכנסים ולדיונים הלכתיים לא יוזמן. גם לא להרצות בישיבה זו או אחרת, כפי שהוזמן קודם לכן.

והבושה. להביאיש את ריחי הם רצו, יאמר. והחשש שיעלבו בו, שיגרשו אותו. נזהר שלא לפנות לאיש.

„אפילו המשפחה שלי לא יודעת איך לאכול את זה".

אחרי שעשו לי כך, הוא אומר, בוודאי לא אתן גט.

מה יהיה הלאה? אולי יחליטו על גט בכפיה. את ההחלטה מקבל בית דין רבני אזורי. בית דין רבני עליון אמור לאשר. גם בית משפט מחוזי. עם האישור זה עובר ליועץ המשפטי לממשלה, ואחר כך, אם התהליך נמשך, מקבל הבעל ששה חודשים לתת גט מרצונו. לא נותן, יילך לכלא. כמה זמן? עד שיאמר רוצה אני.

– תלך לבית הסוהר?

כן.

– גם ל־25 שנים?

כמה זמן שיצטרך. עד שיתנו לי לראות את הבנות.

– אתה טוען שהמאבק הוא על זכותך לראות את הבנות, כשתשב בבית הסוהר לא תראה אותן.

אבל זה עניין עקרוני.

– אתה נהנה מהמאבק הזה. כבר יכולת לגמור עניין, לתת גט, להקים משפחה חדשה.

אני לא נהנה אבל כמו שאמרתי לך, אני נאבק על עניין חשוב. ■

מאז החרם הוא בלי עבודה. בצפת, מי שמכיר אותו, לא אומר לו שלום. המחמירים עוברים למדרכה ממול. נהגי מוניות דתיים, אם יזהו אותו, לא יקחו אותו

שנה טובה
מחנויות אמבין

ארון כביסה
פתרון מצויין לכביסה מלוכלכת

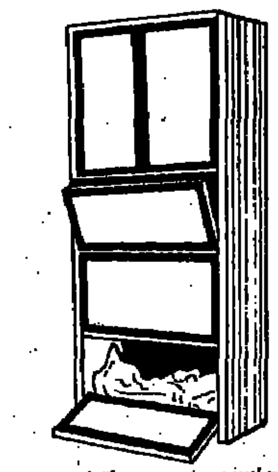

פתיחה מלמעלה ופתיחה מלמטה. זהו הרעיון של "אמבין" בארונות כביסה. הכביסה המלוכלכת סגורה בפנים. לא צריך להשחיל ראש כדי להוציא אותה. פשוט מושכים את הדלתית התחתונה - ובוררים את הרצוי.

תאמינו - זה שווה וזה עושה סדר אחת ולתמיד.

ארונות שרות
ארון שירות חכם

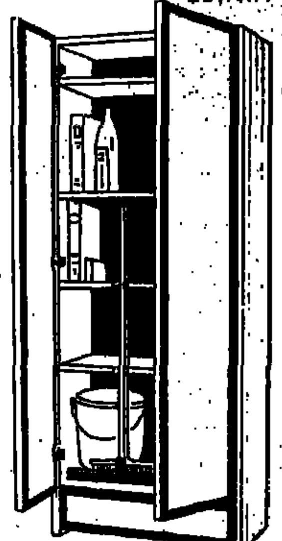

הסידור שלו מתוכנן לפי דרישות של עקרות הבית. הור למטאטא מבטיח שהוא לא יפול הרוצה בכל פעם שהדלת נפתחת, מקום מיוחד לדלי, לחומרי ניקוי (שיש לאחסן למעלה, הרחק מידיהם ופיהם של ילדים) והוא מכיל הרבה יותר ממה שנראה שהוא יכול להכיל.

ארון מתחת לכיור

יש דברים שצריכים מקום מיוחד: חומרי ניקוי, סבונים, שמפו, משחות שיניים - כל האספקה הזאת נכנסת בנוחיות ויופי לארון "אמבין" שמתחת לכיור.

הארון, כמובן, מפלסטיק. כך שהוא חי טוב עם רטיבות של חדר אמבטיה או מטבח. הוא מתאים גם לכיור מרפסת שירות אם יש כזה.

ארונות נעליים
שקונים מהר!

זהו עוד אחד מהמטנסים של "אמבין", שנועד לדברים שאין להם מקום: ארון נעליים רחיק, קל לניוד, ומתאים לכל פינה בלתי מנוצלת בבית. והנעליים - במקום.

ארונות עליונים

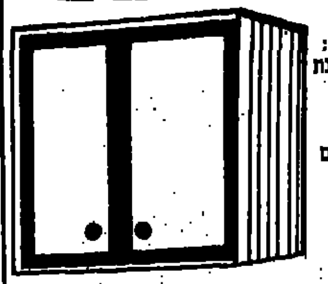

לדברים שתמיד מתרוצצים בלי מקום: ארון עליון מעל למכונת הכביסה. לאחסן את אבקת הכביסה, כוס המדידה, המרכך ועוד פריטים שצריכים בית. ארון עליון של "אמבין" מתאים גם לחדרי שירותים ולאמבטיה.

דלתות מתקפלות

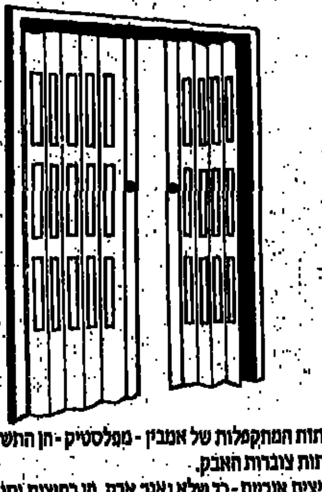

הדלתות המתקפלות של אמבין - מפלסטיק - הן התשובה המוקצת לדלתות צוברות האבק. החריצים אנכיים - כך שלא נאגר אבק. הן רחיצות וסובלות דטרגנטים - כך שהן תמיד נראות כמו חדשות. והן מצליחות גם להפרדה בין חדרים ובתוך חדר שדורש הפרדה, לחדרי ארונות, לנישות בלתי מנוצלות וכמחיצות.

חנויות המפעל
ירושלים בן שטח 1.
תל־אביב יהודה הלוי 59.
חיפה הרצל 52.
אשקלון במפעל באיזור התעשיה.
באר־שבע רמב"ם 1.
נתניה הנוטע 10
רחובות אחד העם 22
רמת־גן הרצל 72

סוכניות המפעל
אילת "סלון ששון" מרכז מור 1.
בני־ברק "הכל פו פלסטיק" רבי עקיבא 65, פתוח במוצ"ש.
הרצליה "שטראוס" סוקולוב 18 פתוח במוצ"ש.
חולון "עיצוב פלסטי" ככר ויצמן 12, פתוח במוצ"ש.
ירושלים "חרות" יפו 58.
כפר־סבא "אחים כהן" ויצמן 84, פתוח במוצ"ש.
פתח־תקוה "כל בו כלי" אורלוב 58 פתוח במוצ"ש.
ראשון־לציון "עמרם יצחק" רוטשילד 46.
תל־אביב "ספר" דיזינגוף 290.

אמבין
מפעלי הפלסטיק אשקלון
המפעל הגדול במדינה למוצרי P.V.C

לצרכן המבין... לצרכן המבין... לצרכן המבין... לצרכן המבין...

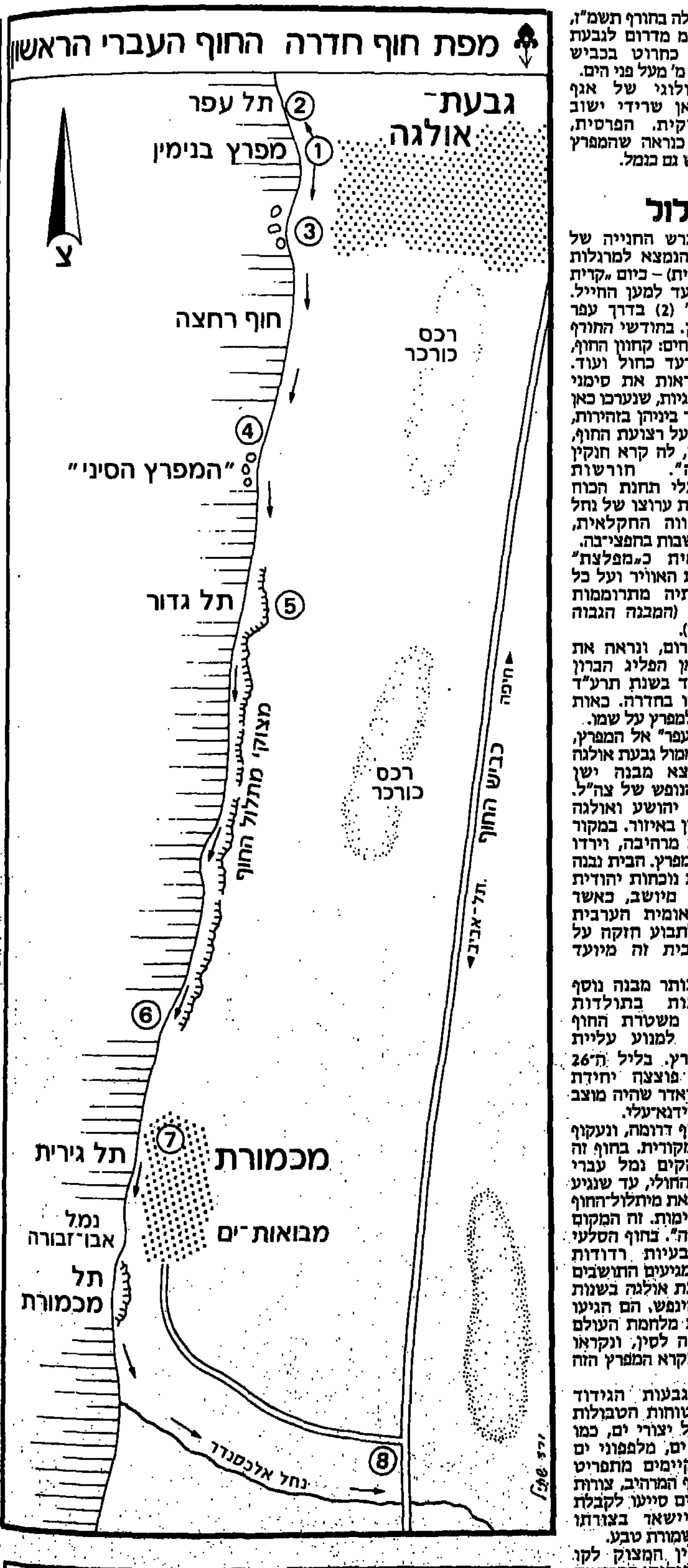

פנינו מועדות לחוף חדרה, שמדרום לנחל חדרה, בצד תחנת הכוח. שמה של חדרה ראוי שיתקשר, לא רק ליער, לביצות ולקדחת – שכן גם בחוף נתברכה העיר. חוף זה, ברובו סלעי ומצוקי לא היה מתאים לשמש כנמל סירות. הוא יפה לטיולים, לדייג ולצלילה.

את חוף חדרה רכש יהושע חנקין בשנת תר"ן (1890), סמוך לרכישת אדמות חדרה ומכמורת, שהיתה בעבר נמל קטן בשם „מינת אבו זבורה". נמל זה שימש בעיקר ליצוא אבטיחים. כך זכה קטע זה לתואר „החוף העברי הראשון". חוף זה הוא גם שמורת הטבע האחרונה שנותרה לאורך חופינו – אנא שמרו עליה!

מתלול החוף כאן מתנשא סמוך לקו המים, עשוי סלעי כורכר, שעוצבו כפסלים טבעיים על ידי מכות הגלים ורוח הים. זו נושאת חול, ומפסלת בסלע כפצירה. גושי סלע ענקיים שהידרדרו לים וטבלאות סלע השקועות במים, שכאילו צמחו מתוכם, יצרו את הלגונות השקטות והיפהפיות.

המיתלול עשוי שכבות בצורת סנדוויץ' או קסטה, שרצועותיהם הם שכבות סלע הכורכר ואדמת החמרה. הכורכר הוא השם הערבי לסלע הנפוץ במישור החוף, שהוא בעצם דיונה (חולית) מאובנת.

החמרה מרכיבה את השכבות האדומות המופיעות במצוק כאבן חול צבעונית, פריכה ומתפוררת בקלות. תחמוצת הברזל שהקרקע הזו מכילה צובעת את גרגרית, ומכאן שמה הערבי „חמרה" ובעברית – אדומה. על הקירות התלולים של הכורכר גדלים הצמחים שהופעתם כאן תיחשב לפלא. עליהם להתמודד עם רוח הים החזקה, הנושאת רסס מלח, ועם סופות החול החורצות ופוצעות כל ריקמה חיה.

רוב הצמחים האלה הם בעצם צמחי מלחה, כגון הטיון הבשרני, ומד חול דוקרני.

צמחי חוף אחרים שחיים כאן הם קריתמון ימי, עדעד רותמי ואחרים.

על עלי הצמחים הללו יש ציפוי מיוחד המונע את חדירת רסס המלח מהים אל הרקמות החיות. רובם של הצמחים בשרני. תכונה זו מאפשרת להם לצבור נוזלים בימי הגשמים, כדי שיוכלו לנצלם בימי הקיץ היבשים.

במיסמכים ובמפות האיזור מימי השלטון התורכי, מוצאים ששטחי שומם זה בצפון השרון מוזכר בשם „אלאחצ'ר". זה גם שמו של נחל חדרה. עד כה לא ידועים פרטים על ישוב מרכזי באיזור, שנשא שם זה בעבר. עם זאת, יש בחוף חדרה אתרים ארכיאולוגיים קטנים, מהתקופה הפרהיסטורית ועד לימי השלטון התורכי.

בסיורנו נראה את האתרים הבולטים ברכס הגבעות שבחוף חדרה, והם – מצפון לדרום: תל עפר בו נערכה חפירת הצלה בחורף תשמ"ז, תל גדור, כ־1.5 ק"מ מדרום לגבעת אולגה, המתרומם כחרוט בכביש הכורכר לרום של 33 מ' מעל פני הים.

בסקר הארכיאולוגי של אגף העתיקות זוהו כאן שרידי ישוב מהתקופות הפיניקית, הפרסית, והרומית ביזנטית. כנראה שהמפרץ היפה שלרגליו שימש גם כנמל.

המסלול

נצא לטיול ממגרש החנייה של מפרץ בנימין (1), הנמצא למרגלות גבעת אולגה (המקורית) – כיום „קרית ההשכלה" של הוועד למען החייל. נעלה ל„לתל עפר" (2) בדרך עפר רחבה מצפון למפרץ. בחודשי החורף נמצא כאן מרבדי פרחים: קחוון החוף, אהל הגבישים, עדעד כחול ועוד. בפיסגתו אפשר לראות את סימני החפירות הארכיאולוגיות, שנערכו כאן בשנה שעברה. נעבור ביניהן בזהירות, ונצפה מכאן צפונה על רצועת החוף, עד שפך נחל חדרה, לה קרא חנקין „חוף חפצי־בה". חורשות האקליפטוסים לרגלי תחנת הכוח הבולטת מסמנות את ערוצו של נחל חדרה ומקום החווה החקלאית, מראשית ימי ההתיישבות בחפצי־בה.

תחנת־הכח נראית כ„מפלצת" המאיימת על איכות האוויר ועל כל סביבותיה. ארובותיה מתרוממות לגובה של 250 מ' (המבנה הגבוה ביותר במזרח התיכון).

נפנה מבטינו לדרום, ונראה את מפרץ בנימין. מכאן הפליג הברון בנימין דה רוטשילד בשנת תרע"ד (1914), לאחר סיורו בחדרה. כאות הוקרה לפעלו קראו למפרץ על שמו.

כאשר נרד מ„תל עפר" אל המפרץ, נבחין כי על הגבעה ממול גבעת אולגה המקורית (3), נמצא מבנה ישן המתגמד ליד בתי הנופש של צה"ל. זהו בית הקיץ של יהושע ואולגה חנקין. הבית הראשון באיזור. במקור זכו דייריו לתצפית מרהיבה, וירדו ממנו במדרגות אל המפרץ. הבית נבנה בשנת 1936 כהפגנת נוכחות יהודית בחוף שומם ובלתי מיושב, כאשר נציגי התנועה הלאומית הערבית דרשו מהבדואים לתבוע חזקה על האדמות באזור. בית זה מיועד לשיפוץ ושימור.

בפיסגת הגבעה נותר מבנה נוסף שגם לו חשיבות בתולדות ההתיישבות. זוהי משטרת החוף הבריטית, שפעלה למנוע עליית ניצולי השואה לארץ. בליל ה־26 לאוקטובר 1945, פוצצה יחידת פלמ"ח את מתקן הראדר שהיה מוצב במקום, ואת זה שבסידנא־עלי.

נמשיך לאורך החוף דרומה, ונעקוף את גבעת אולגה המקורית. בחוף זה נרקמו חלומות להקים נמל עברי ראשון. נעבור בחוף החולי, עד שנגיע לרכס הכורכר היוצר את מיתלול־החוף ואת הלגונות המקסימות. זה המקום הנקרא „מפרצי חדרה". בחוף הסלעי נוצרו בריכות טבעיות רדודות ושקטות. לכאן היו מגיעים התושבים הראשונים של שכונת אולגה בשנות ה־50, להתרחץ ולהינפש, הם הגיעו ארצה לאחר תלאות מלחמת העולם מאירופה, דרך אסיה לסין, ונקראו „עולי סין". לכן גם נקרא המפרץ הזה „החוף הסיני" (4).

בין הסלעים וגבעות הגידוד (טבלאות כורכר שטוחות הטבולות במים) חי מיגוון של יצורי ים, כמו קיפודי ים, שושני ים, מלפפוני ים ודגים רבים, המתקיימים מתפריט עשיר של אצות. הנוף המרהיב, צורות הסלעים ומי המפרצים סייעו לקבלת החלטה, שהחוף יישאר בצורתו הטבעית – ומוכרז כשמורת טבע.

נמשיך דרומה בין המצוק לקו המים, עד שנגיע אל פיסגתו החרוטית של „תל גדוד" (5). תוך כדי הליכה איטית, נשים ליבנו לעובדה שאף איזור זה פגוע מזיהום מטיילים.

אנו ממליצים ומבקשים מכל מטייל לסייע לנו בשמירת הנקיון, על ידי מילוי שקית ניילון בפסולת, והנחתה בפח האשפה הקרוב שימצא.

נגיע לחוף הרחצה החדש, הנקרא כיום נואיבה הים תיכונית (6). נמשיך למגרש החנייה של חוף מכמורת (7), ואם תיכננו לחזור באוטובוס, נמשיך בכביש הכניסה למכמורת עד הכביש המהיר (8).

□ חיליק מדור חיים

הטיול בשבוע הבא
ליער בירייה
שבגליל העליון

עורכת: דפנה מרוז

מידע כללי

- משך הטיול: כ־4 שעות בחוף סלעי.
- גיל המטיילים: לכל המשפחה.
- מפה: 1:50,000 של חדרה, גליון 1־5. מח' המדידות. 1:10,000 מפה עירונית של חדרה, עיריית חדרה.
- ציוד: נעלי התעמלות (להליכה במים), מי שתיה, כובע.
- עונה מועדפת: כל השנה.
- מידע נוסף: המרכז להכרת הסביבה, חדרה, רח' הגיבורים 41, טל. 06־337469.
- תחבורה ציבורית: מחדרה לשכונת גבעת אולגה, סיום בתחנת אוטובוס של מכמורת בכביש המהיר.
- ספרות נוספת: נופי חדרה, הוצ' החברה להגנת הטבע ועיריית חדרה. „יער חדרה", מרכז שדה, מאת חיליק מדור חיים, יעקב שורר.
- הערות: מסלול חוף זה נקי יחסית, אנא הצטיידו בשקיות ניילון לאיסוף האשפה, הרחצה מותרת רק בחופים המורשים, חוף אולגה וחוף מכמורת.

תחנת מידע וסיורים

בשבת, 19 בספטמבר, תוצב תחנת מידע בחוף מפרץ בנימין בחדרה (ליד גבעת אולגה), בין השעות 10 – 12 לפני הצהריים. בשעות אלו יצאו סיורים מהמקום לאורך תוף הים. הסיורים מודרכים ע"י חוגי הסיור של החברה להגנת הטבע, בשיתוף המרכז להכרת הסביבה של עיריית חדרה. חברי החברה להגנת הטבע מוזמנים. מי שאיננו חבר – תחנת הרשמה לחברות תהיה במקום.

ידיעות אחרונות
החברה להגנת הטבע

מודיעין טבע

החברה להגנת הטבע נותנת יעוץ ומידע למטייל במרכז המידע למטייל שבמשרדי החברה, רח' השפלה 3, ת"א, או בטלפון 03־375222. המרכז פועל בימים ב'–ו' בין השעות 9–1 בצהרים. וביום ה' [illegible]

ביטוח פרסום בשוק הדירות

ארבע מספיק

מבצע "הימים הבטוחים"

כמה מודעות אתה צריך לפרסם כדי למכור דירה?
הנסיון הראה שרק לעיתים רחוקות מאד, נזקק המפרסם בלוח הכללי של ידיעות אחרונות ליותר מאשר 4 מודעות, לביצוע מוצלח של עיסקה. ואין זה פלא, הלוח הכללי הוא היחיד המגיע לשלושה מכל ארבעה קוראים בישראל.

זה אומר - **מודעתך מגיעה בכל פעם ליותר מ-2 מיליון קוראים!**
עם עוצמה כזו של חשיפה, אתה מקבל הצעות רבות יותר וגם משיג את המחיר הטוב ביותר עבור הנכס שלך

עכשיו אתה יכול לשלם פחות במבצע "הימים הבטוחים"
תמורת תוספת של 19.50 שקל בלבד, תוכל לפרסם את מודעתך 4 פעמים בימי שישי שהם הימים הבטוחים ביותר לביצוע עיסקה. תוכל כמובן לבחור בימים אחרים, לפי נוחותך, והכל תוך תקופה של חודשיים.

*** במסגרת ביטוח הפרסום תוכל לבחור גם בחבילה של 8 מודעות לחודשיים.**

ידיעות אחרונות
הלוח הכללי
הטלפון לא מפסיק לצלצל
לפרטים והזמנת מודעות פנה אל סוכנויות הפרסום או אל משרדי הלוח הכללי טל. 03-261211

מדור פרסומי

קמפוס טכנולוגי יחיד מסוגו בישראל להכשרת מורים

מאת: גלית לב

בניגוד לבוגרי סמינרים אחרים, סטודנטים במכללה להכשרת מורים למקצועות הטכנולוגיה והמינהל, נקלטים כבר במהלך הכשרתם להוראה בחינוך העל יסודי.

היום, יותר מתמיד, בולט הצורך בלימוד מקצוע נדרש, שיאפשר השתלבות מהירה במעגל העבודה. בתחום ההוראה נראה הדבר כמשימה בלתי־אפשרית – על רקע הקיצוצים במערכת החינוך, אבל לבוגרי המיכללה להכשרת מורים למקצועות הטכנולוגיה והמינהל מציאות שונה לחלוטין.

גורמים בכירים במשרד החינוך הודיעו על דרישה נואשת ל־150 מורים חדשים מידי שנה למקצועות הטכנולוגיה והמינהל בבתי הספר העל־יסודיים, המוסד היחיד העונה לביקוש דראמטי זה הוא הקמפוס הטכנולוגי.

שושנה נעמן, מפקחת, מרכזת מגמות המינהל במשרד החינוך הדגישה, כי בלית ברירה היא מעסיקה תלמידי שנה א' ושנה ב' של המכללה במקצועות המינהל השונים. יפה ויגודסקי, סמנכ"ל המכללה למינהל ומנהלת הקמפוס הטכנולוגי בתל־אביב ובשלוחות, ציינה, כי 100% מקרב בוגרי המכללה להכשרת מורים נקלטים בבתי הספר העל־יסודיים לשביעות רצונם המלאה, וחלקם זוכה למישרה כבר במהלך תקופת ההכשרה והלימודים.

מה מייחד את הקמפוס הטכנולוגי ולמה כדאי ללמוד בו את הוראת מקצועות הטכנולוגיה והמינהל לבתי הספר העל־יסודיים?

*היזון מפרה בין פרחי ההוראה לתלמידי המרכז הטכנולוגי

בקמפוס הטכנולוגי בתל אביב מכללה להכשרת מורים להוראת מקצועות המחשבים, אלקטרוניקה, מיחשוב ובקרה, חשבונאות ומינהל, ולצידה מרכז טכנולוגי העוסק בהוראה 1700 תלמידי בתי ספר על יסודיים מתל אביב במגוון רחב של מקצועות טכנולוגיים.

תהליך התנסות באימוני ההוראה נעשה בקמפוס הטכנולוגי עצמו, תלמידי המכללה מתנסים בהוראה במרכז הטכנולוגי הצמוד אליהם במשך שנות לימודיהם בכל מסלולי ההתמחות הקיימים.

פרחי ההוראה בונים את עצמם ע"י בניית ערכות לימוד, ודרך פיתוח מערכי לימוד בנושאים שונים.

כך נהנים תלמידי המכללה מהיזון חוזר, מיידי, ומהפריה הדדית במהלך כל שנות הכשרתם. על הצלחתה של שיטה יחודית זו יעידו ערכות הלימוד, שפותחו ע"י בוגרי המכללה, בתמיכה של צוות מקצועי, המופעלות בבתי־הספר התיכוניים ברחבי הארץ.

• רמה גבוהה ביותר ומסלול לימודים גמיש

מסלול הלימודים במיכללה להכשרת מורים מותאם לצרכי התלמידים. ניתן לבחור בין שלושה מסלולים: מסלול בוקר, מסלול ערב ומסלול משולב. הנהלת הקמפוס הטכנולוגי יודעת להתייחס לנסיון הלומדים בכל תחום ולתרגם אותו לתועלתם במהלך לימודיהם.

מי הם הלומדים במכללה להכשרת מורים

אנשי מחשבים ואלקטרוניקה, המתקשים להשתלב בשוק העבודה הצפוף בתחום זה, אקדמאים המבקשים הסבה מקצועית, מזכירות בכירות שהגיעו ל"סוף" ותיפשו פריצת דרך ועניין מחודש, מנהלי חשבונות, שהשולחן והניירת עשו את שלהם והם בדרך לקריירה חדשה, מורים שהתמחו במקצועות שאינם מבוקשים עוד, או מורים בבתי ספר יסודיים המעוניינים להתקדם ולהורות בבתי הספר העל־יסודיים וגם בעלי מקצועות חופשיים, מפתחים קריירה שניה ששכרה בצידה.

את כולם מאחדת גישה אחת לבחירת המוסד בו יוכשרו לקראת עתידם, המבוססת על שלושה עיקרים:

נסיון בהוראה – למכללה להכשרת מורים 12 שנות ותק ומוניטין.

תנאי סביבה תומכים – במכללה להכשרת מורים כתות מרווחות ומאווררות, 5 סדנאות מחשבים (יבמ, אפל, דיגיטל), סדנאות חשמל ואלקטרוניקה, סדנת מזכירות ממוחשבת ומרכזיה פדאגוגית מפותחת.

שיטות הוראה מתקדמות – שיטות ההוראה במכללה להכשרת מורים שמות דגש על התלמיד. מרצי המכללה נמדדים על פי יכולתם להורות ומשום כך הם משקיעים מאמץ בפיתוח שיטות הוראה ובטיפוח הסטודנטים.

אפשרות ללימודי חינם ולהלוואות

על פי החלטת משרד החינוך והתרבות יוענקו מילגות בגובה שכ"ל לסטודנטים המכשירים עצמם להוראת המקצועות הטכנולוגיים. כמו כן קיימת אפשרות לקבלת הלוואה מותנית, שהופכת למענק עם ההשתלבות בהוראה.

לימודי העשרה בשנת השתלמות, במסגרת המכללה להכשרת מורים, מוכרים לצורך גמול השתלמות

מורים היוצאים לשנת שבתון נהנים במכללה להכשרת מורים משנה של כיף אמיתי. "יצרנו עבור מורים אלה" אומרת יפה ויגודסקי, מנהלת המכללה להכשרת מורים, "פסק־זמן המשלב הנאה עם לימודים. תוכנית הלימודים עשירה, מגוונת ומציעה כלים חדשניים להקניית מידע שיסייע למורים עם השיבה להוראה".

איך נרשמים?
פנה עוד היום למשרדי הקמפוס הטכנולוגי בתל־אביב, טל: 441744, 452428, 5463153, והבטח את מקומך בשנת הלימודים הקרובה, בתל אביב, בירושלים או בבאר שבע.

באמצעות שיחת טלפון אחת תוכל לקבל: ידיעון המכללה להכשרת מורים, חוברת השתלמויות, לתאם פגישה עם דיקן הסטודנטים, עם מרכזי המגמות או עם מנהלת המכללה.

עיצוב פנים

כולל תכנון ועיצוב ריהוט

הקורס לעיצוב פנים מיועד לאנשים בעלי נישה אסתטית ויצירתית המתכוונים להפוך להיות מעצבי פנים מקצועיים, לבעלי חנויות שחשוב להם לשפר את חזות חנויותיהם, לבעלי אולמות תצוגה וכל אדם הרוצה לדעת כיצד לתכנן וליהנות מהמרחב שלו ברווחה ובנוחות מירבית.

תכנית הלימודים כוללת:
שירטוט ארכיטקטוני (יסודות, שירטוט, גרפיקה) שרטוט לעיצוב פנים (גרפיקה, חומרים, מיתוח) גאומטריה תאורית (איזומטריה, אקסונומטריה, פרספקטיבה, הצללות), תיכנון ארכיטקטוני (תכנון ועיצוב חללי מגורים, תיכנון ועיצוב ריהוט), חומרים ותהליכים, פרטי בנין, פרטי נגרות וריהוט, עקרונות סטטיים וחוזק, צבע, תאורה, רישום טקסטיל אריפוד ועוד...

משרדינו פתוחים בין השעות 19.00-8.00 רצוף	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על, ח. 510 טל. 298629	חיפה בלפור 5 (פינת נורדאו) טל. 669041, 671571	ירושלים יפו 38 (מול בית יואל) טל. 221833
			באר־שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק. ג' טל. 73714

מכון להכשרה מקצועית

קורס למנהלות משרד

נפתחים גם קורסים למזכירות בכירות

מתקבלות מועמדות רציניות בעלות 12 שנות לימוד, לאחר ראיון אישי.

הלימודים בשעות הערב, 2־3 פעמים בשבוע, כולל הכנה לבחינות סוג 2 של משרד העבודה.

תוכנית הלימודים כוללת:
• הכנה לבחינות סוג 2 • הנהלת חשבונות סוג 1 • אנגלית • עיבוד תמלילים והכרת המחשב • ראיון והערכת עובדים • ניהול צוות עובדים • טיפוח החן • התנהגות ונימוסים.

משרדינו פתוחים בין השעות 19.30-8.00 רצוף	תל־אביב בן־יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל 281868	חיפה בלפור 5 פינת נורדאו טל. 669041	חדרה ביאליק 47 מול אורדע טל 726132
פתח־תקוה אילנה 13 טל 913665	כפרסבא עתרות 3 (מול פנוזון) טל. 444206	ראשל"צ רוטשילד 35 פסג' חיים טל. 958801	באר־שבע העצמאות 49 פסג' גולן ק. ג' טל. 73714

מכון ישראלי למינהל

בפיקוח משרד החינוך והתרבות

להצליח בבגרות

בפיקוח משרד החינוך והתרבות

45% הנחה לנרשמים השבוע

בחירת בית־ספר היא החלטה חשובה ביותר. לפני שאתה מחליט – שאל את חבריך, למד מנסיונם של אחרים!

נמשכת ההרשמה לכיתות בוקר וערב למועד דצמבר 1987 לכל מקצועות הבגרות, כולל: מתמטיקה מורחבת, פיזיקה מורחבת בחינות פסיכומטריות.

מספר עובדות על האולפן לבגרות בהנהלת המהנדס א. לחמן: 1. 80% מתלמידינו עברו בהצלחה את בחינות הבגרות במועד ינואר 1986. 33% קבלו ציונים 9־10 במתמטיקה; 2. לימוד עד להצלחה בבחינה ללא תשלום נוסף, או החזר שכר לימוד במקרה של כשלון שני; 3. שעורי עזר לתלמידים מתקשים ללא תשלום נוסף; 4. בסקרי דעת קהל של חברת "קלע" בשנת 1986 ובשנת 1987 ברציפות, נבחר האולפן לבגרות בבי"ס האקסטרני הטוב ביותר בישראל; 5. לכן, זהו בי"ס האקסטרני למבוגרים הגדול ביותר בישראל, אך בעל הכיתות הקטנות ביותר! הנך מוזמן להתייעצות בלתי מחייבת.

אליהו חזה:
"מ־6 בחיבון ל־10 באולפן לבגרות בפיזיקה 5 יחידות"

ההרשמה: – ההרשמה מסתיימת בימים אלה.
תל־אביב: רח' דרך חיפה 81 (בנין תיכון חדש חדר 7), טל' 5460618, 5481106־03.
ירושלים: רח' המלך ג'ורג' 16 טל' 222375, 222340־02.
חיפה: רח' יל"ג 3 (בית ליגת נשים), טל' 667411, 641040־04.
באר־שבע: רח' העצמאות 40, טל' 73146, 71690־057, מיזוג אויר.
ראש־העין: פרוזדור שיקום השכונות, טל' 9369459־03.

גדי ר.
ממעמיים ציון 3 בתיכון לציון 8 באולפן לבגרות במתמטיקה 5 יח'.

האולפן לבגרות בהנהלת המהנדס א. לחמן מחבר הספרים

הורוסקופ

האסטרולוגית אילה פקר

לשבוע המתחיל ב־18.9.87 והמסתיים ב־24.9.87

הארועים הצפויים השבוע ובשבוע הבא

מפת השמיים השבוע

השמש ממשיכה את מהלכה במזל בתולה כאשר, לקראת סוף השבוע (ביום ד'), עומדת היא להכנס למזל מאזניים. במזל מאזניים נמצאים כבר כוכב חמה מזה כעשרה ימים וכוכב נוגה מזה כשלושה ימים (החיפוש אחר השלמות הופך לאכזבה והאכזבה מוליכה לפשרה כדרך יחידה להתגבר על ניגודים. האשלייה היא הסכנה האמיתית המאיימת עלינו בימים אלה). כוכב המאדים נמצא במזל בתולה ומקרין היבטים שליליים מאד לכוכב שבתאי (בקשת) בתחילת השבוע ולכוכב אורנוס (בקשת) בסוף השבוע (נטייה להתפרצויות, לתגובות בלתי שקולות ולהחרפת יחסים עם הסביבה).

את השבוע פותח הירח כשהוא במזל סרטן (נטייה לתגובות רגשיות במקום תגובות הגיוניות. בני משפחה מחפשים דרך לקירוב לבבות) ומסיים אותו כשהוא במזל מאזניים (שיתוף פעולה הופך לצורך דחוף ולאפשרות יחידה להזיז עניינים. הרגשות הרומנטיים משפרים את האוירה ואת מצב הרוח הנוטה להיות סנטימנטלי).

מצב כוכבים זה מצביע על נטייה מצידנו בימים הקרובים לחוסר סבלנות, לביקורתיות קיצונית ולקשיים בביצוע דברים תחת לחץ. לקראת סוף השבוע, מתחלפת האוירה ולמרות חוסר הסבלנות אנו נוטים להתפזר ולחפש את הדרך אל הסובבים אותנו. משתפרת יכולתנו ליצור שיתוף פעולה אם כי גם כאן עלינו להזהר מאשליות ומציפיות מוגזמות.

ליקוי המאורות – עם פתיחת שנת תשמ"ח

ביום ד' השבוע (ערב ראש השנה על פי הלוח העברי) עם כניסתם של הירח והשמש למזל מאזניים, מתרחשת צמידות ביניהם בקו ישר עם כדור הארץ ובאופן זה נוצר ליקוי חמה כמעט מלא. על פי האסטרולוגיה הקדומה וכן על פי המסורת, מקובל לראות בליקוי כזה סימנים לדרמה העומדת לקרות מתחום הבינלאומי ולעליית המתח בין עמים ומדינות וכן למצבי רוח סוערים במיוחד. בניגוד לליקוי חמה הנוצר בעת שהירח נמצא בקרבה למולדו באופן שהוא מסתיר את השמש מפנינו, הרי ליקוי ירח נוצר בעת שהירח במילואו (במזל המקוטב למשל המאכלס את השמש), דהיינו כאשר כדור הארץ מסתיר את השמש מפני הירח. ליקוי ירח ברוב המקרים מופיע בעקבות ליקוי חמה ואמנם המועד הקרוב בו מתרחש ליקוי ירח הוא שבועיים לאחר ליקוי החמה הקרב ובא, כאשר הירח יכנס למזל טלה, דהיינו בערב חג הסוכות הקרוב.

על פי המסורת מקובל לראות בליקוי ירח סימן לקשיים לעם היהודי. יש לזכור כי הירח הוא מרכיב חשוב בחישובי העיתים והזמנים עליהם מתבססת ההלכה היהודית, בנוסף להיותו סמל חשוב לרגשיות האדם והיהודי בפרט. באגדה אנו מוצאים את ההזדהות עם הירח, אותו המאור שמרד במלכות שמים ונענש, אלא שבזכותו של עונש זה נבראו הכוכבים.

העובדה ששני הליקויים הקרובים מתרחשים בציר המזלות מאזניים וטלה ובתחילת שנת הלוח העברי תשמ"ח, מאפשרת לנו לתת לשנה זו איפיון של שנה סוערת, דרמטית ובלתי שגרתית כמעט בכל המובנים. שנה זו מביאה עמה הרבה שינויים בתחום האידאולוגיה, והאוריינטציה הפוליטית בעולם ובישראל על רקע של סבך בעיות שאינו ניתן לפתרון בדרך המקובלת. בישראל עצמה גוברת ההקצנה בין זרמים שונים ביהדות ובין תפישות חברתיות מנוגדות, והמאבק העיקרי הולך ומתרכז, יותר ויותר, על אופיה וזהותה של המדינה לקראת השנים הבאות. אין ספק כי שנת תשמ"ח תכנס להסטוריה כשנה שבה ישראל נקלעת לפרשת דרכים כמעט ברוב תחומי החיים ללא יכולת הכרעה.

הארועים הבינלאומיים, בעיקר באזור המזרח התיכון והמפרץ הפרסי, סוחפים בהדרגה את העולם למערבולת מסוכנת מאד ומעמידים שוב את ישראל במוקד העניינים.

ילדי השבוע

משתייכים לשליש האחרון של מזל בתולה ולקבוצה הגבולית שבין המזלות בתולה ומאזניים. הם נשלטים על ידי כוכב חמה וכוכב נוגה וניחונים בטעם טוב, בכשרונות אמנותיים, ברגישות ובחוש פרופורציה. הם נצרכים לעידוד על מנת להגיע להישגים. ביסודם, בני קבוצה זו נוטים לשיתוף פעולה ולהתחשבות בזולת. קריירה במקצועות עשויה לפתח בהם אנוכיות חיובית.

בתולה (23.8–23.9)
התחום הפיננסי מקבל עדיפות. זה הזמן למכירה או לקנייה של נכסים או למימוש זכויות פיננסיות. רווחים נאים צפויים כתוצאה משיתוף פעולה עסקי או ממקור אחר בלתי צפוי או מירושה. קרובי משפחה מדאיגים אתכם. מומלץ לצאת לביקורים ולמפגשים חברתיים או משפחתיים ולא להשאר בבית. רעיון חדש בתחום האישי ממקד את תשומת לבכם.

מאזניים (23.9–23.10)
אתם עוברים שינוי חריף במצב הרוח. תחושת הדכדוך וחוסר האונים מפניה מקומה למוראל גבוה ולתחושת בטחון. אתם הופכים למבוקשים, ייעוציכם נשמעות, ושותפויות מוצעות לכם בשפע. בתחום הרומנטי הצלחתכם מובטחת בתנאי שצמדו לעובדות ולא תגלשו לחלומות ואשליות. זה הזמן להתפנק ולצאת לבילויים ומפגשים חברתיים.

עקרב (23.10–22.11)
הארועים מאחורי הקלעים הופכים לסוערים מיום ליום. עסקה סודית או התקשרות נסתרת עומדות להסתיים בהצלחה. שיפור במצב הפיננסי נראה קרוב מאד. ידידים וקרובים עומדים לצדכם במאבק אותו אתם מנהלים מזה זמן מה בתחום הקריירה. רכילות המתנהלת מאחורי גבכם פוגמת במצב הרוח אך אין ליחס לה משקל רציני.

קשת (23.11–22.12)
ידידים באים לעזרתכם ומקדמים לכם את האינטרסים. חיי החברה הופכים ליותר מרתקים, מפגשים עם אנשים חדשים מעוררים אתכם מחדש ומספקים לכם רעיונות בלתי שגרתיים ואולי אף אתגרים חדשים. על אף עייפות ותשישות אתם חשים צורך לפעול בקצב מהיר יותר הרצון לעשות שינויים חזק במיוחד.

גדי (22.12–20.1)
ממשיך הערפול וחוסר הבהירות בתחום המשפחתי או הרומנטי וכן במישור השותפויות העסקיות. עם זאת, אתם חשים עליה מחודשת בבטחון העצמי – בתחום המקצועי קריירסטי. היכולת בתחום זה משתפרת ושינויים הארגוניים שבצעתם לאחרונה מאפשרים לכם שליטה טובה יותר במצב. זה הזמן להתחלת פעילות בתחום חדש ובגוון שונה מבעבר.

דלי (21.1–19.2)
נסיעות, מפגשים, התכתבויות ולימודים מקבלים עדיפות גבוהה מן הרגיל. מפגשים עם אנשים חדשים מעלים לכם את המוראל ומאפשרים לכם לפתח רעיונות מקוריים ובלתי שגרתיים. קרובי משפחה או ידידים יכולים לכם. לעזור רב בקידום מטרות מקצועיות או עסקיות. צפוי ביקור של ידידים או קרובים ממרחקים. מכתב חשוב נמצא בדרך אליכם.

דגים (19.2–20.3)
ממשיך המתח במסגרת המשפחתית או העסקית. טרם נרגעתם מהמתח והמאמץ שהיה כרוך בשמירה על ההישגים האישיים או המקצועיים או על האינטרסים הכלכליים או הקרייריסטים. ככלות הכל, נראה שהמאמץ היה כדאי. זה הזמן להתפנות לטפל בתחום הפיננסי וכן בענייני רכוש. רווחים כספיים צפויים בקרוב.

טלה (20.3–20.4)
ההצלחה בתחום הרומנטי נותנת את אותותיה. אתם הופכים לפופולריים מאד ומצליחים ליצור קשרים מעניינים ומרתקים. צפוי חידוש קשר שנותק. חלק מכם אמור להכריז בקרוב על נישואין או מיסוד של קשרים רגשיים. שותפויות עסקיות נראות מבטיחות וכדאיות. בתחום הקריירה מסתמן חוסר בהירות לגבי המשך התפקיד או העיסוק הנוכחי.

שור (21.4–20.5)
ההתעוררות בתחום הרומנטי ממשיכה להשפיע לטובה. עם זאת מסתמן חוסר בהירות לגבי תכניות מקצועיות או קרייריסטיות, עקב ציפיות גבוהות מדי. זה הזמן המתאים לבנות סדר עדיפויות חדש בתחום הפעילות היום יומית ולהמנע מעייפות פיזית. שינויים בהרגלי תזונה, דיאטה מתאימה ופעילות ספורטיבית עשויים לאזן את תרגשתכם ולחזק את כושר העמידה בלחצים.

תאומים (21.5–22.6)
אף כי ענייני הבית ומשפחה עדיין נמצאים בסדר עדיפות גבוה, מסתמנת נטיית להתפנות לעבודה יצירתית. הרגשות הרומנטיים חוזרים בסערה לתפוש מקום חשוב לאחר תקופה ארוכה של חוסר בהירות בתחום זה. בתחום הפיננסי עדיין דרושה זהירות מיוחדת ומוטב לקבל ייעוץ מקצועי לפני כל פעולה חשובה.

סרטן (22.6–23.7)
נסיעות, וביקורים עדיין גוזלים מזמנכם. עם זאת, אתם בהדרגה מתארגנים לתקופה בה הבית והמשפחה מקבלים עדיפות בולטת לעומת הקריירה. זה הזמן לערוך שיפוצים בבית, להחליף דיהוט, למכור או לקנות נכסים וכן להשקיע יותר זמן ותשומת לב כלפי בני משפחה. הזהרו מטעויות בשיפוט בתחום השותפויות העסקיות.

אריה (23.7–23.8)
חידוש קשרים עם קרובי משפחה מעלה לכם את המוראל. נסיעות וביקורים וכן התכתבויות מזרזות ומקדמות לכם תכנית חשובה שתחילותם בה לאחרונה. מכתב חשוב נמצא בדרך אליכם. לימודים או השתלמות מקצועית מקבלים עדיפות גבוהה. בתחום הבריאות אתם נדרשים לזהירות והקפדה על מנוחה מספקת.

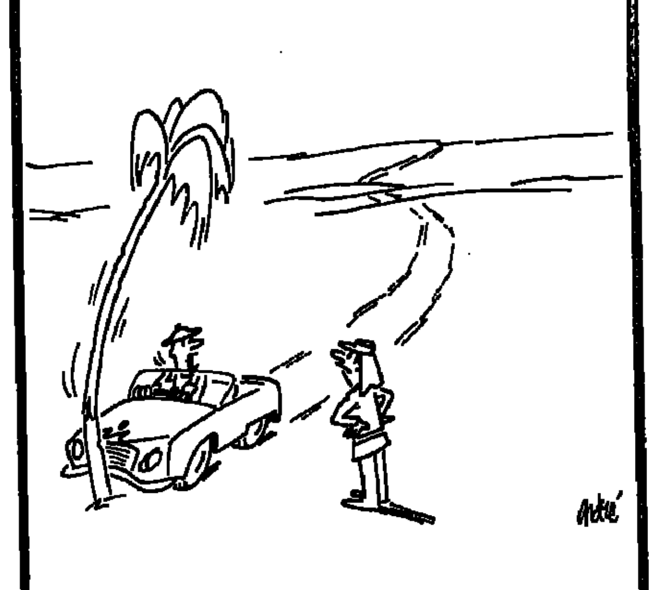

„אני נשבע שלא ראיתי את העץ הזה..."

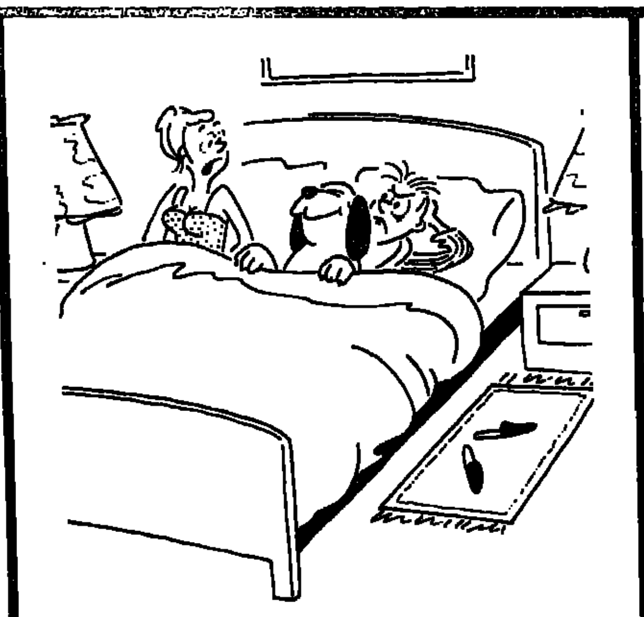

„את הרי לא רוצה שאני אישן בטלסלה שלו, מהז..."

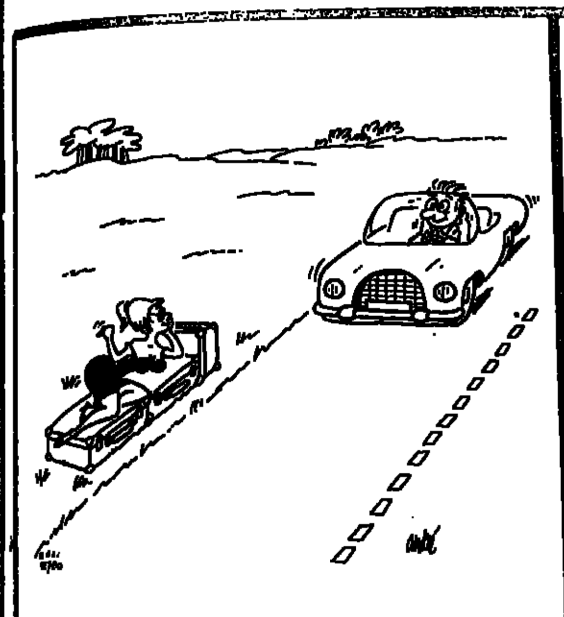

בלי מילים

„אני שואל את עצמי איך הוא מסוגל לאכול בזמן כזה..."

בלי מילים

„חדוד שלך באמריקה משאיר לך את בארות הנפט בתנאי שתטפל בבתו המאומצת, רוזבאד..."

תפוח ועץ

ילדים ונוער 320

ממדף הספרים

הדרך אל השיר

גם גדולים היו קטנים – ספורים מאחורי השירים ★ שלמה טנאי ★ אחרית דבר: אוריאל אופק ★ איורים ועיצוב: יפה טלרק ★ הוצאת עירנים ★ 71 עמודים.

מי לא שאל את עצמו איך נולדים שי־רים? איך המשורר „עושה" אותם? מאין הוא לוקח את החומרים לבניית השירים שלו? ואיך זה קורה לו? האם בשעה שהוא יושב ליד שולחן הכתיבה שלו? או אולי בדרך לשפת־ים, כשהשמש שוקעת?

הספר שלפנינו מספר כיצד נוצרו ששה־עשר שירים שהפכו לנכסי צאן ברזל של הילדות בארץ־ישראל. מחבר הספר, המשורר שלמה טנאי, מכיר את תהליך היווצרותו של השיר. הוא גם הכיר, אישית, את כל המשור־רים עליהם מסופר בספר. בכל סיפור יש לפחות גרעין אחד של אמת. כל השאר דימ־יונו של טנאי.

בספר כלולים סיפורי הולדתם של „קן לציפור בין העצים" לחיים נחמן ביאליק, „בוא אלי פרפר נחמד", לפניה ברגשטיין, „הדב הצהוב", ללאה גולדברג, „הקיפוד רצה לרקוד" לאנדה עמיר – פינקרפלד, ועוד.

האיורים של יפה טלרק (בשחור לבן) מו־סיפים חן לסיפורים, ויחודם בכך שהם משל־בים ציור לילדים סביב לפורטרט המשורר עליו נסוב הסיפור. השירים עצמם, המודפ־סים באדום, בולטים מתוך הסיפור המהווה להם רקע. בסוף הסיפור, באותיות קטנות, מביא טנאי בשורות אחרות, את קורות־חייו של המשורר. גב הספר נושא את דוגמאות חתימותיהם של המשוררים.

הספר מוקדש לזכרו של אוריאל אופק, המשורר וחוקר ספרות הילדים, שכתב לו אחרית דבר, אך לא זכה לברך על המוגמר.

סיכומו של דבר, לפנינו שילוב מוצלח של הנאה משירים שלא נס ליחם, עם רכי־שת ידע גם על תולדות משוררינו הגדולים וגם על הרקע ממנו צמחה יצירתם. מומלץ לילדים ולהורים גם יחד.

שרה ארנון

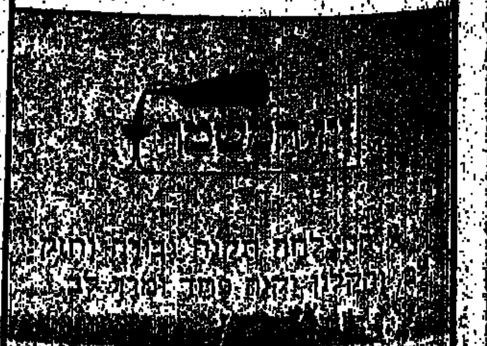

גבינה יפת־תאר

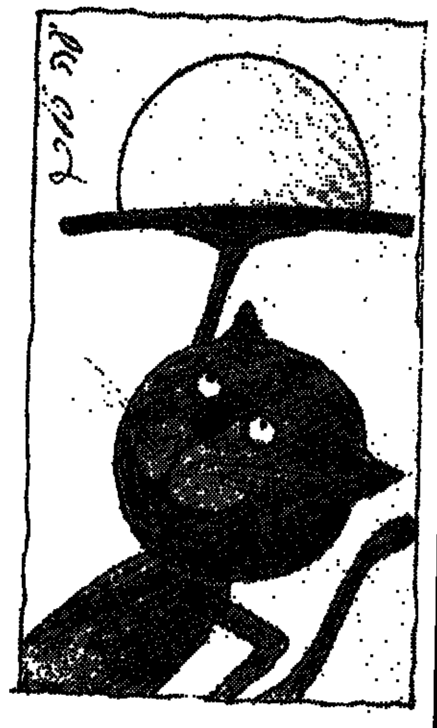

אתם רוצים משהו שישאיר רשם בלי־מחה על אמא, אבא, סבתא, סבא וכל הדודים?

קוראים לזה גבינה מתבלת, אבל זה נראה כמו עוגה יפהפיה וטעימה מאד.

המצרכים הדרושים לבסיס הם: גביע גבינת „5%", גביע שמנת חמוצה, שקית (10 גרם) ג'לטין.

אפן ההכנה: שמים את הגבינה והשמנת בתוך קערה. בוחשים רגע. שופכים את אבקת הג'לטין לתוך כוס, מוסיפים לה 3 כפות מי ברז, בוחשים היטב, מוסיפים גם שליש כוס מים רותחים ובוחשים. את תערבת הג'לטין שופכים על הגבינה ובוחשים שוב.

לוקחים קערה יפה ועגלה (בגדל של מרקיה גדולה) ומצפים אותה ביריעה של פלסטיק דק. שופכים את התערבת לתוך הקערית המצפה ומעבירים אותה למקרר לשלש שעות בערך. לפני ההגשה הופכים את תכן הקערית על צלחת ומקלפים את יריעת הפלסטיק. מה שקבלתם זה חצי כדור לבן של גבינה קרושה, וכל מה שנשאר לכם זה לקשט אותו בפלחי עגבניה או צנונית או כל ירק אחר שאתם אוהבים.

ועכשו התוספות: כדי שתערבת הגבינה לא תהיה סתם גבינה, אפשר להוסיף לה (לפני שמוסיפים את הג'לטין), שן שום כתושה, 2 כפות שמיר קצוץ, 2 בצלים ירקים חתוכים דק, חפן אגוזים שבורים, 3 כפות גבינה צהבה חריפה מגררת, או כל דבר אחר שנראה לכם מתאים לגבינה. תנסו – ההצלחה מבטחת.

דניאלה שמי

דיר משנה

גילה מנה פליישר

יש לנו דיר נוסף בבית.

הוא משתמש בחשמל, במים, בעוגות ובטלויזיה, ולא חושב לשלם לא אגרה ולא אגורה.

זהו עכבר קטן וממזרי, שבכל פעם מתגלה בפנה אחרת של הבית, עושה "הי" ונעלם.

קנינו לכבודו גבינה צהבה ושמנו במלכדת.

עברנו לגבינה בולגרית.

נסינו נקניק פשוט.

עברנו לנקניק הונגרי.

העכבר חיך ועקף את המלכדת. הוא לא פרייר!

השלמנו עם קיומו: נתנו לו שם – "מתק", וכמעט התחלנו לשלם עבורו בטוח לאמי וקפת חולים.

יום אחד, בלי שום התחשבות, נכנס "מתק" למלכדת!

אבי נגש וראה זוג עינים עכבריות וקטנות המציצות אליו בתחנה. אבי שחרר אותו, וזה ברח חיש קל לרחוב.

מי שמוצא עכבר קטן אפר ובעל עינים עכבריות העונה לשם "מתק", שיחזיר אותו בבקשה אלינו.

פשוט, אנחנו בטל לא יכולים בלי גבינה בולגרית ונקניק הונגרי!

ערכות מגנטיות

לאחרונה החלו „סובנטיות קוסמי" לייבא מוצרים מגנטיים של יצרן צרפתי בשם „פיקו". המשחקים מיועדים לבני 4 – 7. מדובר בעבודה יצירתית על עקרון המוזאיקה.

בתוך כל קופסה יש לוח צבעוני, המורכב מ־42 ריבועים, מחוברים למגנטים. בתנועת קיפול ולחץ קל, הצליחו גם הקטנים לשבור ולפרק את הלוח כדי לקבל את חומרי־הגלם ליצירה. את הריבועים הללו מצמידים על לוח מתכת שעליו משורטטים ריבועים ואותו, כמובן, אי אפשר לשבור... החלקים נצמדים היטב. אפשר ליצור דוגמאות ליד הדמיון הטובה, או פשוט לעבוד על פי מגוון הצעות שמצרף היצרן בפרוספקט צבעוני.

הילדים הקטנים שניסו את המשחק, כבני שלש וחצי וארבע, נזקקו לעזרת מבוגרים והתעייפו מהר מאד. אבל הגדולים יותר, כבני חמש ושש, נהנו מאד. בני השבע ראו את הכל כילדותי מדי.

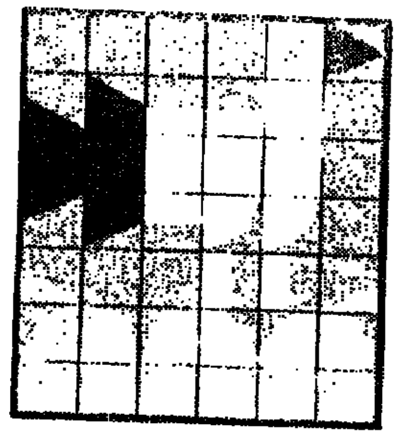

אנחנו בדקנו ארבע ערכות שונות בסידרה. רובן צבעוניות מאד, ועוד אחת שמציעה לילדים חלקים בשני צבעים בלבד: צהוב וכחול. גם מי שיקנה שתי קופסאות או יותר מהסידרה, יוכל לצרף את הלוחות וגם את החלקים המגנטיים ולהכין תמונות גדולות ומורכבות יותר. היצרן מספק גם הצעות לצירופים כאלה.

★

גם הם בנביאים

הנביא חבקוק בוודאי לא ניבא שבעוד עמו ישראל שטוף שמות לועזיים, יימצא דווקא בגרמניה יצרן צעצועים שיקרא למוצריו בשמו – „חבקוק". גם אנחנו נדהמנו לא מעט כשקבלנו את החבקוקים הללו.

מדובר במשחקי יצירה של ממציא בשם ראלף ווסטפאל. הערכות מופיעות בחמישה גדלים שונים. מקטנות, המאפשרות לייצור תמונה בגודל של 21X21 ס"מ, ועד גדולות המספקות את החומרים ליצירת תמונה בגודל של 40X40 ס"מ. את היצירות האמנותיות הללו מפיקים בעזרת חלקים קטנים וגדולים שכל אחד מהם נראה כאילו נולד משידוך של נייר צבעוני מתוספס שהודבק על מגנט דקיק. נשמע שביר, אך בפועל, החלקים מחזיקים מעמד יפה מאד. הנייר לא נפרד מהמגנט.

היצרן מספק רעיונות שונים לציורים ואין הגבלה באפשרויות מלבד הכשרון והטעם האישיים. באריזה כלול גם הלוח המתוספס, אליו מצמידים את החבקוקים.

באריזות הקטנות – סתם לוח. האריזות הגדולות – מצויידות בלוחות מרשימים, שניים לכל ערכה, ממוסגרים במסגרת עץ. תוצאה יפה במיוחד אפשר גם לתלות על הקיר.

היצרן מבטיח אמנם, שניתן להצמיד את החבקוקים לכל משטח שהוא. כשנסינו נוכחנו שההבטחה יומרנית מדי. החלקים נצמדו היטב רק למתכת מתוספסת והתחלשו מנייר, פלסטיק בד ואפילו ממתכת חלקה.

שושנה ה.

שעה של פנאי
תשבץ
מאת הלל הרשושנים

מספר 1438

21 פרסים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה. פרס א': הספר „לא זכיתי באור מן החפקר" – מאת יצחק רפאל ועוד 20 פרסי ספרים שונים. המען למשלוח פתרונות: „הלל", תשבץ השבוע מס. 1438, ת.ד. 20227 (61201).

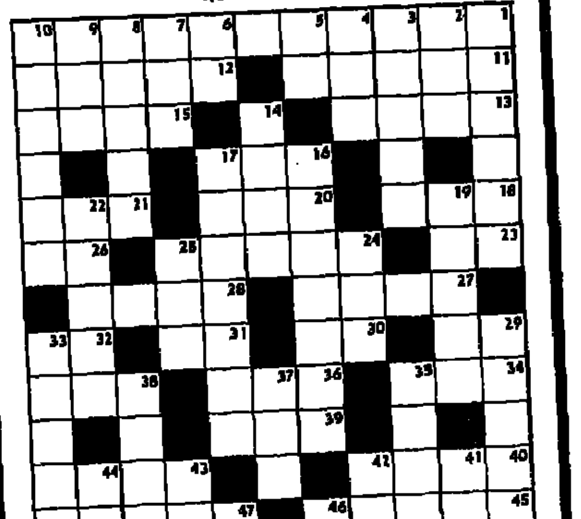

במאוזן – מימין לשמאל: 1) מנהיג שיבת־ציון במאה ה־5 לפניה"ס 11) חיה טורפת דומה לנמרון 12) קובץ מכתבים ואיגרות – מתחדישי הלשונאי הלל הרשושנים 13) תחתית הבנין 15) „תרדיף" (שם נרדף) ל„פגע" 16) איש – בארמית 18) מגרפה 20) אמן הנגינה 21) תערובת חומר במים ובחול 23) קוסם 24) הבראה ממחלה 26) נהג – שנקטעה „רגלו" 27) אחת מסידרות התורה 28) „תודות" – עד אין „סוף" 29) אדון 30) „תרדיף" ל„גבעה" 31) אחת השדרות בתל־אביב 32) משענת לצולע 34) מטפל בגינה 36) אמן בתפירת וילונות – מתחדישי הנ"ל 38) חודש נוצרי 39) „תרדיף" ל„חרטה" 40) פעולות המשטרה 43) דבר משהו המשנה דבר מדבר 45) מין יתוש 47) מורדד את מהירות הרוח 48) קרבנות בין חלקי ציבור במדינה.

במאונך – מלמעלה למטה: 1) שליש התנ"ך 2) „תרדיף" ל„שמש" 3) ערימת עצים בוערים 4) בן קטן 5) שקטה 6) חדרון 7) חייל היורה ממרגמה 8) תאור בקווים כלליים 9) יונת־בר קטנה 10) פסל אדם 14) מין פרי ממשפחת האלתיים, עסיסי ומתוק 16) כינוי לגבר שאשתו מושלת בו – מתחדישי הנ"ל 17) בית המקדש השני נחרב בעוון זה 19) מנוף כסא אביו הצדיק 22) כינוי לילד שירש את 24) כלי לזריית התבואה 25) רכוש 29) נעלי סקי 33) עיר מולדתו של המלך דוד 35) רים טוב ונעים 37) דיבור בקול נמוך 38) שרוי במצב־רוח עצוב 41) תבואה שטרם הופרשו ממנה תרומה ומעשרות 42) „תרדיף" ל„גובה" 43) האותגוג והתפוז הם פרי כזה 44) מחלה; כאב 46) בן אדם וחוה 47) יין עתיק מאוד.

תשבץ הרתי־חשתע ©
מאת נדיב אבידן

מספר 197

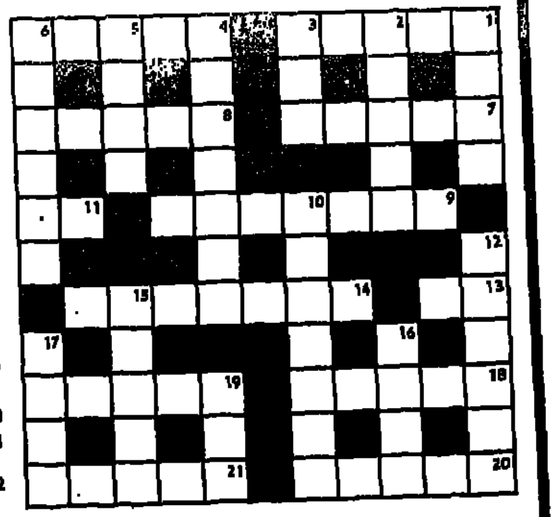

מאוזן:
1. מרוב כעס הכניס את הענבים לתנור (3,2)
4. בדיבור לא נוהגים באיפוק (5)
7. רוג'רס, מקף, יוזן (5)
8. מה מבטיח ספר במכוניתז (5)
9. ג'ורג', שניהם סוגרים מחוץ לדלת (2,5) (עפ"י אילן גולדהירש)
11. ראו „13 אופקי"
13. עם „11 אופקי" אם זה מטעם, אל תסמכי על הזכרון (4)
14. עפ"י החוק נתפש בדיה (4,3)
18. באוסטרליה צהוב נשאר מחוץ לדלת (5)
19. הוא מזלזל בסגול (2,3)
20. איך לשכנע בגינהז (5)
21. הוצאתי מתנה מ„17 אנכי" (5)

מאונך:
1. נשק לא כבד שהיה אהוב על אנשי דיזנגוף (4)
2. אם משנים מערכו, זה לא יפה (מ)(5) (עפ"י אילן גולדהירש)
3. בצע עבודה חקלאית באצילות (3)
4. אם המקרין עוזר, מצבך השתפר (7) (עפ"י אילן גולדהירש)
5. באוסלו זרוק לא יכול לנצח (4)
6. הדורס נמצא בתאווה ספורדית (6)
10. עקב תלונות הציבור, חומר נפריתו משתנה (4,3)
12. המשקה הכי תוסס בסדרה (6) (עפ"י גיל לוינסון)
15. בירות רק לגברים (5)
16. בשחרור מקבלים בשר כפול (4)
17. שר כמו ריבלין (4) (עפ"י אורי לוין)
19. למען אבן (3)

בין הפותרים יוגרל סך 25 ש"ח.

את הפתרונות יש לשלוח לפי הכתובת: תשבץ הרתי משמע „ידיעות אחרונות" ת.ד. 9177 מיקוד 61091 ת"א.

עושים חושבים

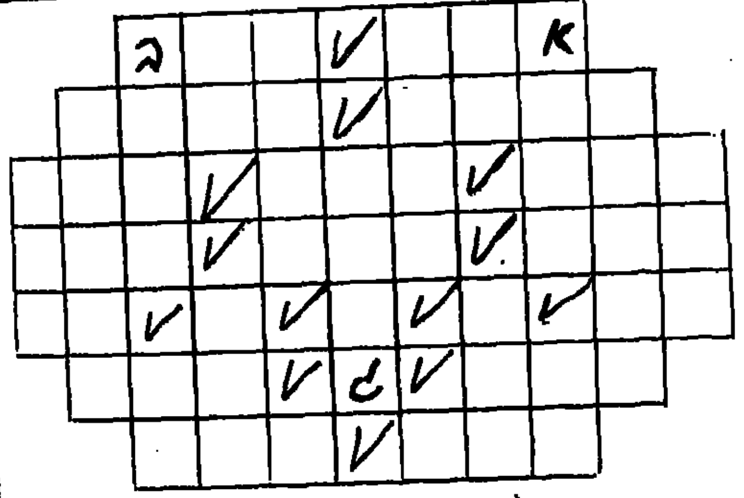

את המספרים הבאים יש לשבץ בתבנית. המספרים כתובים משמאל לימין ומלמעלה כלפי מטה.

70, 175, 1313, 2352, 41, 164, 202, 392, 89610, 9894, 845, 12, 274, 573, 58605, 3168, 79, 760, 46, 5863, 941, 7460, 95, 790, 538, 3637, 342, 289, 980, 217, 243.

לפתרון יש לשלוח את הספרות הניצבות במקום האותיות.

בין הפותרים יוגרל הספר „שירי ששה אורגב".

הפתרונות והזוכים

שמות 21 הזוכים בהגרולת פרסי הספרים – תשבץ השבוע מס. 1422

פרס א': חוה מושקוביץ, גילה ירושלים.

ואלה ה־20 זכו כ"א באחד הספרים השונים:

מינה קרושניבסקי, בנימינה; נתן קלצ'בסקי, נוה מונוסון; ענבל מינסקר, חיפה; טובה קנת, ת"א; יהושע מושקוביץ, רמת־השרון; רן ברק, קיבוץ שריד; צפורה ברגשטיין, פ"ת; יוסף יזן, ירושלים; חסידה שלזינגר, ת"א; שושי שרון, כפר־סבא; חיים פרלשטיין, קיבוץ שלוחות; מיכל ואיתי קורן, ראשון־לציון; א. בית־הלוי, ת"א; מאיר חלפי, קיבוץ שמיר; אליהו בראון, קרית־חיים; יעקב פרנקל, ר"ג; חסיה הניג, קרית־מוצקין; שמעון פלישון, גבעתיים; איל וליעד אריאל, הרצליה; חנה זיידנברג, חיפה.

פתרון תשבץ השבוע מס' 1429

במאוזן: 1) „בית ספר לנשים" 11) רוזמינא 12) עקומץ 13) מסוף 14) לגין 15) „ליא קוניג" 20) „רובוט" 22) גמי 24) ליף 25) מגע 27) אברך 29) מורד 30) „מירלה אפרת" 34) דיו 35) פלס 37) בץ 39) כרכרה 41) „נב" 42) „יוד" 44) דות 45) שבי 46) מרגש 47) תהום 49) „מרים זהר".

במאונך: 1) „בראון" 2) יחס 3) תמול 4) סנפיר 5) „פא" 6) לע 7) נקליט 8) שוגג 9) ימי 10) מפנה 16) אול 17) קבילה 18) נוף 19) „רמב"ם" 21) אגרת 22) גא 23) „ירדיף" 25) „מורם" 26) עד 28) כרוך 29) מפלה 31) „לורד" 32) „אפרת" 33) „הבימה" 36) „הבימה" 38) צור 40) כורם 41) „נבו" 43) דגם 45) שחור 47) שר 48) „רתה".

שמות הזוכים בהגרולת 21 פרסי הספרים – תשבץ השבוע מס. 1429

פרס א': יהודית לב, חיפה.

נפתלי כהן, קרית־מוצקין; זכריה מילר, ק. אשדות־יעקב; משה כהן, אילת; רחל ריבק, רחובות; צבי לשם, ק. מרחביה; אליעזר היינה, אשדוד; מאיר טמסוט, הרצליה; יצחק גבאי, באר־שבע; יובל הר־יוסף, רחובות; שרה ארז, ת"א; שרה הוכלה, בת־ים; ישי גמזו, פ"ת; שרה וצבי גולדשטיין, נתניה; מירב מהלל, ר"ג; גיורא שחם, ת"א; אלי והדי זכאי, גבעתיים; בתיה דרמן, ירושלים; מאהן ליבדמן, ראשון־לציון; מרדכי פינשטיין, ת"א; אלכס סנדרו, ק. מוצע.

פתרון תשבץ השבוע מס' 1430

במאוזן: 1) תענית 5) עבדקן 9) חף 10) „מדריגל" 13) נש 14) שדר 16) „רמלה" 17) נקם 18) חין 19) חק 20) רסן 25) לץ 27) זג 28) רש 30) קל 31) שבעה עשר בתמוז 32) לא 33) חר 34) רף 35) צל 38) „לוז" 39) ש"ץ 41) „בלק" 43) חלוץ 46) נס 48) „נובמבר" 50) רע 51) „קמיצה" 52) „יקנעם".

במאונך: 1) תתש 2) „עפרה" 3) ים 4) תדר 5) ענה 6) (ג) כל 7) קנקן 8) נשם 11) רמח 12) ילק 15) ריס 17) נסר 21) „שלשלת" 22) מגערת 23) ערב־רב 24) חלזון 26) צבא 27) זהר 29) שנף 30) בוץ 36) שור 37) „גלץ" 39) שלב 40) צום 42) ענק 43) חוה 44) צבי 45) עצם 47) שם (סם) 48) גץ 49) רק 50) רע

שמות הזוכים וזוכי צ.ה.ל. בהגרולת 26 פרסי הספרים – תשבץ השבוע מס. 1430

פרס א': טובה פארי, חולון.

נפתלי כהן, קרית־מוצקין; חזי יסקין, פ"ת; משפחת קסל, רחובות; טלי רבינוביץ, עומר; יוסף היכל, ק. גבעת־ברנר; פנחס ריטרמן, חדרה; שרגא רוזן, חיפה; יצחק גבאי, באר־שבע; קלרה ובגורודצקי, ת"א; יפה טוהר, באר־שבע; יהודה ימיני, כפר־סבא; מאיר חלפי, ק. שמיר; שרה בלצ'יקוב, קרית־חיים; ברוך מנו, קבוץ מלכיה; יהודה זוקמן, קרית־מוצקין; שרה אבקביץ, ת"א; דנה ברנזון, רעננה; מזל סיימון, אופקים; לאה גולדברגר, ירושלים; רבקה אייזנשטדט, רמת־אילן; דני פנחסי, צ.ה.ל. ראובן גרינברג, צ.ה.ל. שמואל מועלם, צ.ה.ל. דפנה גינתי, צ.ה.ל. נחום מכלוף, צ.ה.ל.

פתרון חידת „אותיות ומספרים" מס' 1165

א. שיחזור פעולת החילוק בספרות:

```
6750 | 82
656  | 82
 190
 164
  26
```

ב. הספרה „3" אינה משתתפת בחידה.

שמות הזוכים בהגרולת 12 פרסי הספרים – „אותיות ומספרים" מס. 1165.

יריב לוין, כפר־סבא; רונית ומורד חורדים, חיפה; מיכאל משה, בית־שמש; מרדין הנקין, ירושלים; אברהם מולר, ת"א; משפחת ארזן, קרית־גת; מנשה כתב, עכו; אלכנדרה לוינסקי, גבעתיים; דוד קלינמן, ת"א; יעקב ליפשיץ, ירושלים; עופר כספי, נהריה; דינה בן־דוד, חיפה.

אותיות והיספרים
מספר 1173

לפניכם חידת „אותיות ומספרים". בפעולת החילוק הוחלפו הספרות באותיות. יש לשחזר את פעולת החשבון, ולמצוא את הספרה שאינה משתתפת בה ★ 12 פרסי ספרים יחולקו בהגרולת בין הפותרים נכונה ★ המען למשלוח הפתרון „אותיות ומספרים מספר 1172", ת"ד 20227, ת"א.

```
רקקיצ | בא
עפ
קצל
 ל
```

שמות 5 חיילי צ.ה.ל. שזכו כ"א בספר, בהגרולת „אותיות ומספרים" 1165

אבי צונה, צ.ה.ל; רס"מ צבי קסקא, צ.ה.ל; מוריס לוקר, צ.ה.ל; אלי יום טוב, צ.ה.ל; סמ"ר פנחס דני, צ.ה.ל.

פתרון גליון 1230

• חשבון קטן 52, 2315, 172, 8469127.

פתרון תשבץ הרתי משמע מס' 195

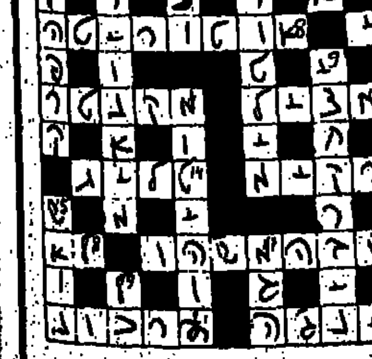

■ את הפתרונות יש לשלוח במעטפה לפי הכתובת: „7 ימים", שבועון „ידיעות אחרונות", „שעה של פנאי", ת.ד. 20227 ת"א, מיקוד 61201.
■ ישותפו בהגרלה רק אלה שמעטפותיהם יגיעו תוך 10 ימים מיום פרסום החידה.
■ נא לציין את שם החידה ומספר הגליון על המעטפה.

הציור השבועי לילד
לאן נעלם המפתח?

נעמה, יהושע והילדות אסי וחדוות כשלצידם משה חדובי הקטן, ניצבו ליד ביתם בפתח תקווה ונואשו מלמצוא את מפתח הבית שאבד. אנא ילדים, עיזרו להם למצאו.

שחמט
מאת אורי צחור

בחזרה למסלול

בעוד שנהנהלת האיגוד הישראלי לשחמט מתחבטים כיצד ייערכו תחרויות חצי הגמר לאליפות הארצית, נכונו לשחמטאינו מספר תחרויות מעניינות. ביום חמישי, ראשון באוקטובר הקרוב, יחלו, במועדון הפועל תל אביב, ב„בית תבורי", התחרויות לאליפות הפתוחה של תל אביב בדרגות א' ו ב'. התחרות הראשית מיועדת לבעלי מד כושר מ־1850 נקודות ומעלה.

התחרויות ייערכו, אחת לשבוע, לפי השיטה השוויצרית בתשעה סיבובים. ההרשמה במועדון ב„בית תבורי". הפרס הראשון בתחרות הראשית הוא 2000 שקל ולזוכה במקום השני מובטח כרטיס נסיעה (הלוך חזור) לתחרות בחו"ל. למנצח תחרות ב' יוענק פרס של 500 שקל. יתכן שתערך גם אליפות פתוחה בשחמט לנשים.

כפי שנמסר, בתוכנית, פסטיבל שחמט, שיתקיים בקרוב ברמת השרון. כן עומדת להיפתח בבאר שבע אליפות העיר ע"ש שי נתנאל ז"ל. כל אלה, ועוד תחרויות מתוכננות, לסתיו 1987, מבטיחים שפע של פעילות.

אביב, טקס אזכרה לאמן הבינלאומי משה צ'רניאק ז"ל, במלאת שלוש שנים למותו. הטקס יחל בשעה 19.00 ולאחריו תערך תחרות בזק בהשתתפות שחמטאים בכירים.

במועדון, במרכז ביכורי העתים, החלה הרשמה לתחרויות שיחלו בקרוב.

ההודי המפתיע

באליפות העולם לנוער, עד גיל 20, שנערכה בבאגיו שבפיליפינים, זכה במפתיע, ויסבאנתן אנאנד, בן ה 17 מהודו. אנאנד, בנו של מהנדס רכבות, הקדים שני שחמטאים מברית המועצות ואמן בינלאומי מארה"ב, שדורג רביעי (גדי רכליס דורג במקום השישי). במשחקו הטוב ביותר בתחרות ניצח, אנאנד, את סגן אלוף העולם לנוער מאשתקר, רב האמן סימון אגדסטיין מנורבגיה. במשחק זה ניסה אגדסטיין נוסח, בפתיחה הספרדית, שאם היה מתברר כמוצלח היה סותר את הרעיון היוצר פתיחה זו – 3.ר־ב5. כפי שנראה, לא הצליחה תכנית זו.

פתיחה ספרדית

לבן: אנאנד

שחור: אגדסטיין

1.ה4, פ־ג6; 2.פ־ו3, ה5; 3.ר־ב5, א6; 4.ר־א4, ב5; 5.ר־ב3, פ־א5!? (השחור מצליח להיפטר מהרץ ה„ספרדי" הפעיל, רעיון מאד לא מקובל, הבא על חשבון פיתוח כלים) 6.0־0, ד6; 7.ד4, פ:ב3; 8.א:ב3, ו6; 9.פ־ג3, ר־ב7; 10.פ־ח4, פ־ה7!! (צרותיו של השחור יבואו מכך שמלכו ישאר במרכז ללא יכולת להצריח. נמרץ יותר: 10...מ־ד7; 11.ו4, 0־0־0) 12.פ־ו3, פ־ה7; 13.ר־ג5, ג5; 14.ר:ג6 דרך הילוכו, מה:ג6; אם כי אין להתעלם מכך שהלבן מתחיל להפעיל לחץ באגף המלכה) 11.ר:ה6, רוה5; 12.מה־ו3, מה־ד7; 13.צ־ד1, מה־ה6; 14.פ־ד5! (חידוש, הבא במקום 14.ר־ה3, ח5; כאשר השחור כופה חילופי מלכות על ידי 15...מה־ו4!) 14...פ:ד5; 15.ה:ד5, מה־ו7; 16.ג4, ר־ה7; 17.פ־ו3, צ־ד8; 18.ר־ה3, ו6; (לא 18...0־0? בשל 19.ר־ח6!) 19.ר־ח6! כיוון שהשחור אינו יכול להצריח, מחזק הלבן את עמדותיו עד לחורמנות למריצה מכרעת) 19.פ־ח6, מה־ו7; 20.מה־ו3, ר־ג8; 21.ח4, ר־ד6; 22.מה־ו3, ר־ה7; 23.צ־א־ג1, כ:ג4; 24.ב:ג4, צ־ו8; 25.ג5, ו5; 26.ר־ז5, ר:ז5; 27.ח:ז6, מה־ח7; 28.מה־ז3, ו4; 29.מה־ח4, ה3;

אזכרה למ. צ'רניאק ז"ל

ביום ג' הקרוב, 22.9, ייערך במרכז ביכורי העתים בתל

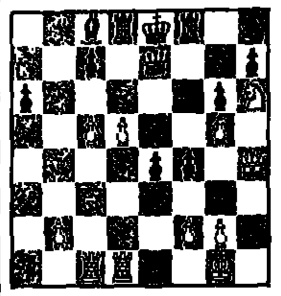

30.ד־ז6! מה־ה5; (אם 30...ג:ד6, 31.ג:ד6, צ־ד6 אזי 32.צ:ג8+) 31.ד:ג7, צ־ד1+ 32.צ:ד1, ה3! (מפסיד מייד. כדאי היה לנסות 32...מה:ג7; 33.פ־ז4, ר:ז4; 34.מה:ז4, צ־ו5; והמשיך ולהיאבק, עם מלך חשוף, למול עדיפות הלבן) 33.צ־ד8+ מ־ה7; 34.פ־ז8+! צ:ז8; 35.צ:ז8, ר־ה6; 36.מה־8ג, מה: ה2+; 37.מה־ה2, ר:ג8; 38.צ:ג8, והשחור נכנע.

פרס יופי

לבן: אליהו אלינסון

שחור: מרק גמוה

ראשון לציון 1987

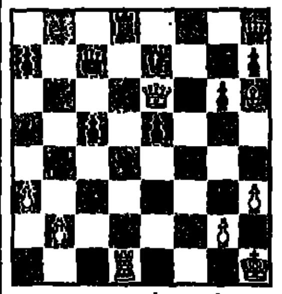

אליהו אלינסון זכה בפרס עבור הסיום היפה ביותר, בתחרות סוף שבוע שנערכה בסוף החודש שעבר, בראשון לציון. במצב המובא לעיל, מצא אלינסון דרך נהדרת, שגרמה לכניעת יריבו תוך שלושה מסעים. כיצד הכניע אלינסון את גמוה? התשובה לכך מופיעה להלן במהופך.

פתרון

[illegible]

ברידג'
מאת רחל שמיר

הכפל כנשק הגנתי

הגענו למלון 'פלאזה־טבריה' ב־26 באוגוסט, פגשנו הרבה פנים מוכרות ואף לא מוכרות, אולם השפה היתה מוכרת היטב, ואין כוונתי לשפה העברית. על ספה אחת ישבו שני גברים שהיו שקועים בוויכוח על הטוב והרע בהכרזות ,טראנספר' – לא של ערבים... זוג נשי שישב זה מול זו התווכחו בנושא אחר. בעצם היא התרתה בו: „אם שוב תכפיל חוזים תלקיים כמו שעשית אתמול ותחלק TOP SCORES, אשתגע", ועוד ועוד.

מה הפלא. האירוע, נופשון קיץ 87, שהוא הנופשון ה־20 מטעם ההתאגדות הישראלית לברידג', התקיים במלון זה, בין ה־25 ל־29 באוגוסט.

מאחר ובחודש אוגוסט חם בטבריה, חרץ משחיה בכנרת ובבריכות השונות, ושייט בכנרת, העריפו הנופשים לבלות בין כותלי המלון הממוזג ולהמשיך להתווכח על ברידג'. בכל אופן כולם הספיקו לנוח כדרך זו או אחרת ונראו רעננים כשהתמקמו סביב השולחנות.

בחרתי במישחק שהופיע בתחרות הקבוצות. חלוקה טבעית, לא באמצעות המחשב:

צפון
♠ 2
♡ Q 2
♢ A K Q J 4 3 2
♣ 6 3 2

מערב
♠ 10 9 6 5
♡ 10
♢ 10 9 7 6 5
♣ 10 9 7

מזרח
♠ K J 3
♡ A K 7 6 3
♢ 8
♣ A K Q 4

דרום
♠ A Q 8 7 4
♡ J 9 8 5 4
♢ —
♣ J 8 5

יד זו הוכרזה רע מאוד. חילק צפון – מזרח־מערב פגיעים.

צפון	מזרח	דרום	מערב
1 דיאמונד	x (כפל)	2 ספייד	פאס
3 דיאמונד	3 הארט	x (כפל)	פאס
פאס	פאס		

מזרח נפל כמוכן, אולם אילו שמע בקול שותפו שיעץ לו לא פעם „עם יד חזקה, כששותפך שותק והיריבים מכריזים, עליך להכפיל שנית, בכדי להכריח את שותפך לנקוט בצעד כלשהו".

לאחר כשלון זה אמר לו השותף: „אילו הכפלת שנית במקום להכריז באופן עצמאי, הייתי משאיר את הכפל והם היו נכשלים". השותף צדק.

נניח שההכרזות התנהלו כדרך זו:

צפון	מזרח	דרום	מערב
1 דיאמונד	x (כפל)	2 ספייד	פאס
3 דיאמונד	x (כפל)	פאס	פאס
פאס			

דרך אגב הכרזת „2 ספייד" על ידי דרום אינה בדיוק לפי טעמי.

בכל אופן אילו בהמשך ההכרזה מזרח הכפיל, במקום ההכרזה חסרת הטעם של „3 הארט", קרוב לודאי שהיה זוכה בשלושה קלאבים, שני הארטים ודיאמונד אחד, תרומתו של מערב להכשלת החוזה.

הכפלו הכפלו מתי. מתי ילמדו שהכפל הוא רב־פרצופי?

מטבעות ומדליות
מאת חיים לנגלבן

מראה חדש למטבע בריטי

אספנים רבים בעולם כולו נעשו לפתע ערים לכך, שלמיטבעה הבריטית המלכותית יש סודן סדרת הודעות מאז אפריל גילתה את תכנית המיטבעה לחשוף כ־13 באוקטובר 1987 את מטבע – מטיל הזהב „בריטניה" החדש של הממלכה המאוחדת, וכי אספנים יוכלו לרכוש סדרות שלמות בכמויות מוגבלות של המטבע, וכן יחידות בודדות. ואולם, אף שהערכים של 100 ליש"ט, 50 ליש"ט, 25 ליש"ט ו־10 ליש"ט, והמשקלים של 1 אונקיה ½ אונקיה ¼ אונקיה ו־1/10 אונקיה כבר פורסמו, הרי עיצוב הצד האחורי של „בריטניה", המטבע החדש, נותר סוד, הנשמר בקפדנות, ממש כמו תכשיטי הכתר הבריטי.

מעטים הם העיצובים שיש סביבם הילה מיסטית כה גדולה כמו זה של „בריטניה" החדש. הוא מוזהה עם בריטניה של המאות ה־18 וה־19, כאשר השמש מעולם לא שקעה על האימפריה שלה, וכאשר הכל חשבו על האי הקטן כתוך „בריטניה הגדולה". תמורות חברתיות וכלכליות גדולות התרחשו מאז אותם ימים מפוארים, אך המחלוקת על מקורותיה של בריטניה נמשכת עדיין בין מלומדי הנומיסמטיקה. האם היתה יוונית, האם היתה רומאית, מה ייצגה? מדוע אומצה בעיצוב על מטבעות בבריטניה הרומאית לפני קרוב לאלפיים שנה, אחר כך נשכחה במשך כ־1,400 שנים, וחזרה והפכה לסמל המזוהה ביותר של המדינה החזקה ביותר בעולם?

בעוד שאלות אלה מעוררות את עניינם של כל אלה אשר הגיעו להיכרות עם גברת מיסתורית ואגדית זו, הרי הן מרשמות הצירה, כאשר אספנים בעולם כולו מצפים לבואה של „נערת הזהב" החדשה „בריטניה 1987". מאז הופעתה הראשונה על מטבע רומאי־קיסרי של הקיסר אדריאנוס משנת 119 לספירה, הופיעה בריטניה על מטבעות ומדליות במצבים ובסגנונות שונים, תכונות מעוררות את המגיבים לרגשות פטריוטיים.

לעצם הופעת המטבע־המטיל החדש „בריטניה", נותרות השאלות הבאות: האם תהיה „בריטניה" החדשה מתפתה, כמו שמר פאפיס ראה, כנראה, את עיצובי רוטיירס עבור המלך צ'ארלס השני, או סמל פטריוטיות כפי שנראתה בעיצוב של קובלר עבור הפני „גלגל העגלה" משנת 1797, של המלך ג'ורג' השלישי האם היא תשב, כמו במטבע הפני הארד של המלכה ויקטוריה משנת 1868, או המטבע הנוכחי בן 50 פני או שאולי תעמוד, כמו בדולר הסחר הבריטי, או פלוריאן הכסף מ־1902 של אדוארד השביעי ובעיטור הצבאי של הקונגרס מ־1929? האם יארח לה לחברה אריה, כמו במספר הזדמנויות קודמות, כולל עיצוב הפאוורינג של ויליאם ואיו משנת 1821? וכך נותרה השאלה, כיצד תראה „הבריטניה" החדשה? (ראה תצלום) אין לנו ספק שהיא לא תבייש את עברה כסמל של המסורת והמורשה שמהם בנויה בריטניה, ולא פחות מכך־ראויה ועתידה, כנציגת הממלכה המאוחדת בשוק מטבעות ומטילי הזהב, ובסביבתה החדשה, כתגמור „קשוט קמוא", כמטבע לאספנים.

יחידות „בריטניה 1987" מזהב בתגמור קשוט קמוא, יוצאו למכירה בתור סט בן ארבעה מטבעות בכמות מירבית של 10,000 סטים; סט בן שני מטבעות בכמות של 12,500 יחידות; וביחידות נפרדות לכל ערך בכמויות הבאות: 1 אונקיה – 2,500 יחידות; ½ אונקיה – 2,500; ¼ אונקיה – 3,500 ו־1/10 האונקיה – כמהדורה של 3,500 יחידות.

על בולים ובולאים
מאת שלמה שמגר

מרק שאגאל בסיירה ליאונה

אחדות מן היצירות התנכ"יות הטובות ביותר של מרק שאגאל ואחרות מפארות סידרה חדשה של שמונה בולים ושני „בלוקים" שהנפקו לכבוד הצייר היהודי במדינה האפריקנית סיירה־ליאונה. היצירות המתוארות הן: „הריב", „רבקה משקה את עבד אברהם", „שער בית העלמין", „אירה לפני החלון", „טיילת", „איכרים", „פלטת טוריקו", „העיר", „המלאך הנופל", „החתונה".

חיות הבר ביבשת החמישית

חיות הבר המיוחדות במינן של היבשת החמישית היו נושא לסידרה חדשה, מעוצבת בסיגנון חדשני, שהנפיקה אוסטרליה. המשת הבולים הודפסו כשהם מחוברים ביניהם בצורת פס של חמישה וכל בול הוא בן 37 סנט – המעריף החדש למכתבים רגילים בפנים הארץ. הבולים צוירו על־ידי דייד היגינס, מי שהיה הצייר־התושב של גן־החיות

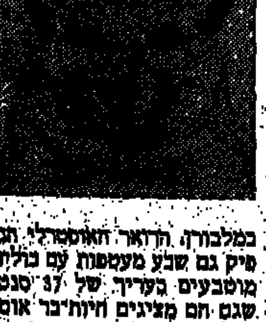

במלבורן. הדואר האוסטרלי הנפיק גם שבע מעטפות עם בולים מוטבעים בערך של 37 סנט, שגם הם מציגים חיות־בר אוסטרליות.

אספנים גרמנים

חוליית־העבודה של האספנים הגרמנים המתמחים בבולי ישראל וארץ הקודש ויודאיקה מוציאה לאור לעתים מזומנות עלון, שהוצאתו החדשה הופיעה וזו עתה ומכילה כתבות בנושאים הבאים: גלויות־תשובה ישראליות, כניעת „איברהים אל־אוול", הצבא האוסטרי בארץ־ישראל במלחמה העולמית הראשונה, עטפי־שוליים של ישראל ועוד.

ציור אור וקול

הדואר הצלפתי הנהיג בעיר סמבף חותמות־זיכרון לרגל הצגת „ציור־קול ואור" של החזון „משה, מרים ודויד" המתואר כלימוד יחיד בצרפת.

חטיבה 4 בירדן

ירדן הוציאה באחרונה שני בולים וציפורת־מזכרת לכבוד ארבעים שנה לקום „הטיבה 4" של צבאה, סידרה של עופות מצויים בארץ, 4 בולים מן המגיין עם דיוקנו של המלך, סידרה למלאת 800 שנה לכיבוש ירושלים ע"י צלאח־אדין (על רקע כיפת הסלע) עם צמרת־זיכרון.

הצלחה מצלצלת
GMX 616

כי היום זה כבר בדוק,
GMX-616 תפס את השוק.

מוזאת כבר ניסו, קנו וקבעו:
GMX616 הטוב ביותר, הפשוט
ביותר, היעיל ביותר והכדאי ביותר,
עכשיו, GMX616 הוא הנמכר
ביותר.

או נסנוס עוד היום את GMX616
ותיווכח!
GMX616 — חרב קווי הממוחשב.

בית גמא תקשורת (1980) בע"מ פתח תקוה, קרית אריה,
רח' ז'בוטינסקי 105, ת.ד. 49130 טלפון: 03-9227989, 9227928

חשבונות
בביתך בזמנך הפנוי

לקבלת פרוספקט על קורסים בכתב להנה"ח סוג 1+2 טלפנ/י 24 שעות ביממה ... 669410

לכב' המכונים האמריקאיים ת.ד. 28124 ת"א מיקוד 61281 (למס' 64)

שם וכתובת ...
טל ...

U.S.A — א.ס.א.
לימודים בארה"ב

ייעוץ אישי וטיפול בהרשמה
ימים א', ב', ד', 16.00-19.00
שד' שאול המלך 35 תל־אביב
בית־אמריקה חדר 1111
טל. 03-472707

למד בהתכתבות! בביתך בזמנך הפנוי

★ הנה"ח סוג 1+2 ★ גרפיקה
★ גרפולוגיה ★ חשבי שכר

גזור ושלח

לכב' מכון ש', ז'בוטינסקי 106 ת.ד. 26514 ת"א נא לשלוח לי פרוספקט לקורס ... בכתב
שם ...
כתובת ...

מכון ישראלי למנהל — אוניברסיטת סיירה – קליפורניה
SIERRA UNIVERSITY CALIFORNIA

לימודי מינהל עסקים לקראת תואר ראשון אמריקאי

הרשמה לשנת הלימודים הראשונה

מתקבלים בעלי תעודת בגרות לאחר בחינות כניסה

הלימודים בעברית ברמה אקדמאית, בשיתוף עם אוניברסיטת סיירה – ארה"ב לקראת תואר B.S. (מוכר בארה"ב).

משך הלימודים, שנתיים

תכנית הלימודים: * מבוא לכלכלה * מבוא לחשבונאות * מבוא לסטטיסטיקה * מבוא למחשבים * מבוא לתורת המשפט * מבוא ניהול כ"א * מבוא ליחסי עבודה * יסודות המימון * תהליך קבלת החלטות * יישומי מחשב * ניתוח מאזנים * בנקאות * ביטוח * תמחיר ותקציב * מחקר שווקים * סמינריון כ"א * סמינריון בביטוח ובנקאות * סמינריון במימון * סמינריון בשיווק * עבודות גמר ועוד.

בוגרי היה"ס למינהל עסקים אשר יעמדו בהצלחה בבחינות הסופיות הנערכות בארץ בעברית, ע"י אוניברסיטת סיירה יקבלו תואר ראשון אמריקאי למינהל עסקים.

פרטים, תכנית לימודים מפורטת והרשמה יום־יום בין השעות 09:00־19:30 רצוף.

תל־אביב – בן יהודה 32 בית אל־על ח. 510 טל' – 201392 291858 295529
חיפה – בלפור 5 (פינת נורדאו) טל' – 669041

תוכנית הלימודים:
מבוא לכלכלה, פרסום, שיווק, מכירות, עקרונות הנהח"ש, חוקי מס, תיכנון מיסים, חישובים מסחריים, יחסי אנוש, בנקאות, מו"מ, יצוא, יבוא ועוד.

חינם 24 שעות ביממה
חייג/י לטל. 03-201392,
04-669041 ותוזמן/י
לייעוץ ללא כל
התחייבות מצידך.

משרדינו פתוחים בין השעות 09:00–19:30 רצוף.
תל־אביב – בן יהודה 32, בנין אל־על חדר 510 טל. 201392
חיפה – בלפור 5, טל. 671571, 04-669041

מ.י.ל מכון ישראלי למינהל

אוניברסיטת תל-אביב

משרד העבודה והרווחה
משרד החינוך והתרבות

המכון הממשלתי
להכשרה טכנולוגית

בית הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף

החטיבה העל־תיכונית

הרשמה מאוחרת לקראת
שנת הלימודים תשמ"ח
שתפתח ביום א' 18.10.87

למגמות:

- ★ תעשיה וניהול — לימודי יום
- ★ מיכשור ובקרה — לימודי יום
- ★ מחשבים — לימודי יום וערב
- ★ מכונות — לימודי יום וערב
- ★ אלקטרוניקה — לימודי יום וערב
- ★ קדם הנדסאים — לימודי יום וערב
- ★ הנדסאים להוראה — לימודי יום
- ★ קורס קדם אקדמי להנדסאי אלקטרוניקה — לימודי ערב

פטור משכר לימוד בשנה הראשונה לחייל משוחרר משרות חובה הנרשם תוך שנה מיום שחרורו.

פרטים והרשמה במזכירות בית הספר להנדסאים, ע"ש מאירהוף, רח' האוניברסיטה 30, רמת־אביב.
ללימודי יום — בכל ימות השבוע, בין השעות 09.00–12.00, טלפון 417364.
ללימודי ערב — בימים א', ב', ד', ה' בין השעות 17.00–19.30, טלפון 420922.

אוניברסיטת תל-אביב

בית הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
המרכז הטכנולוגי

קורסי השתלמויות

להרשמה ופרטים נא לפנות למרכז הטכנולוגי, בימים א', ד', 09.00–13.00 ו 17.00–19.00 ברח' האוניברסיטה 30, רמת־אביב תל־אביב טל. 2–425131

אוניברסיטאות בארצות הברית
יעוץ ★ הכוונה ★ הרשמה

כל סוגי לימודים אקדמיים לקראת תואר ראשון, שני ושלישי

★ הכנה לבחינת TOEFL

- מבדקי אנגלית טופל
- תרגום נוטריוני של תעודות
- ניסוח מכתבים ומילוי טפסים

משרדינו פתוחים בימים א', ד' 10:00–14:00 בימים ב', ה' 16:00–19:00
תל־אביב, בן יהודה 32 בנין אל על חדר 521 טל. 283124

Israel American Institute
COLLEGE ADVISORS

הלוח הכללי
ידיעות אחרונות

היחיד עם תוצאות בשטח

מימד לאמנות חזותית
המרכז ללימודי אמנות

ההרשמה לשנת הלימודים 87/88

צילום • ציור • פיסול • עיצוב גרפי • עיצוב פנים
עיצוב תכשיטים (צורפות) • הדפס רשת • תחריט

לימודים חלקיים (החל מ־3 שעות בשבוע). לימודים מלאים (שבוע מלא 4 שנים). תנאי תשלום נוחים. מספר מקומות מוגבל.

פרטים והרשמה לשנת הלימודים
בין השעות 10:00 עד 19:00 במשרדנו,
רח' ברנר 17 ת"א טל' 03-285592

המכון לשפה
הספרדית
המוביל בלימוד ספרדית בארץ

נפתחות כיתות לשנה החדשה. • 20 שנות נסיון • מורים בעלי נסיון רב
7 רמות • קורס אינטנסיבי • קורס לשיחה שוטפת • קסטות ללימוד
הקורס למתחילים מאפשר לדבר תוך 4 חודשים

אנגלית
קורסים למבוגרים ומיוחדים לבגרות
דגש בדיבור

ערבית
ערבית מדוברת וסיפרותית קלה.
– הקורס מאפשר שליטה מהירה בשפה

הרשמה כל יום מ־16.00 עד 19.30 דיזנגוף 184 — 220223, 03-481539

הכן את ילדך לשנת הלימודים
ספרי חמד מציעים

בריטניקה לנוער
אנציקלופדיה
ב־17 כרכים

האנציקלופדיה לנוער
המומלצת ביותר

אף אחד לא מנסה להתחרות בה.
אף אחד לא מונע לחקות אותה.
אף אחד לא מצליח להגיע לרמתה.

במבצע 6 תשלומים חודשיים של 75 ש"ח כל תשלום (ס"ח 450 ש"ח)
ניתן להזמין טלפונית או למלא את הספח הרצ"ב וכן דרך כרטיס אשראי

טלפון: 299483, 282031, 03-743152 24 שעות

לכב' ספרי־חמד, רח' מרכז בעלי מלאכה 20 ת"א
מצ"ב 6 שקים ע"ס 75 ש"ח כ"א לפקודת ספרי חמד עבור בריטניקה לנוער, 17 כרכים.
שם משפחה ... שם פרטי ... ת.ז. ...
כתובת ... טלפון ...

מדור לימודים

אנגלית

אנגלית מדוברת שוטפת

קורסי ערב, בוקר או שיעורים פרטיים
טיפול אישי, משקה חם, לימוד בקבוצה קטנה

- חינם - 10% הנחה
- חינם - קסטה ללימוד עצמי
- חינם - מילון אנגלי־עברי

- 12 רמות לימוד (לכל גיל ורמה)
- קורסים למתחילים – A.B.C
מיועד למחוסרי כל ידע קודם באנגלית.
השיטה האמריקאית מבטיחה לך התגברות על מחסום השפה, והפתר "לפתוח את הפה".

מכונים אמריקאים לשפות

מזכירות רפואית

גם מזכירה רפואית וגם מזכירה בכירה בקורס אחד

הרשמה לקורסי בוקר וערב.

מכון ישראלי למינהל

עיצוב אופנה

עיצוב אופנה

הרשמה לקורסי בוקר וערב
בת"א ובחיפה.
אם את/ה מחפש/ת מקצוע
מעניין, יצירתי ומקורי
עיצוב אופנה הוא האתגר בשבילך.

משרדינו פתוחים בין שעות 19.00־8.00 רצוף
תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל. 295529
חיפה בלפור 5 (פינת נורדאו) טל. 669041, 671571

המכון להכשרה מקצועית

בגרות

גזור, שמור והשווה

למד בגרות בקלות וחסוך $ 1,000

הרשמה לקורסים מזורזים למועדי ינואר 88' ויוני 88'.
לימוד בכתב, לימוד ערב או משולב לפי בחירה.

המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב בשיתוף
המכונים הבריטיים 35 שנות נסיון 95% הצלחה

גזור, שמור ובדוק

טכנאות

הנהלת חשבונות

כולל לימוד הנהלת חשבונות ממוחשבת

הרשמה לקורסי בוקר וערב סוג 1 + 2 : 3

מכון ישראלי למינהל

הנהלת חשבונות

אנו מציעים לך להיות טכנאי שירות וידאו־טלוויזיה

ללא תלות בגיל, השכלה או ידע באלקטרוניקה

לימודי ערב פעמיים בשבוע

המכון להכשרה מקצועית

תמלילנות קלדנות

גם את יכולה להרוויח 1,200 ש"ח בחודש כתמלילנית או קלדנית

הרשמה לקורסי בוקר וערב.

מדורי מודעות ה"דרושים" מוצפים מודעות בהן מחפשים - מעבדות תמלילים, קלדניות ומפעילות מסוף. אם את מחפשת עבודה שאין בה אבטלה, מקצוע בו תמצאי בקלות עבודה מספקת, מכובדת ומכניסה.
אנו נכשיר אותך תוך מספר שבועות ע"ג מחשב משוכלל I.B.M – P.C ללא תלות בגילך והשכלתך, בכל מקום בארץ ובשעות הנוחות לך כ־• מעבדת תמלילים • קלדנית • מפעילת מסוף - (קורס המקנה לך 2 מקצועות במקביל מעבדת תמלילים וקלדנית).

ת.י.ל. מכון ישראלי למינהל

תיכנות מחשבים

תכנות מחשבים

קורסי בוקר וערב
בפיקוח משרד העבודה
לקראת התואר תוכניתן סוג 1

הרשמה לקורסי בוקר וערב

3 מבצעים:
1. 10% הנחה ממחיר הקורס.
2. חינם - קורס אנגלית או הנהלת חשבונות.
3. חינם - 2 שפות תוכנות נוספות.

מכון להכשרה מקצועית

ייעוץ מס

יעוץ מס
המקצוע המבוקש היום

נפתחים קורסי בוקר וערב

דרישה ליועצי מס בארץ

יועצי המס זוכים למעמד ולשכר מכובד

אפשרויות תעסוקה מגוונות

מטרת הקורס

חינם - 24 שעות ביממה. חייג/י ברגע זה לטלפון: 02-221933, 03-291858, 03-295529, 057-73714, 04-669041 גם בלילות ובשבתות.

מכון ישראלי למינהל

גרפיקה

גרפיקה

הרשמה לקורסי בוקר וערב בת"א

הקורס לגרפיקה ועיצוב מיועד לבעלי גישה למקצוע ונתונים כמו דייקנות וסדר, גישה אסתטית, קריאטיביות וכד'.
יתקבלו רק בעלי טעם וכישרון מתאים לאחר מבחן פסיכומטרי.
לבוגרים הפנייה למקומות עבודה - בהתאם להישגים

משרדנו פתוח כל יום בין השעות 9:00–19.30 רצוף.
ת"א בן־יהודה 32 בית אל־על ח. 510

השכלה בכתב

למד/י
גרפיקה וציור
בביתך בזמנך הפנוי